

VIII.POLITICĂ EXTERNĂ -

1938 – 1939.

Guvern Miron Cristea 11 febr.'38 - 30 mart '38

Gh.Tătărăscu - ministru ad-interim la Externe

NNComnen - subsecretar de stat

1.)20 febr.'38 Presa străină despre politica externă a noului guvern

("Universul" , 20 febr.'38)

/ Declarațiile lui Gh.Tătărăscu / întoarcerea la politica tradițională /

[LD : 9.ian.2004. Asta , așa , ca exemplu ... perseverez în a nu trata propriu-zis diplomația României, decât în măsura în care ea reflectă anumite frământări în politica internă sau ... afectează interesele României.Dar nu cred că trebuie să mă explic atâta! Este clar că eu nu scriu o carte de istorie diplomatică .]

-**"Ere Nouvelle "**

Declarațiile lui Tătărăscu **arată_o întoarcere la politica tradițională a României .**

Se întoarce din direcția Hitler -Mussolini , spre care o direcționa guv. Goga -Cuza

-**"La Republique"**

Încotro merge România ? Tătărăscu a făcut **declarații liniștitoare pentru amicii tradiționali ;** Franța ocupă locul privilegiat.

-**" Proia"(Atena)**

România persistă în mod ferm în politica ce decurge din locul pe care l-a ocupat în timpul războiului mondial și în sistemul de alianțe de după război

Presa străină / 20 febr.'38

2.)Criza austriacă.**Anschluss-ul.Implicații pentru România,febr-martie 1938**

/ satisfacție la G de F : telegrama lui Codreanu către Hitler / alertă la guvern /

[LD : la fel ca și în alte episoade, nu tratez chestiunile diplomatice ,ci numai măsura în care ele au influențat evoluțiile interne.Satisfacție la G de F.Alertă la guvern

Alex.Chirițescu / Roma, 21 febr.'38 ▣ Raport : situația politică internațională : Austria

"Universul " / 14 - 15 mart.'38 ▣ Încălcarea tratatului de la Saint- Germain cu Austria .▣ Anschluss -ul

Universul / 13.mart. : ▣ Plebiscitul austriac - aprobă anschluss-ul .

CZCodreanu / 12 mart.'38 ▣ Telegramă către Hitler

Poliția de Siguranță , Corpul detectivilor , secția I-a / *Notă* , 19 mart.'38 ▣ CZCodreanu: îndepărtarea de Mussolini ,

apropiere de Hitler ▣ Răspunsul lui Hitler la telegrama lui Codreanu

Armd. Călinescu / *Însemnări* 13 mart.'38 ▣ Amânarea vizitei lui Carol la Londra ▣ Lichidarea imediată a lui CZCodreanu

▣**AI.Chirițescu:Raport : situația politică internațională : Austria**

(Arh. ISISP, dsr. nr. 110 / 1938 , f. 1-11)Roma, 21 febr,'38

Von Papen ,în aşteptarea unor raporturi normale cu Vaticanul,era favorabil unei politici moderate care , în etape, să ducă la Anschluss ,astfel ca opinia publică austriacă şi cancelariile europene să se obișnuiască treptat cu ideea inevitabilului .

Cancelarul austriac Schuschnigg , simţind că presiunea germană a slăbit,a început să pipăie terenul pentru o apropiere cu Anglia şi Franţa ,prin intermediul Cehoslovaciei

În această ambianţă , rechemarea lui von Papen a căzut ca o lovitură de trăsnet.

Schuschnigg s-a dus la Berchtesgaden , unde Hitler i-a avansat o serie de " condiţii" , de care depindeau raporturile germano -austriece .Ele tindeau la **transformarea Austriei într-un soi de stat german** , analog Bavariei de dinaintea războiului :uniune vamală ; miliţii naţional -socialiste în loc de armată ; siguranţa de Stat dirijată de la Berlin .

Cancelarul Schuschnigg a admis tot , cerând numai un răgaz .A abandonat Ministerul de Interne şi alte răspunderi , în mâinile creatorului Reichului.A făcut asta , încredinţat fiind că lovitura de la Berchtesgaden va fi atât de puternică încât nici unul din centrele mari de putere - Londra, Paris, Roma -nu va veni în ajutorul Austriei , stivită literalmente . Hitler, sigur că Roma nu va mişca, şi-a îngăduit atentatul împotriva Austriei .

▣ **Încălcarea tratatului de la Saint- Germain cu Austria ▣ Anschluss -ul**

12.mart. "Universul " / 14 - 15 mart.'38

Cancelarul Seyss Inquarte **a declarat fără valoare art. 88 din Tratatul de la Sint -Germain** , prin care se interzicea anschluss-ul .Astfel problema Austriei a devenit **o problemă internaţională** .

/ Încurajarea Partidului Naţ. Soc. Austriac, ca Germania să înfăptuiască unirea ca un act de autodeterminare al poporului austriac.

/ Cancelarul Schuschnigg a rezistat o vreme să primească în guvern vreun reprezentant al P. naţ. soc. ,până la întvederea cu Hitler ,când a consimţit să-l includă pe Seyss Inquarte

(la Interne)(Casa natală a lui Hitler : Braunau am Inn (Austria)

/ Trupele germane au intrat în Austria./ Schuschnigg a fost arestat

/ Proclamaţia lui Hitler (radio Berlin) . : Reichul vrea linişte şi pace înAustria !

▣ **Plebiscitul austriac - aprobă anschluss-ul**

Universul ,13.mart.

/ Cancelarul Hitler - şef al armatei austriece/Austria se retrage din Societatea Naţiunilor ;/

/ Anglia condamnă acţiunea germană ;/ În Franţa -schimbare de guvern

/ Consiliul Fascist Italian - aprobă acţiunea lui Hitler ;/ SUA - nu inmtervin ;

CZCodreanu / 12 mart.'38

/12 mart.CZCodreanu ,telegramă către Hitler

(Arh. ISISP, fond XV , dsr nr. 551 , vol 2, f. 194 ; în dosarul de la procesulCodreanu)

" Cu nespusă bucurie salut victoria [.....] dreptăţii în Austria şi Germania Dumneata eşti purtătorul acestei lumini şi nici o putere nu o va putea învinge nici o dată

Bucureşti, 12 Martie,Bucureşti, Casa Verde, Bucureştii Noi

/CZCodreanu: îndepărtarea de Mussolini , apropiere de Hitler

Poliţia de Siguranţă , Corpul detectivilor , secţia I-a ,Notă , 19 mart.'38

" În cercurile intime ale lui CZC , se consideră că CZC începe să se apropie de Berlin, şi să se depărteze de Roma. Această schimbare de atitudine , s-ar datora faptului că oficialitatea italiană n-a dat importanţă mişcării legionare ,CZCodreanu pierzându-şi încrederea faţă de Mussolini .Când CZCodreanu a autodizolvat partidul " Totul pentru Ţară , şi a anunţat că va pleca în Italia, se aştepta ca imediat să fie invitat oficial de guvernul Italian ,prin Legaţia din România. Nu a fost aşa, şi nici pe cale particulară nu a fost invitat .De aceea,CZCodreanu a renunţat la călătorie , sub pretext că are treabă în ţară (organizarea comerţului legionar) ,că i s-a anulat paşaportul [**LD : ceea ce era adevărat**] , etc etc.

În schimb, Germania oficială a arătat toată încrederea în mișcarea legionară și, la telegrama trimisă de Codreanu cu ocazia Anschluss-ului, a răspuns în termeni afectuoși . Aceasta l-a determinat pe CZC să strângă raporturile cu Reichul .

/Răspunsul lui Hitler la telegrama lui Codreanu

Poliția de Siguranță , Corpul detectivilor , secția I-a / Notă , 20 mart.'38
Legionarii difuzează răspunsul lui Hitler la telegrama lui Codreanu .Conținutul ar fi cam așa : că Hitler i s-a adresat cu < *Mein lieben camarad* >că poporul german îi adresează lui CZ C mulțumiri pentru urări, și că lasă să se întrevadă < *dorința de a birui mișcarea naționalistă în România, prin Corneliu Codreanu* >
Armd. Călinescu / Însemnări / 13 mart.'38

▣ Amânarea vizitei lui Carol la Londra

▣ Lichidarea imediată aa Gărzii prin arestarea lui CZC

Armd. Călinescu / Însemnărip.384/ 13 mart.'38
Evenimentele din Austria nu sunt întâmplătoare .Ele sunt **o etapă în planul expansiunii germane care cuprinde : stat național integral** și cucerire de debușeuri și materii prime în Răsărit . [-----]Metoda : dezlănțuirea acțiunii pe plan ideologic .Mișcări naționaliste de dreapta . Deci, ajutor și presiune dinăuntru . [-----] Ea a fost grăbită și stimulată prin evenimentele din Austria.**Sub Goga, nu s-a găsit decât puțin interes la Roma și indiferență la Berlin.**
Faimoasa formulă <**în 48 de ore , atașare de Axa Roma -Berlin.**>
Propuneri :
1.Amânarea voiajului ; 2.Lichidarea imediată a gardismului prin arestarea lui Codreanu și a tuturor fruntașilor "
Anschluss și România / febr.- mart '38

Guvern Miron Cristea - II -30 mart.1938 - 31 ian 1939

Nic.Petrescu –Comnen -Externe

Grigore Gafencu Externe (din 23 dec.'38)

***Notă.Nic.Comnen**

N.24 aug.1881, București.Licență și doctorat în Drept (Paris) .Avocat și judecător .Conf.și prof. la Fac.de Drept .
Ministru plenipotențiar în Elveția ('23), Berlin ('28),Vatican('31), Berlin ('33-'38)
Delegat la Soc.Naț.('23-'29) ,la Conferința ptr.Dezarmare , la conf.Muncii ș.a.
Subsecretar de Stat Externe (febr.'38) , ministru de ext (30 mart-'38-ian.'39)
LD: vezi data morții și alte ...

3.)CZCodreanu -Legăția germană (Rapoaarte ale Siguranței)8-25 mai '38

(Arhiva ISISP, fond V, dosar 226.Direcția generală a Poliției , Corpul Detectivilor, Secția I-a)
[LD : Nu știu exact care au fost legăturile G de F cu organizațiile similare din străinătate.
Dar știu destul de bine care erau relațiile presei și propagandei internaționale kominterniste .
Aici doar un eșantion,din multele existente .Pe de altă parte , ceea ce pare o poveste aiuritoare în 1938,se va produce în sept 1940 ,la alungarea lui Carol și instaurarea regimului Antonescu .

Unde este adevărul ? În acele istorii paralele despre care tot vorbesc?!
Coroborează cu ceea ce notează Călinescu în *Însemnările sale*]

▣Din presa de stânga

/Codreanu , ucigaș și spion

/Ziarul "*Haint*" ["Azi"] , Varșovia,8 mai '38 :**Codreanu ucigaș și spion** .
/Revista"*Voix Européennes* " , nr 10 , mai '38 , Paris :Garda de Fier forma o **organizație militară "recunoscută"**,cu **13 garnizoane de " banderas"** , compuse din **771 oameni, cu 5 companii** .
Aveau "*liste negre*" , pentru comandamentele de execuție ;un "*fond de război*"
(primiseră 45 milioane lei)

/Codreanu-Goebbels : legături prin Salassy

Salassy, șeful "*Crucilor încârligate*" din Ungaria, a fost în mod notoriu **intermediar între Codreanu și Goebbels** ; s-a astabilit că **Codreanu a organizat asasinarea lui Duca** .

/Codreanu:legăturile cu Fabritius ,ambasada germană și întreprinderile economice germane

Spionajul și propaganda germană își creează principalele puncte de sprijin în România prin întreprinderile economice germane.**Germanii din România** sunt încorporați în grupul teritorial al *Partidului Național Socialist* , care conduce concomitent și "*Deutsche Volksgemeinschaft*" al minorității germane din România. Șeful acestei comunități, **Fabritius** (a nu se confunda cu ambasadorul Germaniei!),a obținut , după lungi lupte , **supremația în această comunitate** . În București, există o "**Casă brună**" , care a fost cumpărată de ambasadă . Oficiul ambasadei, "*Bukarester Tageblatt*" , publică regulat rapoartele corespondenților săi la Constanța, Brăila, Sulina, care observă toate vapoarele ... și le denunță dacă pleacă spre Spania republicană . Weiss (atașat comercial) , Kurt Herb (dir. Biroului economic al grupului teritorial) , ing.Conradi (Camera de comerț germano -română) ... au legături

▣**Rapoartele ambasadei germane despre procesul lui Codreanu**

Aparent ,membrii Legației germane și camuflajii de la toate întreprinderile economice și industriale ,**par a nu se interesa de proces**.

În realitate, **pun în joc toate mijloacele lor pentru a comunica Berlinului fazele procesului**. Se vorbește că **Legația germană**, într-un *Raport* din 17 mai '38, a relatat pe larg ce acte posedă Justiția Militară contra lui Corneliu Codreanu , pasagiile privind problemele de politică externă (care în presa românească sunt cenzurate)

Autorul Raportului face aluzie la o serie de acte care nu-s publicate la noi (schimb de Note protocolare între CZCodreanu și ambasadorul Fabricius ;confirmări de scrisori ; invitația la Nurenberg din nov' 36 și '37 ; traduceri din materiale național-socialiste ;misiunea prof.

Manoilescu și Nae Ionescu în Germania ; etc etc.)

Urmează ca Legația să trimită noi piese de arhivă .

▣ **Dovezile contra lui Codreanu .**

24 mai.În cercurile apropiate Legației germane, se spune că **este obligată să raporteze zilnic la Berlin fazele procesului lui CZCodreanu** . Conducătorii Reichului insistă asupra unor informații cenzurate și cer stăruitor lui Fabricius să raporteze :

- 1.Are guvernul român dovezi serioase și autentice asupra legăturilor lui Codreanu cu Reichul ?
2. Are... dovezi precise asupra pretinsului amestec al Germaniei în mișcarea lui CZC ?

Până acum, Fabricius le consideră piese fără valoare .

-Condamnarea lui Codreanu ?

Legația Germană consideră că Codreanu va fi condamnat mai mult din necesități de guvernământ , nu prin probe. Atașatul de presă al Legației, Rittgen , și ziaristul Klaus Schickert , au început întocmirea unui *Raport* în acest sens , pe care-l vor trimite la Berlin .

4.) Armd. Călinescu , Însemnări zilnice, audiențe la Rex., mai '38

▣ Nici cu rușii nici cu germanii

[LD: dacă este vorba de vizionarism , iată îl găsesc cum nu se poate mai clar la Armand Călinescu : **nici cu rușii nici cu nemții** .Deci nu rămăneau decât țările occidentale democratice .Numai că interesele acestora, nu coincideau cu ale României. **Țară mică, politică mică, diplomatie mică, istorie mică.**]

24 mai ."Nu sentimentalism, ci interes . **Nu putem fi nici cu rușii , nici cu germanii.**

Dacă suntem cu rușii, victorioși, ne amenuință bolșevismul .

Dacă sântem cu germanii , victoria lor –subjugare economică și apoi politică .

Am mai cunoscut aceasta , țara și Coroana. Și atunci era un Hohenzollern , rudă

[**Willhelm al II-lea**] și cavaler . Ce ar fi un aventurier de origine joasă [**Hitler**] !

▣ Opiniile ambasadorului Fabricius

Relatare în audiență la Rex ,30 mai'38, p 396

-**EI** : Când a venit , a găsit oameni care îi erau binevoitori și alții răuvoitori .A ales pe cei dintâi . C[**odreanu**] e un idealist care lucra pentru țară și în înțelegere cu G [**ermania**] contra comuniștilor .Are ordin de la N[**eurath**] să nu se amestece și să stea rezervat .Presa germană nu a publicat decât o informație [**asupra procesului**] Nici un comentariu .Opinia publică [**germană**] însă știe și ea simpatizează cu G[**arda**] Fără să se amestece, crede totuși că " *persecuția*" nu e bună. Trebuiau analizate .

-**Eu** : Nu e vorba de persecuție. Ce-ar fi făcut și ce au făcut ei ? E vorba de aplicat legea unor infractori uitați că au comis crime .Nu cred că bunele relații sunt ajutate , când se manifestă o preferință . [-----]

-**EI** : A fost inteligent că nu s-a publicat [**un act**] , speră că nu va fi publicat nici de aici înainte .

-**Eu** : Piesa există , nu o pot înlătura . Sunt mișcări asupra soartei ei . Într-o formă oarecare, trebuie făcută o mențiune. NU ne interesează cui e adresată și nici dacă s-a dus. Ne interesează ce reflectează ea.

-**EI** : Rumori multe

CZCodreanu -Legația germană / 8- 25 mai '38

Călinescu la rege / mai'38

5.) Statistici, anchete : revizuirea cetățeniei evreilor ,18 mai 1938

(Arh. MA E , fond Conferința Păcii, Problema evreească , f. 78- 81)

[LD : din această neclarificare de situație, au izvorât ulterior toate speculațiile statistice privitoare la numărul exact al evreilor în momentul declanșării celui de-al doilea războimondial, și, prin consecință , a evreilor dispăruți în holocaust , de care s-ar face vinovată România . La aceasta , trebuie avut în vedere și faptul că, la încheierea Tratatelor de pace de după primul război mondial, României i s-a impus luarea în considerație a variantei statistice existente la 1919. (deci după marea vânzoleală a celor 5 ani de război !) , și nu cea existentă în 1914 . La aceasta , adăugându-se marile bulversări din cel de-al doilea război mondial - 1940 , pierderea Basarabiei, Bucovinei, Tramsilvaniei de nord-vest ; 1941 -recuperarea lor ; 1944 pierderea lor -și lipsa unor statistici privind soarta evreilor pe timpul anexării sovietice sau maghiare, s-a ajuns la acele cifre controversate sau contestate , de o parte sau alta.Aici, spre ex, unul din episoadele privind problema... care , nu întâmplător,a devenit "piesă de dosar" în tratativele de pace din 1947 !] Doc.integral: **fișier Evrei III**

▣ Decret Lege privind revizuirea cetățeniei

Rezultatele anchetei din 18 mai 1938 cu privire la revizuirea cetățeniei , făcută cf

Decretului -lege nr.169 , din 22 ian.1938 (apărută în .M.Of .nr 18 / 1938)

Decretul-lege a prevăzut două categorii de revizuirii :

- 1) Revizuirea înscrișilor în listele de naționalități în provinciile alipite ;
 2) Revizuirea celor înscriși în registrele de acordare a drepturilor cetățenești,
 cf. Decret-lege nr. 2085 / 1919 , din Vechiul Regat

A)Revizuirea .Cereri din Listele de naționalitate/Cereri din Registrul drepturilor

Provincia	Listele	%	Registrul	%	Total	%
Total Vechi Regat	5.096	10	42.925	90	48.021	
V. Basarabia	48.628	92	4.220	8	52.848	25,21
VI Bucovina	30. 878	79	8.281	21	39.159	18,70
Total Transilvania	66.569	97,30	1.809	2,70	68.188	
TOTAL ROMÂNIA	151.171	74,50	57.045	25,50	208 .216	100

B.)Tablou :evreii revizuiți ,pe provincii și procente

Provincia	Capi fam reviz	Membri fam reviz.	Populația /1 iun.1934	Procent / 1.000 locuitori
Total VRegat	48.021	221.788	9. 768.296	18 la mie
5.Basarabia	52.848	264.242	3.128.224	81 la mie
6. Bucovina	39.159	195.796	914.941	214 la mie
Total Transilv.	66.188	280.441	5.824.690	43 la mie
Total România	208.216	280.270	19.646.151	49 la mie

C.) Cereri de revizuire : admise , respinse , soluționate

Provincia	Admise	%	Respinse	%	Soluționate	%
V.Regat	12.118	50,50	11.826	49,50	23.944	100
Transilv.	21.241	57,60	15.765	42,40	37.006	100
Basarabia	15.491	54,90	12.648	45,10	28.149	100
Bucovina	3.372	47,50	3.713	52,30	7.085	100
ROMÂNIA	52.222	54,27	43.962	45,63	96.184	100

/Ancheta 18 mai'38.Concluzii

(f. 81) Numărul celor rămași definitiv în Registrul de cetățenie , până la 1 iunie 1938 , a fost de 26.716 capi de familie și de 108.864 de membri , ceea ce reprezintă **doar 25% din evreii revizuibili** .

/ Cererile de revizuire au cuprins un număr mare de evrei ;

/ Din cei cercetați (revizuiți) , s-a închis procedura doar la **54 %** din revizuibili ;

/ Evrei rămași definitiv cetățeni români

26.716 capi de familie 108.864 membri de familie

/ Evrei care urmează să fie revizuiți :

181.500 capi de familie **654.190 membri**

ss dir. statisticii judiciare ,

////////////////////////////////////

Vespasian Pella /, ministr.la Haga / '38

/Evrei intrați în România după război

Într-un Raport, Pella spunea că autoritățile competente din țară, indică nr. de 100 - 150.000 evrei intrați în țară după terminarea războiului. Dar cifra este greu de obținut , lipsind datele exacte .

////////////////////////////////////

Revizuirea cetățeniei / mai'38

6.)N.Comnen-R Crutzescu , telegrame:chestiunea evreească,20,21 iun.'38

(Arh.MAE , fond 71 / 1920 -1944 ,Dosare speciale , vol 374 , f.44)

***Notă.bibliografică**

Teza de doctorat a lui N.Comnen a fost ***Etude sur la condition des Israelites en Roumanie*** .
(Paris, 1905).A scris și alte studii privind chestiunile minoritare din Transilvania și Dobrogea
(Cf. Dicț.Predescu)

/Discuții cu Avenol și Abraham(Soc.Naț.)

20 iun.'38,Comnen (București) către Crutzescu (Geneva) :

Cu prilejul ultimei sesiuni a Consil. Soc. Naț , el a rugat pe dl Avenol și Abraham să studieze
chestiunea evreească în Europa Centrală ,din p.d.v. constructiv și să ne informeze ce sorți de
izbândă va avea inițiativa noastră .Guvernul României consideră problema de o importanță
considerabilă .

21. iun. '38 . Crutzescu către Comnen :

DIAvenol i-a declarat în acea zi că **privește cu simpatie interesul României** pentru problema
evreească . Dar , cum a raportat în Memoriul din 13 iunie, nu este în măsură să comunice un
p.d.v. până nu se va întâlni cu dl Stoppani de la Varșovia .Stoppani a fost însărcinat de secretarul
general al Ligii Națiunilor să culeagă date și informații din Polonia .

Avenol asigură pe Comnen de sprijin .Dl Abraham zice, cu regret , că nu s-a mai ocupat de
problemă ,fiind **foarte sceptic în izbânda propunerii** .

El spune că **până nu va fi o țară dornică să primească pe evrei** ,

chestiunea nu se poate pune . El este **pesimist și cu Conferința de la Evian** .

Pobl.evreească la Liga Națiunilor / iun.'38

7.)M.Manoilescu față de guvernul Miron Cristea ,iunie'38

Siguranța Generală, Corpul Detectivilor,Notă :M.Manoilescu, 4 iun.'38

(Cf. Arh.ISISP, fond V , dosar 226 , f. 34-36)

M.Manoilescu ar fi spus unor prieteni că mulți îi obiectează că a făcut prea multă cauză
cu legionarii ,din care cauză nu a ajuns în fruntea ministerului Economiei Naționale.

/Nu regretă că n-a intrat în guvernul Patriarhului

Manoilescu - mss 1 /

< Nu regret că n-am ajuns **în acest guvern odios** . **În toate țările (Italia, Germania, Anglia și Franța) guvernul de azi al României nu se bucură absolut de nici o încredere** ,fiind chiar **ridiculizat** .>

/Se bucură de încrederea lui Mussolini și Hitler .

[LD :Manoilescu a plătit moral și politic încrederea lui în Hitler și Mussolini : dictatul de la Viena !
Dar a plătit și mai cumplit,cu închisoarea și viața ,pentru anticomunismul său declarat]

Patriarhul, Călinescu , Iamandi , < n-au mai mare cuvânt ca noi, **vechi prieteni ai lui Mussolini**
cât și ai lui Hitler .Am discutat cu fruntașii Germani situația nenorocită de astăzi a
României .Pentru moment , **ei stau în expectativă binevoitoare , pentru noi , cei de dreapta ,**
din România , pentru a nu da de bănuț și a-și periclita interesele .>

< Am informații că modul cum s-a **soluționat procesul lui Codreanu , a podus penibilă**
impresie atât în Italia , cât și în Germania > punând vina pe Franța , Anglia ,Rusia și masoni
M.Manoilescu / 4 iun.'38

8.)Germania și Garda de Fier , vara-toamna 1938

Siguranța Generală, Corpul Detectivilor :Legături cu Germania , vara -toamna '38

(Arh. ISISP, fond V , dosar 226, f.55; 227,f.17;)

/Guv. german subvenționează cartea lui CZCodreanu?

26 iun.'38 .În cercurile intelectuale legionare se spune că soția lui CZCodreanu a primit o înștiințare din partea lui Gh.Ciorogaru care-i spune că guv. german a hotărât să suporte cheltuielile pentru tipărirea în germană a cărții "Pentru legionari". Se verifică informațiile

6 oct.'38.Cercuri din Legația germană vorbesc despre o eventuală revizuire a procesului Codreanu , hotărâtă de rege .(dosar 227 , f.17)

/Decepția legionarilor față de dezinteresul Germaniei

[LD: lăsând la o parte valorile ideologice, ceea ce au pățit partidele din țările mici "înrudite" din partea țărilor "surori" este pe același tipic. Fie el partid democrat, comunist sau naționalist . Aceasta este o concluzie pe care istoriografia noastră trebuie să o releve, pentru că doar n-o s-o facă istoriografiile marilor puteri. Și aceasta fără nici un complex, dar și fără exagerare]

25 nov.'38.Decepția legionarilor. Conducătorii legionari decepționați de lipsa de interes pe care o manifestă Germania și Italia pentru ei . Acum **n-au făcut nici o presiune pentru revizuirea procesului Codreanu** Aceasta se datorează faptului că actualii conducători ai Legațiilor din București ,sunt diplomați învechiți , având legături cu politicienii români ,și nu prea apreciază Legiunea [LD: sau, poate nu apreciază nici pe Hitler, nu ?]

rin prisma lor, și **Italia și Germania nu văd prea favorabil eventualul "stat legionar"** român Înainte de dizolvarea Gărzii de Fier, și de condamnarea Căpitanului ,aceștia **ar fi sfătuit pe legionari să nu se atingă în nici un fel de MSR** ,pe care-l considerau dezinformat În prezent , **deși nu au dezlegare formală de la Codreanu ,este acuzat și MSR, prevăzându-se înlăturarea lui** .

Se afirmă că este la tipar o broșură legionară cu toate suferințele lor. (dosar 227, f. 18)
G de F-Germania /'38

9.)21-23 aug.'38.Acordul de la Bled , Consiliul Permanent al Micii Înțelegeri

(Arh.MAE , Fond 71, vol. 374, f.130-135)

[LD :din șirul bunelor intenții - dar și a eșecurilor-statelor din Mica Înțelegere ,face parte și această conferință .Atât **problema statutului minorităților , cât și problema evreească ,rămân în suspensie. "Acordul"de la Munchen va pecetlui aceste eșecuri** .

De altfel toate aceste construcții pacifiste ,cu pacte de neagresiune,au fost spulberate în conjunctura geopolitică de sfârșit de deceniu .]

/Relansarea negocierilor dintre Mica Înțelegere și Ungaria

Publicarea Statutului minorităților la București (aug.'38) , intervențiile guvernului englez și francez la Budapesta, au relansat negocierile dintre Ungaria și statele Micii Înțelegeri .

Prin Acordul de la Bled , **Mica Înțelegere recunoscuse Ungariei egalitatea din p.d.v. militar**,iar în **spiritul Pactului Briand-Kellog** , se obligau **să renunțe la folosirea forței în rezolvarea problemelor litigioase** .

La Bled ,se ajunsese la un acord între Ungaria, pe de o parte, Iugoslavia și România, pe de altă parte ,**dar nu și între Ungaria și Cehoslovacia**.Ori problema minorităților era problema nr 1 , între acestea .Din această cauză,**România și Iugoslavia , solidare cu Cehia,au refuzat să semneze acordul ,prin care Ungaria voise să izoleze Cehoslovacia** .

/O construcție efemeră

Acordul de la Bled_a stârnit **iritarea lui Hitler** , care **a cerut cu insistență guvernului maghiar să-l înlătore pe ministrul lor de externe** [LD : Kallay? Kanya ?] ,ceea ce se și va întâmpla la 10 dec.'38 , când , prin **aducerea lui Csaki la departament,politica externă a Ungariei va adopta o altă direcție** .

Acordul de la Bled n-a fost ratificat de Parlament,iar după Acordul de la Munchen ,

Ungaria , preocupată mai ales de litigiul cu Cehoslovacia, **se răzgândește și în privința României** , exprimându-și dorința de a încheia **acordul doar cu Iugoslavia**.

/Pct.12:chestiunea israelită

În **Procesul verbal** al Conferinței de la Bled , la **punctul 12**, figura și **Chestiunea israelită** . **Ministrul Comnen** a expus importanța și gravitatea chestiunii , a informat partenerii că această chestiune nu poate fi reglată **decât printr-o acțiune internațională concertată** .

Consiliul Permanent a decis ca **guvernele român și ceh să se ocupe special de problemă** și **să țină la curent Iugoslavia**.Printr-o telegramă adresată patriarhului Miron, Comnen a comunicat această hotărâre.

*Notă LD : După primul Dictat de la Viena (2 nov.'38) după ce Ungaria și-a realizat pretențiile teritoriale față de Cehoslovacia , România și Iugoslavia au considerat ca oportună semnarea unei înțelegeri în problema minorităților .(cf tratatelor de la Bled)

dar **Ungaria n-a mai fost de acord să semneze acordul cu România , ci numai cu Iugoslavia** , . Conferința de la Bled / 21 -23 aug.'38

▪Criza cehoslovacă

▪Implicații pentru România ,iul-sept.'38

(AIC, fond Casa regală , dosar nr. 145, 155 ,ș.a)

[**LD : nu am intenția să tratez problema.Fac trimitere la cartea mea și a altora , eventual.**]

CRIZA CEHOSLOVACĂ

***Notă LD:Harta etnică a Cehoslovaciei**

("Timpul" , 19 sept.'38 , pag I)

14.729.536 locuitori, din care :

9.756,604 (66,42%) cehoslovaci

3.318.445 (22,53%) germani

719.569 (4,89%) unguri

568.941 (3,86%) ruși, ucraineni

190.856 (1,39%) evrei

100.322 (0,68 %) polonezi

14.828 (0,10 %) români

3.113 (02%) iugoslavi

10.)Sept-oct 1938

[LD:atenție ! În "**România în vâltoarea...**" am detaliat și prezentat pe larg faza.

De aceea, amploarea depinde de cât spațiu voi dedica diplomației , în general, și celei din '39 , în special .Deocamdată introduc documentele din portofoliu.

Dar în această versiune aș vrea să forez mai adânc .

Spre ex.,să încerc să găsesc ,afară de pozițiile conjuncturale,și câteva caracteristici specifice României ,privind modul de reacție în raporturile cu vecinii,cu aliații,cu adversarii și cu dușmanii ei Rațional ? Demn ?Necugetat ? Emoțional ? Fricos ?Complexat ?Oportunist ?Defensiv ?

Ofensiv ?Sincer?Ipocrit ?Competent ?

Nu aș face-o dacă.În lumea diplomatică (istoriilor diplomatice) , mai ales privind cele două războaie mondiale ,**nu ni s-ar fi lipit etichetele infamante :că suntem**

"nesiguri" ,lași , "duplicitari" , "trădători" , "complici".

Față de alte națiuni sau state ,în anume situații tensionate , dramatice, tragice :

fără complexe de inferioritate ,dar și **fără** fanfaronade patriotice ;
fără lamentări de victimă,dar și **fără** paradă de vitejie ancestrală ;
fără omisiuni sau falsuri ,dar și **fără** exacerbare de acuze ;
fără cruțare față de inamici ,dar și **fără** menajamente față de propriile greșeli
Să reușesc să găsesc trăsăturile cele mai caracteristice ale **prestației României pe scena politică internațională** .

România ,ca stat întregit ,s-a ridicat la înălțimea la care au ridicat-o împrejurările sec XX?
A fost **actor ,subiect** sau **obiect în "jocul"** [LD: nu-mi place termenul , găsește altceva]
de șah european ?Statutul ei a fost **un dat al fatalității conjuncturale** sau **a fost vinovată de trăirea pasivă a istoriei ?**

Pentru a detecta aceste trăsături ,prefer să apelez la documentele diplomatice ale epocii ,la presa și cărțile apărute înainte și imediat după război (cărora le acord valoare de document)
Las istoricilor bărbați să scrie o istorie politică glorioasă]

a.)9 Sept.38.Întrevederi Comnen-Litvinov-Bonnet

(NPComnene,*Preludi del grande drama* " , p.79-88)

Sosit la Geneva pe 9 sept., are în zilele următoare o serie de întrevederi .Litvinov a fost extrem de "cordial" , exprimându-și solidaritatea cu Cehoslovacia și intenția de a interveni, alături de Anglia și Franța, dacă ea ar fi fost atăcată .

-Comnen:România respinge trecerea trupelor ruse

Litvinov n-a făcut **nici o aluzie** însă **la posibilitățile tehnice de a ajuta Cehoslovacia , sau de știrile publicate de presă privind un eventual acord ruso-român** ,pentru trecerea trupelor pe teritoriul românesc și a avioanelor prin spațiul aerian al României .

Cum **Bonnet** a considerat că procedura de a apela la Soc.Naț.**i se părea lungă și nesigură** , conținând **multe artificii de procedură** ,Comnen a declarat că **guvernul român este ferm hotărât să respingă această cale.**

"Iată **doi reprezentanți a două mari țări**[URSS, Franța]aliați ambii cu o a treia [Cehoslovacia] care se găsește în pericol .**Unul invită pe altul** a da asistență militară aliatului amenințat .
Cele două mari țări se ciocnesc însă în incontestabilă dorința de a onora obligațiile dinante , de **refuzul unei a treia țări care nu lasă să treacă pe teritoriul său trupe străine.**"

Motivează:

a)**Această mică țară nu-i aliată** în sensul propriu al cuvântului **cu nici una din cele două mari puteri** ;

b)**Nu posedă materialul de război** necesar pentru a se apăra

c) Statutul său teritorial **e contestat de una din cele două mari puteri**[Rusia] și **nu e defapt garantat de cealaltă** [Franța]

d)**Că adevărații săi aliați** de care e legată prin tratate **se împotrivesc liberei treceri** pentru că se pune în pericol întregul lor sistem de securitate .

e)**Că drumurile și rețeaua feroviară** ale acestei mici țări , **face iluzorie ipoteza unei asemenea treceri de trupe** , în orice caz **ineficace și chiar periculos** pentru țară , prin prezența unor trupe străine .

-Bonnet :ajutorul Rusiei este indispensabil.

Pe 11 sept **a discutat din nou cu Comnen** și i-a pus chestiunea " **trecerii** "

Cunoștea **repugnanța Bucureștiului la o acceptare** față de care era ostilă opinia publică română, însă nu credea că e mai bine să-i forțeze mâna printr-o recomandare a Consiliului Societății Națiunilor .Dar a sosit clipa decisivă, Hitler este agresiv în chestiunea sudeților
Situația trebuia salvată pentru Cehoslovacia și ajutorul Rusiei era indispensabil.

Comnen i-a răspuns subit :<**Guvernul român nu poate să autorizeze trupelor rusești să tracă pe teritoriul său , iar o recomandare a Consilului Societății Națiunilor n-ar putea schimba hotărârea dată** .>[.....] Și luând o hartă a României , afirmă că ar fi imposibil să

organizezi traversarea teritoriului român cu trupe ruse [...] nu există comunicare feroviară directă între Rusia și Cehoslovacia [etc etc.etc.]

În ce privește **zborul avioanelor rusești** deasupra României, **Comnen i-a declarat** că **<este imposibil de fapt și de drept >** și că, odată consultată, **a refuzat să lase avioanele rusești** [etc etc]

În final - relatează Bonnet -**Comnen i-a reamintit** din nou, că România este influențată de **tratatul defensiv cu Polonia**, punându-i în gardă cu **pericolul unui război polono-rus** *

-Comnen:confirmă relatarea lui Bonnet

"Deși incomplet în multe puncte, **relatarea lui Bonnet a redat în general bine sensul convorbirii noastre** "

*Notă Leon No"el:

("L'agresion allemande contre la Pologne" . Paris,Flamarion, 1946)

În 1938 ,ambasador al Franței în Polonia : "**Polonia n-a făcut nimic pentru a se salva Cehoslovacia**. Când Rusia a încercat să-i vină în ajutor , **Polonia a trecut în lagărul opus**, străduindu-se **să se opună ca trupele ruse să treacă pe teritoriul ei** ,pentru a ajuta **armata cehoslovacă "**

b.)12 ? sept .Mesajul lui Carol II către Beneș

(Arh.I.C.,fond Casa Regală, dosar nr.154,155/1938)

/Presă italiană

...O soluție pacifică

Serviciul de presă din Roma publică cu mare relief știrea că **MSRegele a trimis un Mesaj personal președintelui Beneș conciliind o soluție pacifică a chestiunii sudeților** .
"Stampa" anunță din Geneva că **știrea a produs "o vie impresie "**

...România refuză trecerea trupelor

Se revine asupra informației că **România refuză trecerea de trupe străine pe teritoriul său , deși** , a primit asigurări franceze și engleze că aceste trupe nu se vor opri pe teritoriul său .**Atitudinea României este judecată foarte favorabil**

/Presă germană

Telegramă telefonată de Serviciul de presă de la Berlin .

...Mesajul MSR către Beneș

Ziarele germane de astăzi publică o **telegramă din Roma** (Agenția Stefani) privitoare la intervenția ce **MSRegele ar fi făcut-o pe lângă dl Beneș , pentru o rezolvare pașnică a crizei** . De asemeni , se afirmă că MSR ar fi însărcinat pe Comnen să nu accepte președinția Ligii Națiunilor

...România nu va admite "trecerea"

La același loc se mai arată că, **cu toate presiunile sovietice și franceze , România nu va admite** transporturi de material de război și trupe sovietice pe teritoriul ei .
Se dă o mare importanță acestor știri .

c)12 sept.- 22oct.'38 .Ministerul de externe român , telegrame cifrate .

(AIC.,Fond Casa Regală, dosar 145/ 1938, fila 1-21)

/12 sept:Toate știrile privind "trecerea" , sunt false

Circulară către toate Legațiile românești .Telegr.nr.54.492, semnată Barcianu)
"Pentru orientarea dvs.**Toate știrile** relative la **acorduri sau măcar conversațiuni** cu privire la **trecerea trupelor sovietice prin România ,sunt absolut false.**

/12 sept.Convorbirea Comnen -Bonnet

(Telegramă cifrată din București)

Comnen a avut o convorbire cu Bonnet .Cu acest prilej , îi explică din nou poziția noastră.

<Cum pe masă se află **o hartă a Europei** , i-am demonstrat și **absurditatea ipotezei unei tentative de trecere a trupelor sovietice prin teritoriul român**[.....]

D-sa, **care ignora cu desăvârșire situațiunea reală geografică** ,a fost izbit de descoperirile ce făcea pe hartă.

Argumentul polonez și iugoslav , de asemenea ,a fost reținut ca hotărâtor .

În ceea ce privește **soarta Cehoslovaciei** , **Bonnet era foarte pesimist** .

El socotește plebiscitul inevitabil și **este îngrijorat că Beneș îl respinge hotărât** .>

/14 sept.Plebiscitul este inevitabil

Telegramă cifrată, București)

La Londra, ideea **plebiscitului în regiunea sudetă** câștigă tot mai mult teren.

Delegații cehoslovaci sunt alarmați de acest lucru .

Din conversația cu Paul Boncour,Comnen reține că și în **Franța** ideea plebiscitului prinde **contur**. **Situația Cehoslovaciei devine tot mai precară** .

*Notă LD :

În Consiliul de Miniștri s-a hotărât **punerea sub control militar a întregii industrii interesând apărarea națională** (Cf. "Timpul" , an II , nr 493, 16 sept .'38)

/15 sept.Poziția echivocă a Angliei și Franței

...Plebiscitul = formalitate post-festum

Geneva .Telegramă -Comnen)

"Mi s-a confirmat din mai multe izvoare că **dl Daladier este acela care a luat inițiativa călătoriei lui Chamberlain la Berchtesgaden**.Această inițiativă a fost luată **fără știrea aripei stângi a guvernului francez** , care a rămas **stupefiată** când a aflat .

Această vizită dovedește și mai mult **cât de puțin fermă era poziția Franței și Angliei** în această chestiune și **cât de primejdios ar fi fost dacă am fi luat în serios tot ce mi s-a povestit de cei interesați** .

De plebiscit nu se mai vorbește **decât ca de o formalitate post festum** chemată a **legaliza independența noii anexiuni a sudeților în Reich**.

Din Praga ne vin știri că guvernul e hotărât să reziste .

/16 sept.Ideea periculoasă a revizuirii tratatelor

(Comnen, Legațiunea României la Geneva)

Evenimentele se succed cu o rapiditate vertiginoasă, încât întreaga **problematică a Cehoslovaciei** pare să fie depășită .

Într-adevăr, atât printre membrii delegației franceze, cât și a celei engleze ,întâlnesc din ce în ce mai mult **ideea necesității unor conversațiuni plurilaterale** care să se poarte , **nu numai asupra Cehoslovaciei** , dar și în alte chestiuni .

...Pericolul ptr țările create sau mărite după război

Unii propun reunirea imediată a celor patru Mari Puteri .**Alții agită** ideea unui congres.

Amândouă aceste concepții **sânt extrem de primejdioase** pentru **țările create sau mărite după război** . **Dar nu toți înțeleg acest lucru** .

...România:atitudine prudentă și rezervată

Atitudinea noastră **trebuie să fie cât mai prudentă și rezervată.**

În fața primejdiei unei revizuirii totale a situației europene, ar fi necesar ca Polonia și țările Întelegerii Balcanice [...] să declare la Paris și Londra **că nu vor lua parte** la nici o reuniune care și-ar înscrie în program **revizuirea teritorială**. Dar ...

/17 sept. Atitudinea Poloniei. Beck

Geneva. Telegrama lui Comnen

Constat atât la **delegația poloneză** pe lângă Soc. Națiunilor, cât și la **mesagerul d-lui Beck**, o **stare de spirit extrem de primejdioasă față de Cehoslovacia**.

Dorința de a obține, pentru Polonia, Ținutul Teschen, nu este de natură a ne surprinde.

Ceea ce ne surprinde, însă, este **ușurința cu care vorbesc despre Slovaciei la Ungaria** (ca și când ar accepta un dualism polono-ungar)

Socotesc că ar fi nimerit **a se atrage atenția la Varșovia d-lui Beck**, că **România n-ar putea admite o revizuire teritorială** care ar conduce la sporirea teritoriului, forțelor și prestigiului Ungariei.

Rog a fi analizată această chestiune, pentru a examina dacă n-ar fi locul a ne consulta cu dl Stoyadinovici în vederea unei eventuale atitudini diplomatice comune.

[*Notă LD: la Liga Națiunilor

("Timpul", an II, nr. 496, 19 sept. '38)

-**Elena Văcărescu** a ținut un discurs privind **opera socială** a organizației

-**N. Comnen** ridică problema **imigrației evrești**, recomandând o soluție rațională, umanitară, satisfăcătoare.

-La Zurich, se desfășura ultima zi a **Congresului internațional de istorie**.

L comunicarea prof. budapestan **Al. Domanovszky** (Statul național maghiar în Evul Mediu), au intervenții sobre **Gh. Brătianu și I. Lupăș**.

/1 oct. Ultimatum polonez: Teschen, Fristadt.

(AIC, Ministerul de Externe, loc cit)

Praga. Comnen, de la Legația română: "Ambasadorul Poloniei s-a prezentat azi dimineața și mi-a citit o **Notă** prin care mă informa că **guvernul polonez a dat un ultimatum** ca, până azi, 1 oct, orele 12, **guvernul cehoslovac să accepte cererile poloneze** privind districtele Teschen și Fristadt. Teschen-ul ar urma să fie predat până mâine.

Am rugat pe ambasadorul polon să roage călduros guvernul său **să evite orice ar putea agrava situația**, și am făcut un demers pe lângă gov. cehoslovac, pentru a se evita o recrudescență a crizei europene.*

*Notă : Carol II în dezacord cu Comnen?

(*Les archives secrètes de la Wilhelmstrasse*, pag. 115)

Woermann -șef departament la Ministerul de Externe -arăta că **ambasadorul polonez l-a vizitat**, explicând "**interesul**" Poloniei pentru **Ucraina Subcarpatică**

.Menționându-rezultatele slabe ale vizitei lui Beck la București, **i-a repetat versiunea cunoscută** - conform căreia **Carol s-a arătat dispus să accepte p.d.v. polonez** - dar că **Comnen, incapabil să se elibereze de concepția perimată a Micii Întelegeri, a dat diplomaților o versiune total diferită**, după care **Polonia nu ar fi dorit o frontieră comună polono-ungară**.

/6 oct. Intenții privind Slovacia și Rusia Subcarpatică [Rutenia]

București. Comnen către Legația română la Berlin

"Binevoitți să vă prezentați de urgență d-lui von Ribbentrop și a-l ruga să ne spună cu precizie **care este p.d.v. al Germaniei cu privire la Slovacia și Rusia Subcarpatică**

Informațiile ce le posedăm sunt contradictorii. Unele spun că **ar fi favorabilă anexării acestora la Ungaria**; altele -contrariul

Pe noi această problemă ne interesează pentru că :

1. Socotim că este în interesul nostru , al Cehoslovaciei și al Germaniei , ca **să păstrăm o frontieră comună cu această țară** .
2. **Atribuirea acestor teritorii Ungariei , este o mare primejdie pentru România și Iugoslavia** Din discursurile și atitudinea oamenilor de stat unguri , se dovedește că **guvernul ungar** persistă în **atitudinea sa revizionistă pe toate granițele** . Or Germania ne-a declarat solemn că putem conta pe concursul său pentru **a ne păstra granițele actuale** . dacă nu vom intra în combinațiuni îndreptate împotriva Reichului.
3. Azi ungurii nu se mai mulțumesc cu o corectare a granițelor ungaro-cehoslovace , **ci revendică întreaga Slovacie și Rutenie** Rog pe dl Ribbentrop, **să-mi spună franc, cavalereste** , dacă Germania sprijină aceste pretenții

d.) 28 sept.'38.Cronică externă

(N.R.A.,Rev."Parlamentul Românesc" ,an IX, nr 276,28 sept.'38, pag.16-17)

[LD:Rusu Ardeleanu este directorul acestei reviste Este român.Este ardelean.Este democrat .
Scrie acest articol după ocuparea Cehoslovaciei.Este sincer?Este un admirator?

()Hitler

"**Viața politică europeană este dominată azi de acțiunea unui singur om :Hitler.**

Și acțiunea aceasta ,pur egoistă,pare menită să schimbe cu desăvârșire nu numai fața lucrurilor ,ci și conținutul lor .Toți cei cari am citit **Mein Kampf** și l-am urmărit pe autor în faptele sale publice , am văzut clar că **omul acesta –providențial pentru neamul său –** aducea și altor neamuri atâtea sugestii noi de viață.**Ridicat de jos,pe aripi de ideal germanic** , ajuns în fruntea unei Națiuni disciplinate și puternice ,Hitler s-a dovedit nu numai **un conducător inspirat** ,ci și **un geniu politic** .[...] Secretul lui ?Nu e altul decât **identificarea ,până la sublim ,cu interesul național german.Poporul lui i-a dat o aprobare și o colaborare fără precedent în istorie** Acordul dintre imensa majoritate a condușilor cu Conducătorul lor , este minunat .

Realizează cea mai desăvârșită democrație.Hitler are **adeziunea a 90 la sută din totalitatea națiunii sale** .[...]Hitler e **un mare om simplu**.El nu cunoaște decât un scop:dreptul la viață al poporului său.Partidul și familia lui e Națiunea.[...] Oricine se poate înălța , după exemplu lui **.Aceasta e democrația adevărată** .Nu seamănă deloc cu dictatura proletariatului , nici a Capitalului , nici cu a unor alte grupe restrânse.Este o formidabilă colaborare : a tuturor , pentru toți cei de un sânge și o lege "

()Tratatele?-petice de hârtie !

[LD:nu-mi vine să cred .că un român, un ardelean, putea scrie așa.

Când ne va veni rândul, în '40 ,ce va scrie ? ce va simți ?]

"Vane pretenții de a înăbuși viața de mâine dimineața a unei omeniri noi.

Simple deziderate meschine.**Petice de hârtie** , în ultimă analiză.

Vă mai amintiți de acelea cari garantau existența **Austriei ?**

Iată, azi **Cehoslovacia "consimte"** la amputarea celei mai frumoase și mai importante părți din trupul ei artificial.Plânge și se zbate ,de parcă trei milioane de cehi, iar nu de germani neprieteni , s-ar rupe de la sânul ei străin.Judecând obiectiv, **ar trebui să se bucure că i se purifică trupul și i se reduc focarele de agitație** prin noile concesii , făcute Poloniei și Ungariei ."

e.)27 sept.'38.R.B.Skyled către George Cruțescu

(Arh.MAE, Fond Geneva , Vol.207, doc nr.54, f.1-2)

"Liga Națiunilor , Geneva, 13 dec.'38 ,

Către George Cruțescu , ministr. român la Soc.Națiunilor

...Felicitări ptr.Comisariatul General ptr Minorități

"Vă informez că **Comitetul Consiliului** care a examinat petițiile relative la situația minorităților din România ,s-a reunit pe **27 septembrie 1938**.Comitetul a **luat notă de Decretul român** din 3

august 1938, privind reglementarea și Statutul de funcționare al **Comisariatului General pentru Minorități**, condus de dl Silviu Dragomir .

...Fericit față de bunăvoința guvernului regal

"Comitetul este **foarte fericit** să constate că, grație **bunăvoinței manifestată de guvernul regal** al României , situația este **considerabil ameliorată** față de ultima sa întrunire , și-și exprimă speranța că guvernul român **își va intensifica eforturile** pentru a găsi o soluția echitabilă a **problemelor legate de petițiile respective** "

...Seriozitatea, caracterul liberal în problema revizuirii cetățeniei

"Comitetul a examinat situația cu privire la **revizuirea cetățeniei** și a luat notă de **seriozitatea, atenția și caracterul liberal** în care a fost tratată problema "
Semnează , RB Skylstad

f.)România : problema evreească la Liga Națiunilor.sept.-nov.'38

(Arh.MAE ,Fond Conferința Păcii , Problema evreească, f. 145 -146)
(Fond 71, vol. 374 , f. 134)
[LD problema

/Cruzescu,Comnen :demersuri

În mai și sept. '38, N.Comnen a deschis discuția despre problema evreească la Liga Națiunilor .

Cu prilejul călătoriei în străinătate (nov.'38), **regele Carol a prezentat situația evreilor din România și intenția guvernului de a rezolva această chestiune.**

M.Cretzianu , la Geneva , la a 19-a sesiune (21 sept.)declară că **guvernul său se interesează deosebit de chestiunea emigrării evreilor în Palestina** și speră că va fi posibil **să se rezolve într-un viitor apropiat , o emigrare evreească normală** , găsindu-se astfel soluția definitivă și completă a problemei evreești .

(Soc.Naț, *Journal de la 19-eme sesion* , nr 9 , 21 sept.'38)

/Carol la Londra (nov.'38)

[LD: nu este specificat emitentul , natura documentului , data]

După informațiile ce le avem, cu prilejul călătoriei lui Carol în străinătate , **în conversațiile de la Londra , Regele a prezentat situația evreilor din România** .Ca urmare a acestor conversații , aflăm că **guvernul român pregătește o acțiune de anvergură** pentru lichidarea acestei probleme de interes vital

g) 9 nov.Revizuirea evreilor pe oct .'38

(Arh.MAE , Fond Conferința Păcii, Problema evreească .)

a)Au fost supuși revizuirii **220.946 capi de familie** , care înseamnă **cca 738.407 membri**

Vechiul Regat :157.250 membri

Transilvania :219.382 "

Basarabia :194.545 "

Bucovina :166.960 "

Această situație este definitivă , față de cea provizorie din iulie '38 , când erau 208.215 capi de familie .

c) S-au găsit că **nu fac dovada cetățeniei române** și **nici nu au fost supuși revizuirii** - deci **clandestini** - **24.906 capi de familie ,cu 62.946 membri**, așa cum rezultă din comunicatelor comunelor și parchetelor

11.)1 oct.1938.Acordul de la Munchen .

/ J.Paleologu/ N.Iorga / legionarii / comuniștii /

[LD : 11 mart. 2004 . La Madrid , "teroriștii" produc 4 explozii în trenurile madrilene ,soldate cu victime (inclusiv români).Oroare, frică, solidarități antiteroriste .

Noaptea de 13 / 14 mart,eu am un lung chat cu Ion în care ne gratulăm reciproc pentru opiniile legate de fenomenul terorist.La fel ca între indivizi, între care determinarea (politică ,de avere, cultură , interese) naște diferența , se întâmplă și între popoarele mici și mari.

Nu știu cum să tratez chestiunea încât să nu pară a lamentare , dar nici nu pot ignora această **istorie paralelă , resimțită atât de diferit de la popor la popor .**

Munchen' 38 , se adaugă și prefătează mișcările de pe tabla de șah europeană care vor duce la declanșarea unui nou război mondial.

Nu am de gând să tratez episodul . Mă interesează doar **reacția clasei politice românești, reacția generațiilor : ciocnirea de mentalități - predarea " ștafetei" -repoziționarea geopolitică]**

/Voci și voci :1 oct.'38

("Timpul" , an II, nr.510, 3 oct '38)

-Calm și amărăciune la Praga

-Hitler a numit pe **Henlein** în funcția de **comisar al Reichului** pentru **regiunea sudetă**

-Trupele poloneze încep **ocuparea Taschen-ului** :240 locuitori ;800 km.p.

-Musolini (Marele Consiliu Fascist),**fixează principiile politicii rasiste italiene**

-Papa (castel Gondolfo):**acordul de la Munchen a salvat pacea !**

-Duff Cooper (prim lord al amiralității):**demisionează din guvern , în semn de protest față de concesiia gravă a Angliei ,la Munchen ;Chamberlain urma să dea explicații în parlament**

-Imredy (președ. Consil. maghiar):"...**nu suntem satisfăcuți** de hotărârile de la Munchen , după cum **nici un ungar nu poate fi satisfăcut** atât timp cât **justiția ce trebuie să prezideze la noua reglementare a soartei naționalităților și care s-a pus în marș la Munchen nu este complet realizată ."**

-Teleky Pal :provenea dintr-o familie aristocratică ardeleană ,confident și prieten cu Horthy ; prim-ministru în guvernul contrarevoluționar (iul.'20-'apr.'21);ministru de Externe în guvernul Simogyi(care a semnat Tratatul de la Trianon)

Unul din cei mai energici militanți ai revizuirii Trianonului , principal organizator și conducător al mișcării revizioniste (căreia îi subordonase și activitatea științifică de geograf), ideii unității politice a bazinului carpatic , a restabilirii Imperiului Sfântului Ștefan , cu dominația politică a maghiarilor .Conducătorul mișcării cercetășeșt ungare , conferențiar și propagandist cu priză în Anglia.După 17 ani , **în mai '38 , a devenit ministrul Cultelor în guvernul Imredy .**

Înainte de sentința arbitrară de la Viena (nov.'38) , condusesese tratativele maghiaro-cehoslovace (Cf. Kis Aladar, op cit . pag 100 ?)

[**Atenție LD : nu știu de unde am extras această fișă .Eu nu am citit lucrarea lui Aladar. dar mă interesa acest personaj politic maghiar]**

////////////////////////////////////

a)J.Paleologu:politica versatilă ;jocul de basculă al Angliei

-Opinia publică occidentală: prostie și inconsecvență

(*România* , nr 130 , 9 oct .'38)

Comentând felul cum **Chamberlain a fost judecat în Parlamentul englez "ca hoții de cai" , subliniind "jocul de basculă " al Angliei** în cele două decenii (între Franța , Germania , Italia) , remarcă faptul că **și opinia publică din țările occidentale nu era imună la prostie și inconsecvență , fiind la fel de versatilă ca însăși politica conducătorilor .**

////////////////////////////////////

b)13 oct.N.Iorga:crezul libertăților și întregirilor naționale

("Neamul Românesc", an II, nr.541, 3 oct.'38)-preluate de "România", an I, nr. 137-138,16-17 oct.'38 ;"Timpul ", an II , nr 541,3 nov.'38)

...Statele mici silite să asculte de cei 4 stăpâni

[Comunicare la Academia Română , ținută la 13 oct.]

Evocând anul 1848 ,care a scris pe multe steaguri **crezul libertăților și întregirilor naționale** , remarcă faptul că **Bismark a fost adversar hotărît al acestui crez** .Când în sud-estul Europei popoarele și-au arătat hotărîrea de a trăi libere , **Bismark a tratat cu cel mai mare dispreț pretențiile acestor popoare " barbare"** ,care nu ar fi avut nici dreptul de a trăi .

...Hitler reînvie metodele lui Bismark .

[Cuvântare radio.

Numai că, dacă pe vremea lui Bismark și Napoleon ,Europa avea un stăpân sau doi,

după Munchen avea patru stăpâni .[.....]

Adăugirea Poloniei ca "*mare Putere*" și înlăturarea României ,propusă de la Praga , pentru că *nu e Mare Putere* -chestie de discutat -a fost părăsită .

Axa va hotărî , și anume după interesele Axei , care primează și pe ale Ungariei ,și pe ale Poloniei , și pe ale noastre .[....]

Urma ca **statele mici** ,să fie supravegheate ,chemate la ordine, aduse la hotărîri contrare **intereselor lor** , și ,de voie de nevoie, vor trebui să asculte de **Berlin, Londra, Roma ,Paris.**

lorga atrăgea atenția asupra **rostrurilor statelor mici ,obligate să-și apere independența**

////////////////////////////////////

c)13 oct.Alex.Cantacuzino:Scrisoare către legionari

(Arh.ISISP ,Direcția Generală a Poliției ,fond V , dsr. 226 , f. 59- 60)

-CZC ('36) :combinațiile diplomatice se vor nărui ca castelele de carton

În toamna 1936, CZCodreanu a adresat un *Memoriu* regelui și tuturor oamenilor politici în care spunea : **< Nu există : Mica Înțelegere , nici Înțelegere Balcanică** .Cine crede în acestea , dovedește că n-a înțeles nimic .**Față-n față stau două lumi** . Sub presiunea lor , în clipa răzbiului, **toate combinațiile diplomatice se vor nărui ca niște castele de carton.**

Aceste lumi sunt :**statele revoluționare naționale care luptă pentru apărarea crucii, și bolșevismul cu anexele sale** . [.....] >

-CZC('37) :politică externă alături de Roma și Berlin !

La 30 nov.1937 , Căpitanul explica precizările sale :**< Eu sunt contra marilor democrații ale Occidentului, eu sunt contra Micei Înțelegeri, eu sunt contra Înțelegerii Balcanice , și n-am nici un atașament pentru Societatea Națiunilor , în care nu cred.**

Eu sunt pentru o politică externă a României alături de Roma și Berlin .

Alături de statele revoluțiilor naționale. În contra bolșevismului.

O spune un om care n-a călătorit și n-a cerșit nimic nici de la Roma și nici la Berlin.

În 48 de ore după biruința mișcării legionare , România va avea o alianță cu Roma și Berlin , intrând astfel în linia misiunii sale istorice în lume :apărarea Crucii , a culturei , și a civilizației creștine. > [-----]

-CZC a plătit cu viața pentru această viziune

-oct.'38.Mișcarea legionară va pune capăt îndrăznelilor lui Călinescu

CZCodreanu a plătit cu osândă care dezonorează în istorie:**ceata netrebnică a cârmuitorilor noștri a plătit această aprigă și profetică viziune** a țelurilor către care trebuia să ne îndreptăm .

Mișcarea legionară a hotărît să pună punct îndrăznelilor d-lui Călinescu [--]

(Arh.ISISP ,Direcția Generală a Poliției ,fond V , dsr. 226 , f. 59- 60)

////////////////////////////////////

d.) Gh. Tașcă „România în urma Conferinței de la Munchen”

(Extras din rev. "Analele industriei și comerțului" , nr 11-12 /38
Conferință ținută la **17 nov. la Societatea " Louis Barhou "** , Editura Analele industriei și comerțului , București)

[LD:dau și aceste opinii mai "neinformate" , "personalizate" ,subiective,marcate emoțional, pentru că ele au dominat opinia publică românească ,aflată într-un "**bombardament informațional**" producător de confuzii și manipulări .Dar chiar și așa, ele conțin unele fărâme de adevăr și reflectă mai sugestiv atmosfera politică]
Subtitlurile îmi aparțin]

...Prăbușirea sistemului versaillez

În urma Conferinței de la Munchen, sistemul politic sub care trăim de 20 de ani , s-a prăbușit .

...Falimentul securității colective la Liga Națiunilor

Sistemul securității colective s-a slăbit .Societatea Națiunilor se încheie "cu un faliment care nu permite a ne face nici o iluzie asupra viitorului acestei mari și nobile instituții"
Herriot spunea într-un recent discurs (29 oct) ,că "**Societatea Națiunilor , printr-o ciudată deformațiune , a ajuns să deie sprijinul autorității sale nu victimei , ci agresorilor "**
Conferința de la Munchen **a dat lovitura de grație sistemului de echilibru politic** înfăptuit în Europa Centrală prin **Tratatul de la Versailles Mica Înțelegere s-a desființat**

...Mussolini -Beck -război personal cu Beneș

Cei care au contribuit în cea mai mare măsură la desființarea acestui sistem :**Polonia și Italia. Ambele au făcut o politică de ură .Beck și Mussolini au dus o politică de război contra lui Beneș**
Diplomația germană deși a arătat Poloniei un interes cu totul secundar la împărțrea Cehoslovaciei ,**încât a reușit să o orbească**
Mussolini și Beck și Hitler au reușit să-l alunge pe Beneș din țară ,și **să dea Cehoslovacia la discreția Germaniei**

...Convenție germano-italiano-polono -maghiară

Cele patru țări încheiaseră o **Convenție** care avea în vedere **împărțirea Cehoslovaciei și o frontieră comună polono-maghiară.**

...Conf de la Munchen=reglementarea pașnică a conflictului

Ori **Conferința de la Munchen a schimbat lucrurile .Anglia și Franța au reglementat conflictul pe cale pașnică .**Germania a obținut satisfacerea pretențiilor ei .
În Polonia și Ungaria decepția a fost mare .

...Duplicități și interese .Defecțiunea Rusiei

Conferința de la Munchen a dat naștere la **aprecieri puțin favorabile** cu privire la atitudinea Angliei și Franței Chiar după retragerea Germaniei și Italiei din Societatea Națiunilor , după Anschluss , se putea menține un echilibru .

O agresiune a Germaniei împotriva Cehoslovaciei nu ar fi reușit dacă Germania ar fi fost atăcată de Franța și Cehoslovacia.dar ...**Polonia s-a unit cu Germania iar Rusia a făcut defecțiune** Rusia **nu era dispusă să intervie** .

(Lordul Winterton într-un discurs (Sussex, 11 oct .) spunea :"**Rusia nu a oferit nici un ajutor țărilor occidentale** ,în criza Cehoslovacă .;ea s-a mulțumit cu vagi promisiuni "

...Intențiile lui Hitler

Profesia de credință a lui **Hitler din Mein Kampf** , mi-a dat de gândit .Totuși, în ultima vreme , fuhrerul pare a avea un alt punct de vedere .În discursul rostit la Sport Palats (26 sept) a arătat că al III-lea Reich "**are la temelie o poziție filozofică care tinde să mențină și să asigure existența poporului nostru german .Nu avem interesulș de a oprima alte popoare ."**

Aceasta înseamnă că **Germania**, în tendința ei de expansiune, **va alege cea de a doua cale :penetrația economică**

...Complementaritatea economică româno-germană

Economia țărilor noastre este complementară. Ele se pot completa spre marele avantaj al ambelor țări .Aceasta cu o condiție :

- a) de a ni se respecta **integritatea teritorială**
- b) " " **independența politică**
- c) " " **Independența economică**

Cu aceste trei condiții , nu vedem nici o primejdie de a primi cu bucurie tendința de expansiune a Germaniei

...Chamberlain :

În acest chip înțeleasă colaborarea, ea **este văzută cu simpatie și de puterile occidentale.** Chamberlain în discursul din Camera Comunelor a declarat : "**Geograficește Germania trebuie să ocupe o poziție dominantă în Europa Centrală și Orientală .** Țările din această parte a Europei sânt agricole.**Schimbările comerciale ce se fac între ele și Germania sânt complementare** "și adaugă "**Nu avem nici o dorință de a interzice Germaniei accesul în aceste țări , nici să o încercuim economiceste .Nu dorim un război economic cu Germania .Doar concurență .Este loc și pentru noi , și pentru Germania "**

...Revizuirea tratatelor ? :Nu , categoric nu !

Problema revizuirii tratatelor trebuie cercetată de aproape și **trebuie să ne fixăm punctul nostru de vedere** De la început , **un nu categoric pentru orice revizuire .Nu ca o bravadă, ca o încăpățănare** Țara cu populația cea mai compactă , după Germania , este România .Așa că **pretenția de revizuire la noi în țară ar fi absurdă .**

1.**Granița** între noi și Ungaria **este chiar pe linia etnică .**

2.**Kosuth , la 1848,** trăsese o **linie de demarcație asemănătoare**

3.**Statisticienii și istorii** unghuri au dat liniei lor de demarcație **cam aceeași linie .**

4.**Chiar linia trasă de lordul Rothermere ,** se aseamănă cu cea de la Trianon .

5.**Harta germană -** arată și ea ca granița noastră , coincide cu linia de demarcație etnică.

Dacă ,totuși ,această rectificare s-ar face , **s-ar produce o adevărată catastrofă în Balcani , Orice încercare a Germaniei pentru a obține concesiuni teritoriale , ar risca opunerea Angliei și Franța** De aceea avem nevoie de a păstra simpatia Angliei și Franței

Gh.Taşcă , 17 nov.'38

e.)PCR, Manifest :Munchenul=hegemonia Germaniei

(Arh. ISISP, cota XXII - 8 , nr. 993)

oct-nov. '38

-Anschluss și Munchen=precedente periculoase

Blamând cunoscuta declarație de politică externă a Gărzii de Fier, lansată de Codreanu , atrăgea atenția asupra precedentelor Austriei și Cehoslovaciei :

"Roma și Berlinul au garantat înainte independența Austriei și Cehoslovaciei "

iar **Henlein care afirmase cu câțiva ani în urmă că ținutul sudet va rămâne în cadrul Republicii Cehoslovace ,** acum să ajungă la **rezultatul munchenez**

////////////////////////////////////

[*Notă :Aldo Agosti[.....? ??]

Op.cit , p.1092)

După Munchen, **atitudinea URSS față de țările occidentale ,a suferit o transformare profundă ,și această schimbare s-a reflectat și în poziția Cominternului și a partidelor comuniste .**

Ele au înăsprit tonul față de politica Angliei și Franței ,considerând Munchenul ca o pregătire a hegemoniei Germaniei în Europa Centrală , bază care-i va permite să pregătească un nou război mondial.

În această perspectivă , obiectivul principal al mișcării comuniste internaționale nu mai era prevenirea războiului, ci folosirea sa în favoarea Uniunii Sovietice .

Cominternul , nov./dec.'38

12.)oct.'38Iuliu Maniu, Dinu Brătianu , Memoriu *către Carol II , oct .'38

(AIC,fond PCM,dosar 61,f.2-3)

[LD : după Acordul de la Munchen . Pasajul este lut din cartea mea (p. 47-48)

Oare Maniu și Brătianu chiar să fi crezut că Regele va reveni la vechiul regim ?!

Oare , în aceste condiții, boicotarea noilor structuri de către Maniu și Brătianu să fi fost cea mai potrivită formă de opoziție ?!S-ar fi salvat destinul României prin revenirea la regimul democrat?!

N-au căzut și statele democratice ?! Sigur, sunt întrebări retorice ... care nu pot avea decât răspunsuri speculative]

▫Psihoza muncheneză

/Sacrificarea Cehoslovaciei =precedent periculos

/Revizuirea fruntariilor și drepturilor la autodeterminare al minorităților

"Astăzi,când există un pericol real,creat de chestiunea cehoslovacă ,când se pune la ordinea zilei revizuirea fruntariilor și drepturilor de autodeterminare al minorităților,azi,când se impun o solidaritate a tuturor cetățenilor conștienți ,căroră li se cer sacrificii bănești ,iar mâine și trupești ,azi când contactul dintre rege , guvern și țară ar trebui să fie mai strâns ca oricând,starea sufletească în care este populația țării devine un adevărat pericol atât pentru Coroană , cât și pentru patria noastră ."

Dacă , la un moment dat ,regele a considerat necesar să suprimă vechea Constituție și să se izoleze de partidele politice , în condițiile din toamna în curs,România ar avea nevoie "pentru rezistența ei la fruntariile ce o amenință " să-și restabilească legăturile dintre Tron și națiune ,prin revenirea la vechile principii constituționale "

Maniu -Brătianu / oct .'38

-Dinu Brătianu și Iuliu Maniu –schimbare de orientare ?!

[LD : Pasaj luat din cartea mea (p. 49) .Fabricius, se referea la un Memoriu al celor doi lideri , care n-ar fi ajuns la Rege ci la Armand Călinescu .Eu cred că este vorba de același MEMORIU .

Fabricius raporta lui Ribbentrop că lui Dinu Brătianu -sub influența lui Gh.Brătianu și ținând cont de pățania Cehoslovaciei - i s-a zdruncinat încrederea în Franța.

Fabricius vedea în această amară deziluzie,possibilitatea anihilării poziției intrasigent filo-franceză din România, mai ales că ,din surse neoficiale,auzise că și Iuliu Maniu și-ar fi schimbat poziția ,devenind un " avocat" al apropierii de Germania .

Nu a fost prima dată când Fabricius se înșela privind atitudinea politicianilor români

-Gh.Brătianu :călătorie în Germania

În realitate,la 30 / 31 oct. 38 ,cu asentimentul regelui și a lui Grigore Gafencu ,George Brătianu a plecat într-o călătorie în Germania pentru a se edifica asupra concepției și atitudinii conducătorilor Reichului față de chestiunea fruntariilor statelor din sud-estul Europei .

" Spiritul munchenez " provocase și aceste " călătorii muncheneze " ,o " psihoză muncheneză "

[LD: adu eventual "România în vâltoarea, de la pag 53-54]

13.)1 nov.'38 Grup de români din Rusia Subcarpatică

("Timpul", an II, nr 541, 3 nov.'38)

...Viena :frontierele ceho-polono-maghiare

La Viena, începeau discuțiile dintre **cei patru miniștri de externe** care urmau să hotărască **frontierele ceho-polono-ungare**

...București :grup de români din Rusia Subcarpatică

Un grup de **preoți, notari, avocați și țărani români** din Rusia Subcarpatică au sosit la București și au solicitat **o întrevvedere lui Comnen**.

Ei au rugat **guvernul român să-și exercite toată autoritatea pentru a împiedica ruperea acestei provincii de Cehoslovacia**.

Dar , în ipoteza atribuirii regiunii unei terțe Puteri, **ei au cerut ca regiunea populată în majoritate cu români , să fie reunită Regatului României**

14.)Carol II :turneu diplomatic :Londra,Paris,Berlin,Lepzig,13 - 28 nov.'38

(" Timpul " , 15- 26 nov.'38)

[LD : nu stăruie asupra aspectelor de politică externă a României post muncheneze .
Am făcut-o în România în vâltoarea... De data aceasta urmăresc implicațiile pe plan intern , pentru a putea cântări cu obiectivitate ponderea elementului intern / extern în evoluțiile politice românești .Vizita lui Carol s-a bucurat de o largă publicitate înainte, în timpul și după efectuarea ei .Directorul " Timpului" , Grigore Gafencu a urmărit -o, luând zilnic însemnări , transmise ziarului sub titlul "**Europa după Munchen**"

Pe 13 nov.era la Paris și a mers la Versailles pentru a căuta "*Pacea de la Versailles*"

"A fost odată pacea lui Bismark care a dăinuit de la Sedan la Moscova

A fost și pacea d-lui Clemanceau , care a ținut până în preajma celui de-al treilea Reich"

("Timpul din 15 nov.'38)

-13nov.'38_ Carol începe călătoria din gara Mogoșoaia .

Ora 19,30, din gara Mogoșoaia

-17 nov.'38 Londra.Carol-Chamberlain-Halifax

(Cf.Andreas Hillgruber ,Hitler, Regele Carol și mareșalul Antonescu, vol.V, p.26)

Carol a fost primit în audiență de **Chamberlain și Halifax**.Cu acest prilej,**Chamberlain l-a asigurat pe Carol că la Munchen nu s-a discutat cu Hitler despre împărțirea Europei în " sfere de interese"**, ci doar despre **justificatele necesități economice ale Germaniei în sud-estul Europei** .În acel context **a cerut Carol guvernului britanic să trimită curând o delegație comercială în România** , pentru a dovedi interesul ce-l porată intereselor economice în zonă.
Cu toate insistențele lui Carol, **promisiunile britanice au fost vagi ,evazive, nedecise** .
Încât **rezultatele convorbirilor de la Londra, au fost destul de slabe** .

-18 nov.Bruxelles

(Cf. Hillgruber, op.cit , p.60)

În nov., Carol al II-lea s-a aliat demersurilor reginei Olandei și regelui Belgiei , ce vizau medierea unor tratative de pace .Înainte de telegramele celor doi suverani (7 nov.) Carol se adresase regelui Belgiei pentru a-l determina la mediere , dar **acesta socotise că nu era oportun** .

Apoi, inițiativa fost a celor doi , care l-au invitat pe Carol să se adreseze în acest sens Marilor Puteri .Ca urmare, Carol s-a adresat șefilor de state și celor trei puteri, în următoarea succesiune :Anglia (13 nov.) , Germania (15 nov.).**Medierea regelui român a eșuat , la fel ca și demersurile lui Leopold și Wilhelmina**

De aici, călătoria va avea un caracter "neoficial" ("Timpul" , 20 nov.'38)

-19 nov.'38 .Paris.

Vizita lui Carol nu a reperat succese notabile ,decât ...**transformarea legațiilor în ambasade** .
Eșecul convorbirilor purtate de Carol la Londra și Paris . I-au făcut pe Carol să-și învingă
reticențele și să aibă convorbiri cu Hitler .

-24 nov. '38.Germania

(*Les archives secretes de la Wilhelmstrasse* ,vol V, pag.28)

La 11 nov., Heren (ministrul Germaniei la Belgrad) transmitea Berlinului că **Stoiadinovici îl informase** că avea impresia că România dorește să schițeze o apropiere față de Germania :
"Regele Carol pare să țină cont ,din ce în ce mai mult ,de importanța bunelor relații cu Axa , cu atât mai mult cu cât **România se simte actualmente foarte izolată și amenințată de Ungaria** "
La 20 nov.Rumelin (ministru Germaniei la Sofia) transmisese Berlinului că premierul bulgar **Kiosseivanov** i-a transmis, din ordinul regelui Boris ,că ar fi iminentă o întâlnire Hitler-Carol la Munchen, ocazie cu care **Carol ar fi dorit să obțină garanții pentru Dobrogea**.
Rumelin afirma că i-a făcut impresia unui pretext , pentru a atrage ,**pentru prima oară, atenția lui Hitler** ,cu privire la revendicările bulgare privind Dobrogea .

[*Notă:trupe maghiare masate la graniță

(A.I.C., fond Casa Regală, dosar 161/ 1938, fila 1-2)

20 nov.,Comnen, telegramă din Arad ,către Romanoleg-Paris

Atașatul nostru militar la Budapesta îmi comunică că **ungurii ar fi concentrat 40.000oameni la frontiera cehoslovacă** .Franța și Anglia, și ,eventual ,Germania, ar trebui să intervină energic , atrăgând atenția Ungariei asupra consecințelor unor astfel de acțiuni .

De asemeni ,**ar trebui să procedeze imediat la garantarea noilor granițe ale Cehoslovaciei** .

▣Berghof:întrevederea Carol- Hitler

....La 24 nov.se consumă întrevederea dintre Hitler și Carol , la care asistă prințul moștenitor Mihai și Urdăreanu .

La enunțarea țelurilor României făcută de Carol - relații comerciale bune ;atitudinea Germaniei față de pretențiile revizioniste maghiare ;atitudinea Germaniei în problema Ucrainei subcarpatice

-Hitler a răspuns evaziv la ultimele chestiuni, încât Ribbentrop nota în însemnările sale :

< **Fuhrerul -așa cum mi-a spus înainte de convorbire - a lăsat față de regele român în mod expres deschisă problema ce poziție vom adopta în viitor în problema Ucrainei subcarpatice** .

Chiar dacă am reținut Ucraina de la ocupare , fuhrerul este de părere - și eu o împărtășesc pe deplin -că **față de români nu trebuie să ne pronunțăm împotriva ocupării acestei regiuni de unguri** .Idea fundamentală a politicii noastre în momentul de față trebuie să fie **de a ține în șah atât Ungaria cât și România** pentru a le folosi ,în conformitate cu evoluția situației , în interesul german. >

Spre sfârșitul convorbirii -spune Ribbentrop - regele României a menționat că **există elemente care se străduiesc să tulbure bunele relații germano-române**.

El a numit ,în acest senz, pe **Conradi care " completează cu toate elementele pe care regele le consideră indezirabile "** [LD:cu G de F] și i-a întrebat instantaneu pe Hitler dacă nu intenționează să-l recheme pe Conradi ,apreciind acest gest ca indispensabil în interesul menținerii și dezvoltării bunelor raporturi germano -române .

Hitler a dat ordin lui Ribbentrop să-l aducă imediat pe Conradi la Berlin.

Cum **Carol al II-lea a respins marea majoritate a condițiilor puse de Hitler**,fiind de acord doar cu tratarea unei apropieri treptate de natură economică,**Hitler și-a ieșit din fire** , amenințându-l și sfârșind convorbirea într-o **atmosferă dușmănoasă** , atmosferă ce n-a mai putut fi atenuată nici în convorbirile Carol- Goring .

-25-26 nov.'38.Leipzig:Carol -Goring.

(Cf. Hillgruber, *op cit* , pag.43 ; *Les archives secrètes de la Wilhelmstrasee* , pag 380))

[LD: atenție! nu te lăsa furată de tensiunea momentului, de elementele de suspans și culise.

Dau acest documente aici pentru ca , din ele, să faci o sinteză ,să ai în vedere fundalul, dar să nu repeți ceea ce ai scris în "România în vâltoarea...
Poate să scrii doar **liniile de presiune** (șantajele) urmărite de Germania : pretențiile Ungariei, existența unui aliat în CZCodreanu și germanii hitleriști din România]

...interesele economice

...În timpul convorbirilor, **Helmut Wohlhtat** (director ministerial însărcinat cu misiuni speciale în departamentul lui Goering , pentru executarea "planului de patru ani "), și-a expus ideile privind **relațiile economice preconizate de Germania** .Goering a menționat în mod deosebit interesul Germaniei pentru câmpurile petrolifere și exploatarea resurselor minerale.
Regele a declarat că **I-a însărcinat pe Mitiță Constantinescu** (dir BNR și Ministru Industriei) [LD: în realitate , **ministru Economiei Naționale**] și pe miniștrii Agriculturii, Transportului, etc etc , să studieze problemele în vederea negocierilor .La încheierea convorbirilor s-a stabilit ca **Wohlhtat să vină la București** pentru tratative preliminare .
După uciderea lui Codreanu, toate contactele au fost întrerupte (ele vor fi reluate în ian.'39)

...atitudinea față de legionari

...Carol a readus cazul legionarilor și în discuția cu Goering ,arătând că **elementele opozante nu sunt buni cetățeni** și că **el vrea să le neutralizeze** .
Când Goering i-a vorbit de **șeful G de F , Codreanu** , regele **i-a spus că el este doar unul , și că se găsește cu domiciliu forțat într-un mic oraș**.El i-a explicat lui Goering că "**este imposibil ca Codreanu să participe la viața politică , pentru că este un exaltat** " care a creat mișcarea sa "pe o bază primitivă" , bazându-se pe influența mistică asupra maselor .

...atitudinea față de minoritatea germană

Feldmareșalul i-a spus lui Carol, la un moment dat , **relațiile româno-germane sunt foarte influențate de tratamentul minorității germane**, deoarece "Marele Reich este deosebit de sensibil în această privință .
Regele a asigurat că avea intenția să **acorde,în cadru legal, grupurilor germane ale căror membri sunt buni cetățeni români , aceleași drepturi și posibilități de existență ca și românilor**, și că a cerut subsecretarului Rudolf Brandsch să se ocupe special de problemă

[*Notă:indignarea lui Hitler față de lichidarea lui Codreanu

(Cf. A.Hillgruber, *op cit* , pag.29)

După asasinarea lui Codreanu , la sosirea lui Fabricius la Berlin, Hitler i-a transmis că **este extrem de indignat de procedeul lui Carol** ,dând mână liberă presei național-sopcialiste de a-l atăca pe rege , dând ordin ca toate distincțiile pe care Carol le conferise lui Goering și altor personalități , să fie restituite .

Bo"rnberg (șeful Protocolului) **le-a adunat și le-a înapoiat lui Djuvara** (27 decembrie) ceea ce a fost penibil pentru prestigiul lui Carol II]

[**Notă :27 nov.'38.Aniversare :Declarația de unire fără condiții a Basarabiei

("România" , an I, nr 181, 29 nov.'38 , pag.13)

"20 de ani de la unirea fără condiții a Basarabiei cu România" .

Ședința din Sfatul Țării de la Chișinău (27 nov.'18) Președ.**Pan Halippa** a rostit o mare cuvântare în care a cerut **unirea desăvârșită , unirea fără condiții** ,care a fost **votată de Sfatul Țării** .Prin **Declarația** votată ,**Sfatul Țării anula celelalte condiții de la 27 martie 1918** , și **declara UNIREA fără condiții** .]

-28 nov.Carol se întoarce în țară .

[LD : în aceeași zi , are loc atentatul contra rectorului Ștefănescu- Goangă ,iar a doua zi,pe 29 nov. asasinarea lui CZCodreanu]

-29/30 nov. Asasinarea lui Codreanu

("România" , "Timpul" ș.a , 2 dec'38 ,

[LD: tratată pe larg la **fișier Guvern**,și **fișier G de F** Aici trebuie doar s-o semnalez]

Călătoria lui Carol /nov.'38

15.)Al.Vaida Voevod ,Memorii ,III,[1945],retro nov.'38

Întlnirea Hitler -Carol

Ulterior am aflat că **Hitler a cerut Regelui să fie cu clementă față de legionari** ,care nu au altă vină decât **că țin la dânsul** (la Hitler) .

Fiind Regele încă pe drum,**s-au început atentatele cât și represiunile guvernului**,continuate apoi după sosirea Regelui acasă.

Mai târziu am aflat că din această cauză **Hitler a fost cuprins de furie contra lui Goring** care puse la cale **întâlnirea cu Carol , la Salsburg** (ori Berchtesgaden) .L-ar fi repezit în termeni brutali pe Goring , încât acesta n-a mai știut cum s-o tulsească pe ușă afară .

Învinuirea consta în reproșul că **Goring e de vină că s-a încrezut în cuvântul unui om**

[LD:a Regelui sau a lui Argetoianu care a făcut " aranjamentele "?],care nu și l-a ținut ,în **privința crușării legionarilor** .Se spunea că Hitler a dispus să se retrimită ,la legația română din Berlin, toate decorațiile noastre primite de germani .

Al.Vaida Voevod / retro '38

#Acțiunea lui Horia Sima ?!

...În același timp , însă,s-a zvonit din partea legionară că **aripa stângă**,sedusă de **Horia Sima, zeloasă de a-l întrece pe C.Z.Codreanu în temeritate**,și informat din sursă nemțească – fie cu, fie fără premeditare **-s-ar fi temut** că în cazul unei **înțelegeri între Rege și Hitler**, acesta din urmă să nu le mai dea atenție legionarilor.

Pentru aceea **s-ar fi grăbit să tulbure** , din primul moment,relația lor .Firește că nu am putut verifica veracitatea acestor zvonuri .În tot cazul , **a fost suspectă , atât alegerea momentului** ,cât și faptul că atentatele s-au îndreptat contra evreilor și contra proprietăților acestora .

Al.Vaida Voevod / retro '38

#Aranjamentul lui Argetoianu ?!

Vizitele la Londra , Paris , Bruxelles, și Berchtesgaden (ori Salsburg) , i-au servit de mare mulțumire Regelui Fericit îmi povesti (la recepția din 24 ianuarie '39):

-La Londra am avut marea mulțumire că - de câte ori mă recunoștea publicul - ovaționa spontan România.Acele ovațiuni ale publicului de pe stradă erau sincere .Englezul nu poate fi înduplecat să facă potemchiniade , el își manifestă sincer opinia . În cazul meu, era vădită simpatia publicului londonez pentru țara noastră .

[LD:restul **conversațiilor lui Carol cu Hitler le-a descris în alt loc**]

Aflasem ulterior că întâlnirea cu Hitler , Goring și Ribbentrop **o aranjase C.Argetoianu** , întâmpinând multe dificultăți protocolare din partea Regelui .Îndată ce se fixase itinerarul lui Carol II,**Argetoianu plecase în Germania**. Când a aflat Regele că invitația fusese făcută pentru Salzburg (sau Berchtesgaden) s-a trezit întrânsul orgoliul de Hohenzolern.

Ar fi găsit firesc să-l invite la Berlin,capitala Germaniei. Din considerații protocolare ,caracterul invitării la sediul lui Hitler i se părea oarecum prea familiară .Totuși, până la sfârșit ,cedă stăruințelor lui Argetoianu .La tot cazul,rolul de abilitate diplomatică, pe care a trebuit să-l joace regele cu nemții - după vizitele la Londra , Paris și Bruxelles - i-a impus multe nuanțări subtile.Nu e de uitat că la Paris , cu ocazia defilării trupelor ,declarase că "**unde va fi armata franceză , acolo va fi și armata română** " ,declarație difuzată larg prin presă .

Al.Vaida Voevod / retro '38

▣Străduințele lui Carol pentru neutralitatea României

Am înșirat aceste câteva date și fapte autentice care - împreună cu multe altele, imponderabile - mi-au cimentat convingerea că nu numai din sentiment, ci și din considerații ostășești și politice , **Regele Carol al II-lea era de partea anglo-francezilor** .[---]Și , în consecință , **tactica sa de a păstra neutralitatea țării** , se întemeia pe considerații logice și pe fapte reale .

/Vaida'45:cine-ar fi bănuț pactul Hitler-Stalin ?!

Cine ar fi cutezat pe atunci să creadă că va fi posibil să se încheie pactul de amicitie între Hitler și Stalin, și care om cu judecată ar fi îndrăznit să presupună că va izbuti, cândva, trecerea liniei Maginot de către oștirile germane ! Firește : după război, eroii și proorocii sunt fără număr, ca broscuții după ploaie ,intonând care mai de care,concertul racameților [denumire populară pentru broscuții de baltă]:<eu am prevăzut , eu am spus , eu, eu eu...>

Al.Vaida Voevod / retro '38

#Asasinarea lui Codreanu

Regele Carol II a continuat să încerce totul spre a salva neutralitatea României
Ca să poată paraliza presiunea germană din țară, l-a înlăturat pe principalii codreniști .
Natural, metodele " ochi pentru ochi , dinte pentru dinte " ,numai constituționale nu erau .
Vaida / nov.'38

16.)Constantin Papanace ,Fără Căpitan.Conducerea în a doua prigoană ,

[Mss. Buchenwald , februarie 1943 ; Lămurire , Salo , dec. 1983 , 135 pag.]

Biblioteca Verde, nr 24, Editura "Armatolii" ,Cetatea Eternă , 1984

C.Papanace / dec.'83 , Salo

[Broșura este un manuscris încheiat la Buchenwald (Weimar) din febr.'43, în care Papanace evocă **ultimele sale întâlniri și discuții cu CZCodreanu** Din păcate el reproduce mai mult opiniile sale -cerute de Căpitan -despre care aflăm doar indirect ce gândea.]

C.Papanace / febr,'43,retro 'mart.'38

#Lovitura de stat carlistă

" Era clar că lovitura de stat pentru modificarea constituției oferea platforma legală pentru începerea unei **prigoane de totală exterminare a Mișcării Legionare** .
Ușurința cu care **s-a realizat coaliția tuturor oamenilor politici ,angajarea Bisericii** ,prin Patriarhul Miron Cristea,precum și **împingerea Regelui Carol direct pe scenă** ,arăta că **forțele oculte naționale și internaționale , pregăteau lovitura decisivă** .

C.Papanace / febr,'43,retro ' mart.'38

▣**Alternativele Gărzii :asasinatul,lovitura de stat,espectativa,plecarea peste graniță .**

/Papanace:Lovitura de stat ?

< O altă soluție ofensivă,în care inițiativa să fie din partea Mișcării Legionare ,și deci, prin aceasta, să poată ieși menținându-se pe cele două linii fundamentale ale sale,**ar fi o lovitură de Stat. Cred însă că momentul este trecut** .

<Se putea face acest pas disperat - știu , pe de altă parte,că aceasta nu intra în concepția legionară de luptă -**în decembrie 1937, în timpul alegerilor** ,sau imediat după alegeri .

Acum însă adversarii sunt bine pregătiți și pentru această eventualitate .[...]

< Din punct de vedere general și în perspectiva istoriei ,**cu situația sa geografică și cu vecinii care îl înconjoară , în special cu Rusia bolșevică la Răsărit ,Statul Român nu poate suporta convulsiunile sângeroase ale unui război civil** .

<Spania Peninsulară avea din acest punct de vedere o situație privilegiată și totuși ce hemoragie i-a creat războiul civil.Chiar și Grecia avea o situație mai bună .

<Și în România ar fi posibilă o lovitură de Stat , cu condiția însă ca ea să reușească 100% și să se termine în 24 de ore .Altfel este aventură iresponsabilă .[---] Mișcarea Legionară însă,

ca purtătoare a destinului românesc ,cred că nu se poate pune pe punct de vedere similar ;astfel **,soluția loviturii de Stat o consider cu totul inoportună .**

< Evident, prima soluție ar părea că este pe **linia legionară,de a sta în mijlocul legionarilor în timpul furtunii.**Cu asta, s-ar pune capăt oricăror încercări de insinuare , care au și început să se producă , de la anunțarea plecării în Italia. Dar primejdia nu se evită ,oricât de hotărât ai fi D-ta de a nu da nici un prilej de provocare .Nu se știe până unde pot merge ei cu provocările .

< Ei au interes să angajeze cu orice preț bătălia,și când zic ei înțeleg mai mult

Regele și organele sale, Armand Călinescu și Istrate Micescu, precum și oculta ,care stă în spatele lor.Tactica lovirii în gol le-a fost aplicată în timpul guvernării Goga -Cuza, și a dat rezultate minunate , dar acum au posibilitatea de a merge mai departe . [-----]

/Plecarea peste graniță !

-Papanace:<De aceea, **eu sunt pentru a doua soluție** și anume pentru **plecarea peste graniță** ,pe care ți-ai fixat-o dintru început .Această soluție are avantajul că ai anunțat-o într-o formă naturală într-un moment când nu părea că erai constrâns și nici amenințat direct .Ea a fost primită cu bucurie de legionari, știind că viața îți este în siguranță , Căpitane,fiind că toți simțim instinctiv că , fără persoana D-tale,nu se poate concepe o adevărată biruință legionară . Și apoi, de 20 de ani , ai dat destule exemple că nu fuși de risc și că nu ți-e teamă de moarte , ca să mai fie nevoie de noi dovezi .

< Eu îmi amintesc că ,încă de **la Jilava,în 1934**,când am aflat că ești în siguranță , **toți suportam cu mai mult curaj și speranță închisoarea.**Admițând că, după plecarea d-tale, s-ar face arestări - deși eu cred că tocmai neprinderea D-tale ar face poate să se suspende pornirea prigoanei - și se vor găsi unii legionari,sau mai bine zis agenți provocatori să te înjure că l-ai lăsat în pană ,asta nu este esențial. **Esențial este ca D-ta să fii în siguranță și să poți desăvârși tiparele Mișcării** , pentru că în faza actuală ea nu este încă plinită . [-----]

Este suficient **să poți scrie în liniște al II-lea volum din " Pentru Legionari"**,și prin aceasta ai dat o mare bătălie , atât pentru prezent cât și pentru viitor , pentru că vei oferi Mișcării Legionare îndrumări de bază ,în special pentru faza unei guvernări .

<Apoi **simplică prezență a D-tale în străinătate** , poate fi un **prilej de agitație prin interviuri, declarații,** etc, și mai ales cu zvonurile care se vor naște din fantezia oamenilor. Sunt multe posibilități . Nu este exclus să poți ține contactul cu Mișcarea și prin vreun **radio clandestin.**

C.Papanace / febr,'43,retro 'iul.'38

Legiunea = rezervă a Regelui în perspectiva diplomatică.

Papanace: <În ceea ce privește persoana Regelui,am lărgit mai mult cadrul formulei date de Căpitan **" de a nu-l ataca "** .[- -] Tema care trebuia difuzată era :

<Conducerea Legionară nu privește sentimental acțiunea Regelui .**Se recunoaște că România este angrenată într-un sistem de alianțe care nu pot fi schimbate decât la momentul oportun.** Până atunci, Regele trebuie să dea,la rigoare,aprehensiunilor aliaților actuali dovezi că ia măsuri chiar impresionante pentru a evita o altă orientare .

Acest lucru îl înțelege Conducerea Mișcării Legionare în frunte cu Căpitanul ; și ca rezervă a Regelui , legionarii înțeleg să aștepte în liniște ,chiar și în închisori >

<Pericolul consta în faptul că **unii politicieni nu înțelegeau această eventuală linie** mare a Regelui ,**vrând să împiedice o viitoare conlucrare a Regelui cu tânăra generație >**

C.Papanace / febr,'43,retro ' sept . '38

/Legiunea - rezervă regală pentru viitor

[LD : Este soluția pe care Papanace o susținuse de la început .De altfel, această soluție va fi adoptată în viitor ,numai că din ea va dispărea Codreanu și beneficiar al ei va fi Horia Sima!]

-Grupul Clime.Memoriu de clemență către Rege :

"În conjunctura externă care se deschidea, avea șanse de a se pune , acum cu mai mult succes, tema pe care ne-am pus-o la început , și anume **de a recunoaște necesitatea politică care justifică măsuri față de mișcarea legionară din partea Regelui** și de a pleda pentru necesitatea prezentă și viitoare ca **să mențină rezerva legionară** , apropiindu-se cât mai mult

de Mișcare. Un gest de înțelegere și de clemență , din proprie inițiativă, ce l-ar apropia , în aceste momente , definitiv de Mișcarea Legionară și de Căpitan.[-----]

În acest sens am întreprins o acțiune discretă . De la conducătorii legionari aduși la Jilava și pe urmă condamnați , ne-a venit un **Memoriu către Rege** și necesitatea de a se ajunge la o destindere . Era semnat de cei **18 conducători legionari , în frunte cu ing. Clime.**[-----] Se înaintase un exemplar oficial prin Grefa Închisorii Jilava , dar nu se știa dacă Armand Călinescu sau Camarila Palatului (Urdăreanu) nu l-ar fi oprit .

C.Papanace / febr,'43,retro' 13 - 28 nov.'38

▣ Turneul diplomatic al Regelui (Londra - Berlin)

" La 13 noiembrie s-a anunțat oficial vizita Regelui la Londra. Imediat au început să circule **zvonuri despre asasinarea Căpitanului.** Sursa era serioasă. Gabriel Marinescu , Costică Argetoianu, ar fi declarat următoarele : < *când regele se va întoarce, Codreanu nu va mai exista* . >" Generalul Coroamă (șeful Gărzii Palatului) , foarte atașat sufletește de Căpitan , a cărui soție era înfocată partizană a Mișcării, le spusese că **Regele nutrește gânduri asasine** asupra Căpitanului , dar a ezitat . Erau acestea indiscrețiile clasei conducătoare , fleacă și neserioasă , sau se urmărea o provocare a legionarilor ?[---]

#"Revoluția" lui Sima în Ardeal

"Am rămas foarte surprins când, într-una din consfăturile obișnuite ,Horia Sima vine cu propunerea : < **Nu trebuie să lăsăm această călătorie a Regelui să decurgă în liniște ; aceasta îi consolidează poziția ,iar Mișcarea Legionară , pierzând și acest moment , va rămâne la discreția lui .** > [-----]

...Cu această înțoială în inimă și cu gândul la viitorul Legiunii , îmi dădeam seama și mai mult de copleșitoare greutate , după cum și de covârșitoare datorie ,răspundere , ce ne incumbă - nu numai nouă,celor de la conducere ,ci și fiecărui legionar în parte -pe drumul nou pe care trebuie să pășim de acum înainte , **pe drumul FĂRĂ CĂPITAN "** (p. 135)

C.Papanace . *Fără Căpitan*, [1943] , retro '38-'39

17.)Gafencu ,Campania de presă germană ,?dec.'38

(Arh.MAE,fond dosare speciale , vol 398 .*Memoriul* din 15 apr.'39)

[LD:22 oct.2007.eu am surprins destul de bine crearea acestor **psihoze războinice în "România în vâltoarea anului 1939"**(intoxicările de presă,șantajul diplomatic ,sporirea scenariilor , ș.a) Dar succesivele cenzurări ce s-au abătut asupra mea în cei patru ani cât cartea a zăcut la editură(1980-1985) jongleriile pe care le-am făcut pentru a "salva" câte ceva , mi-au distrus păenjenishul tensiunilor și construcția argumentelor .Încerc acum să reconstitui paginile scrise atunci .Dar este greu să reaprinzi un foc ,din tăciuni arși.Au trecut 25 de ani...]

...asasinarea lui Codreanu = distrugerea planului hitlerist

După ce se încheiase așa-numita criză din martie'39,Gafencu scria în *Memoriul* din 15 apr.'39 , că **raporturile româno -germane deveniseră amenințătoare în toamna'38**, când fusese dezvăluit "**planul german de a-și sprijini înrăurirea Reich-ului în România pe un partid politic românesc strâns legat de ideologia național-socialistă**"

Zădărnicierea acestui plan "a pricinuit în toate cercurile germane ,de la persoana Fuhrerului până la cele din urmă redacții de ziare ,simțămintele violente de mânie împotriva noastră , **care s-au exprimat verbal și în scris** ,prin amenințări de pedepsire , de nimicire , de desființare "

...România -țara cea mai amenințată !

El consemna faptul că se crease impresia că **România devenise țara cea mai amenințată** , deoarece evenimentele dovediseră că **loviturile politice germane** (în Austria ,Cehoslovacia), **fuseseră precedate de asemenea campanii de presă** .

La aceasta se mai adăuga faptul că **unele țări vecine s-au folosit imediat de criza izbucnită , hrănind resentimentele lui Hitler** . În acele zile, linia diplomației maghiare dusă de contele Kanya -partizan al unei linii de neutralitate între cele două axe -fusesse înlocuită cu **linia nouă, a contelui Csaky ,de sincronizare cu Reich-ul.**

...<Drang nach Osten> -prin România ?

Gafencu întârea această impresie prin **semnalele transmise** de ministrul român la Berlin, **Radu Djuvara** ,confirmate de **prințul Paul al Iugoslaviei** și de ambasadorul francez la Berlin, **Coulondre** .

Serviciul de informații al armatei române , pe temeiul unor informații căpătate de la *Intelligence Service* și din alte surse , a întocmit o lucrare amănunțită privind **planurile germane asupra României** . Din surse poloneze , spre exemplu, România era informată **că faimosul "Drang nach osten-ul" germanilor** își găsisse o nouă cale , în urma supărării lui Hitler pe români : "în loc ca Germania să poată să atingă Ucraina, pământul de făgăduinți pe care îl visează toți sociologii și geopoliticii Reichului prin Polonia, **se pregătea acum marșul ei spre Răsărit , prin România ."**

Gafencu , dec.'38

18.)Protestul lui Comnen transmis lui Klugkist ,4 dec.'38

(*Les archives secretes de la Wilhelmstrasse* , p. 383)

/Campania presei germane privind asasinarea lui Codreanu

(secretar de Legație la Bucur.)

În absența lui Fabricius,Comnen l-a chemat pe Klugkist (secretar de Legație la Bucur.)

și i-a exprimat **consternarea gov.român față de campania presei germane cu ocazia acțiunii contra Gărzii de Fier,**

soldată cu asasinarea lui Codreanu .Comnen **a făcut caz de expresii ca <masacre>, <dezagregarea țării !>, <victoria evreimii > etc etc ...** și asupra gravelor consecințe care pot surveni din **amestecul în afacerile interne ale României** , având în vedere că ele confirmă **suspiciunea pe care guvernul și opinia publică o avea deja,că Garda este susținută de Germania .**

/Klugkist:Germania nu susține Garda!

Klugkist l-a asigurat că va transmite la Berlin , subliniind că **este o eroare să se creadă că Germania susține Garda de Fier**

Presa germană /despre Garda de Fier / 5 dec.'38

19)Berlin.Coulondre către Georges Bonnet (Paris),15 dec.'38

("Documents diplomatiques" (Livre Jaune) , doc. nr 33, pag.39)

Noul ambasador al Franței în Germania (succedându-i lui Poncet ,din 23 nov.),sesizează principalele direcții ale strategiei celui de-al III-lea Reich .

...Lebensraum

Cum Hitler realizase prima parte a programului său -integrarea tuturor germanilor în Reich -**venise rândul "Lebensraum-lui** . "Sub forme diverse, interlocutorii i-au vorbit despre necesitatea expansiunii germane în Europa centrală și răsăriteană .Dacă pentru Ribbentrop aceasta însemna **<căutarea zonelor de influență în est și sud-est >**,pentru Goering însemna **<o penetrație eminent economică în sud-est >** .

A venit rândul Europei Centrale prin vasalizarea Cehoslovaciei și a Ungariei , prin crearea Marii Ucraine sub hegemonia germană:aceasta pare a fi ,în esență ,**concepția de acum adoptată de conducătorii naziști ,și fără îndoială a lui Hitler însăși** .

...România ? : să fie încovoiată

"Ucraina Mare" devenise "pământul făgăduinței" pentru Germania, pentru care ea urma să încovoie (sau să supuie: "courber") România, să convingă ("convancre") Polonia, și să deposedeze ("dessair") URSS.

20.) George Sofronie, Funcția internațională a statului român, 11 dec. '38

("România", an I, nr. 193, 11 dec. '38)

-Consolidarea păcii națiunilor

Statutul teritorial și politic al unui stat, intangibilitatea hotarelor, nu poate fi despărțite de felul cum înțelege să-și îndeplinească funcțiunea internațională.

"Ori, din acest punct de vedere, puține state au urmărit, ca România, să-și aducă contribuția sa constant și metodic urmărită în **consolidarea păcii națiunilor, pe plan regional, european, universal**.

-Alianțe defensive, amicitie, colaborare, loialitate

Mărturie stăteau "litera și spiritul angajamentelor noastre internaționale, acelea de **alianță defensivă**", și cele de **amicitie și colaborare**", ca și **loialitatea** cu care au fost ele totdeauna onorate."

George Sofronie I, 11 dec. '38

21.) 1 dec. '38 : 20 de ani de la unirea Transilvaniei

("România", "Timpul", "Univesul", Semnalul ș.aș.a), 1, 2, 3, 4 dec.)

▣Consacrarea Unirii

[LD: Cu ocazia comemorării a 20 de ani de la **Hotărârea de la Alba Iulia** toată presa românească a publicat articole comemorative, reportaje privind întrunirile, slujbele din biserici și cimitire. Dar mai ales, actele fundamentale ale Unirii, care constituiau **documentele diplomatice** pe care România își întemeia legitimitatea.]

Meditând asupra lor (și a multor altele consultate), am propriile concluzii, pe care țin să le fixezi:

1.) **Hotărârea de la Alba Iulia** a fost un **act al românilor din Transilvania**, care nu trebuia generalizat (extins) mecanic ca o obligație a Regatului României ("România Mică").

2.) Hotărârea de la Alba Iulia **nu a fost o "Magna Charta" a minorităților, nu a fost un "contract" între români și minorități**, ci ea a exprimat dorința majorității românești din Transilvania, de a se uni cu "patria mamă".

3.) După anumite formulări, se poate suspiciiona **formularea unui principiu "federativ"**, reminiscență a unei ideologii persistente în imperiul Austro-Ungar, care a avut aderențe și la anumiți bărbați politici români. De aici, perpetuarea formulei **"popoarele" din Transilvania** atât de exploatăată de minorități, mai ales de maghiari, care au considerat-o un "angajament".

4.) România Mare nu putea fi considerată un stat **"poliglot", "multinațional"**, cu acel procentaj de 75 % români și 25 % minoritari (de numeroase etnii). De ce s-ar fi destrămat anacronicul mozaic al statului austro-ungar? Ca să se creeze - ca într-o clonare - alte state mozaicate, mai mici, mai slabe? Nu. **Pentru crearea statelor naționale unitare**. Că în noile state au fost cuprinse și teritorii cu populație minoritară, aceasta nu a fost decât o consecință a constelației plurinaționale a vechiului regim.

4) După război, s-a **succedat seria de acte care a consacrat unirea provinciilor românești cu Regatul român**, și desăvârșirea (consolidarea) acestei uniri. (Constituția 1923, Reforma administrativă, unificarea legislativă, unificarea politică, Politică externă corespunzătoare)

5)Conferința de Pace de la Versailles , tratatul de la Trianon **au înregistrat cu doi ani întârziere aceste realități.**Înainte de Trianon

-S-a constituit CNR care a hotărât **deslipirea Transilvania de Regatul Austro-ungar ;**

-oct.'18 : Declarația lui Vaida în Parlamentul de la Viena

-oct.'18-CNR a preluat , de fapt, conducerea efectivă a poporului român (recunoscut ca atare de Austro-Ungaria.

-Apoi s-a încheiat armistițiul (nov.'18)

-Apoi Adunarea și Hotărârea de la Alba Iulia (1 dec.'18)

-Apoi Consiliul Dirigent a guvernat Transilvania

-Apoi Romania a ratificat Unirea (12 dec.)

-Apoi a venit Trianonul .

////////////////////////////////////

a) Apelul sindicatelor

("România" , an I, nr 184,2 dec.'38)

...24 Întruniri sindicale în toată țara

"Pentru a comemora acest fapt istoric, pentru a arăta însemnătatea lui și pentru a manifesta hotărârea întregii muncitorime de a apăra Unirea împotriva oricărei amenințări , organizațiile sindicale românești vă cheamă la întrunirile care vor avea loc în ziua de 1 decembrie a.c. în orașele și localitățile de mai jos ,și la care vor lua cuvântul reprezentanții acestor organizațiuni :

-București - d-nii Gheorghe Grigorovici și C-Titel-Petrescu

-Reșița:Lotar Rădăceanu

-Sibiu :Corneliu Bragadireanu

-Cluj :Alexandru Lucian

-Brașov:Nec.Marian

-Turda: Grigore Șerbu

-Satu Mare :Romulus Botici

-Constanța:Lazăr Măglașu ș.a,ș.a

...Rezoluția muncitorimii la întruniri

("Lumea Nouă" , an XXXI, nr 27 , 4 dec.'38)

[La toate întrunirile s-a citit și aclamat această Rezoluție.În același număr, un substanțial articol despre 1 dec.'18 poartă semnătura lui C.Titel Petrescu]

"Muncitorimea ,întrunită azi 1 decembrie 1938, pentru **comemorarea a două decenii de la înfăptuirea Unirii tuturor provinciilor locuite în marea lor majoritate de către poporul român** , constată că **acest mare act s-a înfăptuit în temelul principiilor de dreptate națională și democrație** , pentru care poporul român a dus multe veacuri de lupte dintre cele mai grele și pline de jertfe .

...Hotărârea de a apăra unitatea și integritatea statului român

"**Organizațiile muncitorești** care au afirmat întotdeauna că **fără dezrobirea națională nu este cu putință nici dezrobirea socială și nici asigurarea păcii între popoare** , recunoscând prin aceasta tuturor popoarelor **dreptul la independență națională în granițele lor etnice** , s-au alăturat acestei lupte drepte a poporului român și au ajutat ca ea să fie dusă la biruință prin marea revoluție din 1918 [...

"Adunarea de astăzi este **ferm hotărâtă a apăra unitatea și integritatea Statului român** cu toate mijloacele "

...Rezoluția muncitorimii din Cluj

("Lumea Nouă" ,an XXXI,18 dec.'38)

[LD: constat că este vorba de aceeași Rezoluție]

"**Muncitorimea din Cluj**, solidară cu muncitorimea din întreaga țară , declară în mod solemn , că **această Unire** , la a cărei înfăptuire a contribuit și clasa muncitoare , **este definitivă și veșnică**

[...] Muncitorimea este **ferm hotărâtă a apăra unitatea și integritatea statului român** , cu toate mijloacele"

22.)N.Comnen către Legațiile din Londra ,Paris, Roma, Washington,ș.a.2 dec.'38

(Arh. MAE, fond 71, vol. 207, 374)

Demersul ambasadorilor **Zamfirescu**(Roma) ,Ghika(Londra) ,**Irimescu** (Wahington)George **Cruțescu** (Geneva) ,Legația Rom.(Haga) ,**Gr.Niculescu -Buzesți** (Stocholm)**Popescu -Pașcani** (Moscova) ,**Vespasian Pella** (Haga) **Raul Bossi** (Budapesta) ,**Al.Telemaq** (Ankara) **R.Franasovici** (Varșovia)

▣**Necesitatea rezolvării problemei evreești:**

▣**Crearea unui stat evreesc**

[LD :nu cunosc cum este taxată **stăruința aceasta a României pentru rezolvarea problemei evreești** de istoriografia israeliană.Cea românească nu a tratat-o niciodată.Dar ea **este constantă , perseverentă și insistentă** .În pofida posibilei taxări de țară " antisemită" ,prin aparenta (sau reala) dorință de a se descotorosi de evrei, există acest **strigăt de alarmă** care , dacă ar fi fost ascultat,**ar fi scutit pe evrei de holocaust** ,iar popoarele din zonă nu ar fi fost blamate , pe veci, de genocid.**Adevăratele vinovate sunt Marile Puteri, Marile Democrații** , cum bine menționează diplomatul român .Și după trecerea atâtor ani, nu văd de ce nu trebuie tratată această problemă **fără complexe și fără exagerări**]

6-23 dec.'38.**Să se comunice respectivelor guverne :**

În nenumărate rânduri ,**guvernul român și polonez au atras atenția guvernelor și opiniei publice internaționale asupra gravității problemei evreești în Europa centrală și orientală** .

În calitate de membră a Societății Națiunilor , în sesiunile din **ianuarie, mai , sept.1938** ,

România a cerut insistent căutarea unei soluții radicale .

Cu toate asigurările primite, din nefericire , măsurile întârzie.

-**Marile democrații :compățimesc pe evrei și muștră creștinii**

-**Singura soluție:stat evreesc**

" Marile democrații ,cele mai bogate în teritorii vacante și capitaluri , **se mărginesc să compățimească pe evrei și să dojenească pe creștini** ,fără a căuta , însă, singura ,devărata soluțiune : **crearea unui STAT EVREESC** pe baza unui **plan vast , studiat și pregătit** în mod serios de statele interesate , cu concursul grupurilor evreești internaționale " [----]

" Valul de antisemitism ce s-a abătut de curând din nou asupra lumii ,**se întinde , amenințând pacea și ordinea socială** . " [-----]"**România atrage atenția statelor civilizate , Marilor Puteri, cerând stăruitor ,să se ia o inițiativă concretă , până nu este prea târziu ."**

////////////////////////////////////

a.)**Zamfirescu(Roma):răspunsul lui Ciano**

6 dec.'38

A transmis și a făcut demersul cerut la Ciano . Ciano i-a răspuns :

1.Mulțumește de comunicare , dar nu poate răspunde repede .**Consideră inițiativa României interesantă și îndreptățită** .

2. Cere **un scurt Pro-memoria** , și apoi va comunica p.d.v. al guvernului Italian,**conștient de gravitatea internațională a problemei pentru România și Polonia** .

////////////////////////////////////

b)**Ghika(Londra):deocamdată se ocupă numai de evreii din Germania**

6 dec.'38

A comunicat *Foreign Office-ului* conținutul notei **.Directorul politic și funcționarii de legătură cu Comitetul Interguvernamental pentru refugiați** mi-au spus că , deocamdată , ei se ocupă numai de refugiații din Germania .După " absorbirea " refugiaților din Germania, **soluția va putea fi aplicată și pentru evreii din Europa răsăriteană .**

////////////////////////////////////

c)Radu Irimescu(Washington):Welles felicită România pentru toleranță și preocupare

7 dec.'38

A avut o întrevedere cu Sumner Welles (subsecretar de stat) , care , în lipsa lui Cordell Hull , deține respectiva atribuție. I-am spus că singura soluție este crearea unui stat evreesc - de ex. în Tanganica , cum s-a exprimat curând Cordell Hull . Welles i-a vorbit de acțiunea gov. SUA la Evian, mai curând la Londra . Welles a ținut să exprime " mulțumirile gov. american față de gov. român pentru atitudinea tolerantă și binevoitoare arătată în ultimul timp față de evrei , în așteptarea unei rezolvări radicale a chestiunii "El roagă România să continue această acțiune .

////////////////////////////////////

d)R.B.Skylstad(Liga Națiunilor, Geneva)către Cruțescu

13 dec.'38

Îl informează că **Comitetul Consiliului care a examinat petițiile relative la situația minorităților din România** , s-a reunit la 27 sept.'38 .

Comitetul a luat notă de *Decretul român* din 3 august '38 , privind reglementarea și statutul de funcționare al **Comisariatului General pentru Minorități** ,condus de Silviu Dragomir.

" Comitetul este foarte fericit să constate că , grație bunăvoinței manifestate de guvernul regal al României , situația este **considerabil ameliorată** față de ultima întâlnire , și-și exprimă speranța că guvernul român își va intensifica eforturile pentru a găsi o **soluție echitabilă** a problemelor legate de petițiile respective .

Comitetul a examinat **situația cu privire la revizuirea cetățeniei** și a luat notă de seriozitatea , atenția și caracterul liberal în care a fost tratată problema "

ss R.B. Skylstad

////////////////////////////////////

e)Legatia din Țările de Jos (Haga):le e milă de evrei, dar...

13 dec.'38

Țările de Jos au luat măsuri și au primit evrei refugiați .**Le este milă de evrei ,dar nu pot deschide frontierele pentru 7-800.000 evrei**

////////////////////////////////////

f)Gr.Niculescu -Buzești (Stocholm):Rezervat și sceptic față de soluția avansată

14 dec.'38

A comunicat conținutul Notei .Sandler a luat act și **este de acord cu gravitatea problemei Suedia nu poate** , însă, **să colaboreze la realizarea soluției române, pentru că nu are mijloace .A fost rezervat** față de ideea realizării unui stat evreesc și **este sceptic** .

////////////////////////////////////

g)Popescu -Pașcani (Moscova): Potemkin a luat notă

14 dec.'38

A vorbit cu Potemkin care a luat act și va transmite mai departe nota.A întrebat dacă există o colaborare româno-polonă

[**Comnen va transmite Moscovei că nu există o acțiune comună**]

////////////////////////////////////

h)R.Bossy(Budapesta):Csaky de acord ,împreună cu polonezii

16 dec.'38

A fost primit de **noul ministru de Externe, Csaky** , care i-a spus că îl așteaptă pe Ciano și că se pregătește să plece la Berlin .Bossy i-a sugerat o acțiune paralelă privind soluționarea problemei evreești . Csaky i-a spus că **dacă polonezii împărtășesc p.d.v. românesc, vor colabora și ungerii** .

[**Comnen i-a transmis lui Bossy că guvernul polon este de acord cu propunerea României**]
////////////////////////////////////

i)Al Telemaque (Ankara):Saracioglu declară înțelegere și sprijin

23 dec.'38

A remis **Nota privind propunerile româno -polone în chestiunea evreească** lui Saracioglu "I-am arătat că **acest demers** al guvernului român **nu este conceput în ideea luptei de rasă** , **nici dintr-un sentiment de ură sau persecuție** pentru elementul evreesc ,ci este izvorât dintr-o **mare și firească necesitate de apărare a elementului național**,care se află în primejdie în urma **năvălirii ce a dat-o asupra țării noastre toți evreii** cari au fost **nevoiți de douăzeci de ani încoace să părăsească Rusia Sovietică , Germania** , , și acum în urmă ,**Austria** , după Anschluss ."Sarac~oglu l-a asigurat de **înțelegere și sprijin pe plan extern** .
////////////////////////////////////

j) R.Franasovici(Varșovia):eșecul conferinței de la Evian

?dec.'38

În urma dorinței lui **Beck** , a luat contact cu **Wagner** (sub-director la MAE) ,fost observator la Polonia la Evian.Wagner are impresia că **Conferința nu a dat rezultate , nici pentru evreii din Germania** .**Toate statele de imigrare au prezentat scuze , explicații etc etc ... de ce nu pot primi evrei** .

Roosevelt: dispus să rezolve probl.evr-. din Polonia

Contele Potocki (ambasadorul Poloniei la Washington) ,spune că **Roosevelt este dispus să sprijine soluționarea problemei evreilor din Polonia** (Chestiunea are substrat electoral) Guvernul polon este nemulțumit de atitudinea Angliei privind emigrarea în Palestina și de aceea vrea să preseze .

Demersul României ptre rezolvarea chest. Evreești / 5 - 7 dec.'38

23.) dr.W .Filderman , Memoriu către Armand Călinescu , 21 dec.'38

/ **iluzia nerealizabilă a evacuării evreilor / starea de spirit / consecințe /**

(J. Ancel, Documents ... , vol 1, pag.251-254)

[**LD : cunosc foarte bine perioada . Mi-au trecut multe documente prin mână . Am citit atâta presă . Nu am găsit ceea ce afirmă Filderman decât în presa extremistă de dreapta , dar nu în actele guvernului și în opinia publică românească .Ceea ce spune Filderman se va întâmpla, după 1940 .Filderman nu citează pe nimeni care îi apără ! Era atât de confidențial încât este varianta în l. franceză , probabil transmisă forurilor internaționale evreești .
răducere liberă LD]**

Dr.W Filderman , avocat , str.Sfinții Apostoli, 16

Foarte confidențial . Remis ministrului de Interne Armanad Călinescu ,București, 21 dec.'38

#Campanie antisemită fără precedent

O înaltă datorie civică mă obligă să **vă atrag atenția** și bunăvoința dvs privind necesitatea urgentă de **a pune capăt campaniei antisemite fără precedent** ,desfășurată de presă - chiar și în cea oficială -**de a pune capăt proclamațiilor fără sens** ,a măsurilor ilegale sau administrative luate în viitor **împotriva evreilor** ,și asupra necesității , de asemeni imperioase ,**de a declara chestiunea evreească definitiv soluționată ,prin legea revizuirii și alte măsuri** .

#Evacuarea evreilor ?:iluzie nerealizabilă

Dacă, dimpotrivă ,se va continua să se ofere populației române iluzia nerealizabilă

de **evacuare a 150.000 de evrei în timp de trei ani** , se va avea o stare de spirit care va amenința nu numai ordinea publică ci și economia națională .
Filderman / 21 dec.'38

#Rasismul german și italian

Presă trâmbițează toate măsurile barbare luate de guvernele rasiste ,dar nu remarcă indignarea și revolta din opinia publică mondială .Este evident că nu există o lume fără Europa și că nu există Europa decât cu Germania și Italia , dar faptul că **două țări au revenit la barbarie** este mai puțin important decât că tot restul lumii civilizate ,**șefii bisericilor creștine însăși, protestează contra celor două țări** .

Se crează astfel **o atmosferă rasistă** pe care nimic și nimeni nu o va putea frâna mâine.
Filderman / 21 dec.'38

#Presă antisemită română

Un ziar reclamă <ghetou pentru evreii din România > ; un altul cere < toată legislația rasistă > ; al treilea < *eliminarea evreilor* > ; unii denunță evreii că duc < *la ruina României* > ; alții spun că dacă evreii nu sunt înlăturați , < *românii vor deveni sclavi* > ; unii cer restituirea < *comerțului în mâini românești* > ; alții cer < *eliminarea evreilor din orașe și târguri* > ; unii învinuiesc evreii că < *îmbolnăvesc sănătatea națiunii* > ; etc etc

Se cere **închiderea celor 375 bistrouri evreești** și a altor **766 debite de tutun** ,întrebându-se < **pe când farmaciile ?** > . Se cere guvernului să-și continue opera..

Evreii sunt calificați ca *inamici ai țării , lepre, bandiți, briganzi , acaparatori , deținători* ai tuturor bogățiilor mobile și imobile, a bogățiilor industriale și comerciale, drept exploatare ai profesiilor manuale și intelectuale ,deși se știe că sunt doar 4 % evrei și că , dintre ei, 95% sunt săraci .

[-----]

Filderman / 21 dec.'38

#Statistici antisemite:imigrări - emigrări

Statisticile oficiale demonstrează că în România , între 1930 -1935 ,**au imigrat 19.893 străini și că au emigrat 27.053** .Cu toate acestea, se urlă că evreii au năvălit cu sutele de mii .[----]

Statisticile oficiale demonstrează că **românii au pătruns în provinciile alipite ,stabilindu-se numai acolo unde sunt mase evreești** .Acolo unde sunt unguri sau germani , românii nu pătrund.Acest lucru este confirmat și de statistica Uniunii Evreilor Români .

#Atmosferă antisemită virulentă

Antisemiții urlă că evreii acaparează pe români ! Statisticile publicate de antisemiți afirmă că personalul evreesc concediat din casele germane din România ,au fost reamplasat de germani și unguri, în timp ce nici un român nu, și că ,în urma ocupării reprezentanțelor germane cu evrei ,numărul românilor a scăzut cu 33 % .Nu există nici un singur inginer agronom, silvic, mecanic care să șomeze,dar **se cere eliminarea inginerilor și funcționarilor evrei din industrie** , numai pentru că sunt evrei .La sate **nu se găsesc medici și farmaciști** suficienți, în orașe nu prisosesc,**dar se cere interzicerea profesării de către evrei** .

Nu există funcționari români șomeri ,dar se cere scoaterea evreilor care sunt replasați - bine-nțelese- de germani și unguri .

Nici un singur român nu a fost silit să renunțe la comerț ,dar **miile de comersanți evrei sunt lipsiți de drepturi civile** , printre care se găsesc și unii decorați în război .

Nici un nou comerciant evreu nu s-a mai înscris cu o firmă ,dar germanii , ungurii și rușii pot s-o facă . Evreii trăesc ca pe un vulcan . Evreii - cetățeni sau nu - nu mai au securitatea vieții lor , exercițiul profesiei . Iată de ce cred eu, că fără o energică restabilirea adevărului , noi vom asista în curând la o criză economică și la o extindere a agitațiilor antisemite și gardiste fără precedent
Filderman / 21 dec.'38

-Încotro să emigreze evreii ?

Pe de altă parte , presa afirmă că s-au luat **măsuri pentru emigrarea a 150.000 de evrei**

În trei ani - și un ziar scrie **că ei vor pleca în Palestina . Unde ?**

Dacă 50.000 evrei ar emigra anual din România ;350 000 ar trebui să părăsească Polonia ; și alți 100 .000 din Europa Centrală .

Ori, **emigrarea presupune teritorii** , și nu se găsesc teritorii care să absoarbă mai mult de 5.000 - 7.500 evrei români anual, ceea ce este foarte important ,deoarece această înseamnă 50 -75 % din excedentul nașterilor evreești .

Filderman / 21 dec.'38

#Cazul Alexianu (Suceava)

D-l rezident regal din Suceava (Alexianu) ,categoric **anulând prevederile Constituției și legilor existente , obligă pe evrei să nu vorbească altă limbă decât româna** ,amenințându-i cu închiderea comerțului lor și cu pierderea cetățeniei ; îi obligă pe evrei să deschidă prăvăliile de Sabath , cerând Comunităților evreești taxe pentru abatoarele rituale, confiscând (deghizat) casele evreești etc etc.

Filderman / 21 dec.'38

▣ **Concluzie : pericol de război civil**

Războiul civil este foarte posibil la instigarea românilor .Dezvoltarea economiei naționale este foarte posibilă să fie tulburată dacă continuă incertitudinea pentru viața evreilor .

Eu mi-am făcut datoria . Eu mi-am liniștit conștiința . Vă rog să primiți , dle ministru , asigurarea considerațiunei mele distinse . , ss W.Filderman

24.)Gr.Gafencu (noul ministru de externe), declarații , 23 dec. '38

[LD : aducerea sa la Externe , legată de suprimarea Gărzii de Fier ? Doar în parte .

În realitate , situația **României după Munchen** s- a complicat .,încât se poate vorbi de **prima breșă serioasă în sistemul de alianțe în care evoluase România după 1919**, dacă nu de încheierea unui ciclu diplomatic, în orice caz de simptomele care au secondat sfârșitul aceluia ciclu.**Liniile de demarcație** ale acestei schimbări , pe plan intern și extern , **nu coincid calendaristic , dar se interferează causal** .

Instaurarea regimului totalitar carlist (10 febr.'38) ; lichidarea sistemului democratic pluralist (noua Constituție) ; reprimarea Gărzii de Fier prin asasinarea lui Codreanu (29/ 30 nov.) ; străduițele pentru prevenirea tendințelor centrifugale minoritare , legate de agresivitățile revizioniste (Anschluss, Munchen) ;dorința de găsire a unei soluții în dramatica problemă everească ;crearea Frontului Renașterii Naționale (16 dec.'38) ș.a. , ș.a sunt verigi (episoade) din această mare schimbare la față a României .

Fiecare în parte și toate la un loc, au reprezentat **eșecurile parțiale ale consolidării democrației în România Mare .]**

***Notă.Gr. Gafencu**

[LD: nota asta am dat-o și la Guvern Călinescu XVI.Hotărăște unde și ce dai .]

30 ian.1892(București)-30 ian.'57(Paris)

Tată inginer (bunic englez) mama de neam boieresc(Basarabia) .

Are 47 ani.Fac.de Drept (Geneva) ,doctorat (Paris) Aviator (participă la R 1 m)

Practică avocatira și ziaristica [fondator la "Orient Radio"('21);dir."Argus"('23),fondator "Timpul" ('37).Memru PNȚ din 1926.Deputat ('28).Membru al Directoratului Fr.Ren.Naț (20 ian.'39) .

Secretar g-ral la Ministerul Afacerilor Străine (nov.'28 și '32)Subsecretar de Stat la Lucrări Publice și Comunicații ('29-'30),la Președ. Consil. de Miniștri ('30) , la Industrie și Comerț ('33).

Ministru Af.Străine în guv.Călinescu (21 dec.'38-1 febr.'39) și în guvernele următoare ('39-'40) Trimis extr.și plenip.la Moscova (10 aug.'40-22 iun.'41)

Scos din cadrele M.Af.Str (aug.'41),pleacă în Elveția , unde militează ptr ieșireaRom. din alianța cu Axa.Sub comuniști , implicat în procesul conducătorilor PNȚ(oct.-nov.'47) , este condamnat (în contumacie) ,la 20 ani muncă silnică , iar în febr.'48,i se retrage cetățenia română.

Rămas în străinătate -lider marcant al emigrației anticomuniste românești /Explicații la venirea lui la Externe

În explicațiile pe care i le-a dat lui Stelzer în legătură cu asasinarea lui Codreanu ,Gafencu i-a mărturisit că **grupul PNT din care făcea parte nu a aparținut de " facțiunea guvernamentală "** [LD :**aluzie la Maniu -Mihalache]care se pregătea să răstoarne guvernul** ,ci declarase că se pune la dispoziția pentru a ajuta să salveze țara .

(Cf. Les archives secrets de la Wilhelmstrasse , p. 411)

////////////////////////////////////

În lucrarea sa memorialistic -diplomatică , de altfel, el a afirmat că aducerea sa la departamentul afacerilor străine (23 dec.'38) a fost legată de **suprimarea mișcării gardiste și de necesitatea întăririi politicii externe** consacrată în exclusivitate intereselor țării .

(Cf. Préliminaires de la guerre a l'est. De l'accord de Moscou (21 aout 1939)

aux ostilités en Russe (22 juin 1941) , Egloff, Paris, 1944 .

////////////////////////////////////

Gr.Gafencu / 23 dec.'38

25.)Gr.Gafencu-convorbire cu Poninski (Polonia),26 dec.'38

(Arh.MAE, fond 71 , vol 374 , f. 204-206)

/Răspunsul lui Beck privind emigrarea evreilor

26 dec. Conte Poninski a adus **răspunsul lui Beck la rugămintea lui Comnen** de a stăruia la Budapesta pentru **concertare în acțiunea de emigrare a evreilor**.

Beck a făcut un demers la Budapesta , arătându-le că este dispus să sprijine amical și pozitiv acțiunea României .**Beck a stăruit în același sens la Londra și Washington**.

Președintele Roosevelt și-a exprimat **interesul pentru această politică** .

Cercurile engleze , însă , **par mai puțin prielnice** .

Beck sfătuește România să organizeze , ca în Polonia, o acțiune pornită din cercurile evreești . [Conținutul acestei convorbiri a fost transmis legațiilor de la Paris, Londra, Berlin,

Varșovia, Atena, Bruxelles etc]

////////////////////////////////////

*Notă statistică: evreii în țările Europei central-răsăritene

29. dec. Notă explicativă către legația română la Haga

Tara	Recensământul	Total populație	Evrei	Realitate susținută
Germania	iun.'33	65.218.461	499.682	+ 700.000
Cehoslovacia	dec.'30	14.479.563	186.642	
Ungaria	dec '30	8.688.319	444.567	
	dec.'38	9.750.000	590.000	
Polonia	dec.'30	32.000.000	3.000.000 (cca 9 %)	
România	dec.'30	18.057.028	756.930 (cca 4,2 %)	
Din care ,	populația urbană	3.651.039	520.004 (cca 14,2 %)	

**Notă:Gr. Gafencu: România va cere dezlegarea problemei evreești

("Curentul " , 31 dec.'38)

31 dec. Gr Gafencu a rostit un expozeu la radio privind politica externă Privind problema evreească el a spus : "**România va cere ,deci , cu toată apăsarea ca statele stăpânitoare de colonii , să-i înlesnească o pașnică și temeinică deslegare a problemei evreești** . "

Gr. Gafencu / problema evreească / 26, 31 dec.'38

26.)Gr.Gafencu (radio):principiile politicii externe ale României ,29 dec.'38

("România", an I,nr. 211, 31 dec.'38 ;broșura "Politica externă a României ,1939, p. 7-12)

[LD :subtitluri date unele de ziar, altele de mine. Mă interesează problematica .Expozeul lui Gafencu este exemplar .**El suferă însă de un mare handicap :** nici o dată,de la unire,societatea românească nu fusese mai **divizată și mai traumatizată** ,decât în acea perioadă .Și nici odată ea nu se mai găsise într-o **situație atât de previzibil periclitată** pe planul securității și integrității sale .

Cât privește liniile mari și principiile politicii externe românești ,**ele au suferit unda de șoc a politicii muncheneze** ,care și-a pus pecetea pe **un limbaj diplomatic echivoc**.

Grea respnsabilitate își arogase orgoliosul rege , prin asumarea responsabilității integrale privind destinul românesc .**Grea sarcină** își asumase și ilustrul diplomat Gafencu punându-se la dispoziția sa. Neândoielnic, dacă la Carol este vorba de trufia dictatorului,la Gafencu a fost dragostea de țară .Din partea lui, aceste cuvinte nu sună calp .]

▣ Politica externă = politica națională ▣ MSR - conducătorul politicii externe

▣ Principiile politicii externe românești ▣ Turneul diplomatic al MSR

▣ Rolul statelor din Europa Răsăriteană: Polonia și Mica Înțelegere ; Pactul Balcanic ; Bulgaria și Ungaria ; Rusia Sovietică .

▣ Problema Minorităților ▣Chestiunea evreească ;▣ Comisariatul General al Minorităților

▣ Neatârnare și integritatea hotarelor....▣ Regele - simbol al unității și independenței

▣ Dragostea de țară

Doc.integral : fișier **Diplomație VIII**

▣ **Politica externă = politica națională**

▣ **MSR - conducătorul politicii externe**

" România urmărește în afară , cu statornică voință , o politică de pace .Acțiunea ei externă , ținând seama de relități , de învățămintele vieții internaționale ,ca și de vechi și credincioase prietenii , apără năzuințele , drepturile , interesele statului și ale poporului român .

" Această politică se desfășoară sub înalta și înțeleapta conducere a Maiestății Sale Regelui , care îi asigură atât de trebuincioasa ei continuitate .Ea nu atârână de schimbări de guverne sau persoane .E , în cel mai plin înțeles al cuvântului , o politică națională .

" Chemat prin înalta încredere a Maiestății Sale Regelui la postul de cinste și de răspundere al Ministerului Afacerilor Străine , mă voi mărgini să lămuresc , în acest Ajun de An Nou, principiile pe care se bazează politica noastră externă .

O fac cu atât mai multă credință ,cu cât m-am stăduit până acum , prin grai și prin scris , să deslușesc în vâltoarea frământărilor europene , linia dreaptă a politicii noastre naționale ."

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ **Principiile politicii externe românești**

1. Politica noastră externă nu poate avea izvorul ei de căpetenie , moral și material ,decât înăuntrul țării. Numai în țară poate găsi ea temelia de care are neapărat nevoie ; o conștiință românească gata oricând să se închege într-un singur bloc ,o armată bine pregătită și gata la orice jertfă .

2. Urmărind între state o înțelegere , care să chezășuiască fiecăruia împlinirea menirii lui naționale și o temeinică siguranță , România stăruie în credința ei că printr-o cooperare între națiuni , leală și de bună credință se poate împlini dorul de pace al omenirii.

3. Voința noastră de pace ține seama însă de împrejurările și de stările de azi .Pacea care trebuie din nou organizată ,atârână de felul cum se va rândui întâi viața internțională , având în vedere puterile de muncă , de producție , de schimb ale fiecărui stat .România este gata să pună toate forțele ei de viață în slujba unei asemenea pașnice rândueli între popoare .

De aceea, **urmărește cu interes și simpatie orice efort de înțelegere sau de apropiere între Marile Puteri din Apusul și din Centrul Europei ,puteri asupra cărora apasă mai ales după întâlnirea de la Munchen ,sarcina plină de răspundere de a se apăra și de a salva civilizația europeană .**

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ **Turneul diplomatic al MSR**

" Dorința României de a păstra un contact cât mai strâns cu aceste puteri s-a dovedit cu prisosință prin călătoria Majestății Sale Regelui .

La Londra , cu prilejul primirii oficiale în cadrul strălucit al Capitalei marelui Imperiu Britanic , unde s-au întărit și mi mult simpatiile politice și interesele economice dintre Anglia și țara noastră .**La Paris** unde, la orice încercare , deplina comunitate de gândire și de simțire și atât de strânsele legături , cu toate tărâmurile , dintre marea națiune franceză și poporul nostru , se vădesc tot mai trainice și tot mai însuflețite .

În Germania care , prin dezvoltarea uimitoare a gospodăriei ei și prin întinderea ei pe Dunăre , a căpătat o nouă însemnătate pentru noi, trezind amintirea unei vechi și rodnice colaborări .

Pretutindeni , Augustul nostru Suveran a purtat cuvântul țării ,afirmând cărmuitorilor Marilor Puteri voința noastră de a fi de față oriunde se poate munci și se poate lupta pentru pace .

Aceeași afirmare se îndreaptă cu cele mai sincere simțăminte către **Italia** ,ale cărei energii și strălucite puteri de înfăptuire pot contribui , într-o măsură pe care am dorit-o cât mai largă , la pașnica propășire a răsăritului european .

În călătoria sa , ținem s-o amintim , Majestatea Sa s-a oprit la **Bruxelles** pentru a cosi legăturile cu un Suveran prieten și cu o țară care se silește ,ținându-se în afara de curentele ce frământă lumea,ca prin ea însăși independența ei de gândire și de atitudine ,să întărească cu hotărâre frontul păcii ."

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ Rolul statelor din Europa Răsăriteană

/Polonia și Mica Înțelegere

4.România își dă seama de rolul însemnat pe care îl au de îndeplinit statele mari și mai mici din Europa răsăriteană .De spiritul lor de înțelegere , de simțul lor de solidaritate ,atârnă în bună parte echilibrul și liniștea continentului . Ea stăruie deci , cu ocredință statornică , în politica de alianță cu Polonia .Și stăruie , în raporturile ei de credincioasă prietenie cu poporul cehoslovac și în voința ei de tot mai strânsă colaborare, pe toate tărâmurile , cu aliata ei Iugoslavia , de care o leagă interese comune în Balcani , dar o leagă , mai ales interesul de a întări și a dezvolta pacea Dunăreană .

/Pactul Balcanic .

România se mai sprijină , cu toată încrederea , pe Pactul Balcanic , care o apropieși o leagă de alte două state : Turcia și Grecia , care împărtășesc vederile și hotărârile ei cu privire la statornicia stărilor și la apărarea bunei rândueli în ținuturile din sud-estul european .

/Bulgaria și Ungaria

Țara noastră se va sili , cu toată sinceritatea și toată bunacredința , să netezească calea pentru o mai desăvârșită înțelegere și cu celelalte state dunărene vecine ,în măsura în care ele își vor da seama , ca și România, de realitatea intereselor comune și de nevoia solidarității frățești .

/Rusia Sovietică

În ce privește relațiile cu Rusia Sovietică , România ține cu toată lealitatea să păstreze pe mai departe pașnicile raporturi de bună vecinătate ce dăinuiesc de atâția ani și au fost întărite în termeni precizi , prin protocoale [**Briand -Kellog, 1928**] și pactele de pace și de definiție a agresorului. [**Londra, 3-4 iul. 1933**]

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ Problema Minorităților

5. O acțiune hotărâtă pentru pace , cere **înăuntrul fiecărei țări** , încordarea puterilor de producție , înmulțirea puțințelor de schimb, dezvoltarea cât mai desăvârșită a gospodăriei naționale. O țară e cu adevărat pașnică , în măsura în care muncește și se întărește.propășirea și puterea ei folosesc atunci tuturor cetățenilor țării .

România urmărește de aproape și într-un spirit de dreptate , problemele minoritare .

/Chestiunea evreească

Printre minorități este una **foarte numeroasă** pentru care , atît în propriul ei interes,cât și în **interesul dezvoltării normale a elementelor naționale** ,e nevoie ca, prin măsuri internaționale , prevăzătoare și drepte ,**să li se rînduiască și să se înmulțească grabnic putințele ei de emigrare** .România va cere deci , cu toată apăsarea , ca **statele stăpînitoare de colonii** , să-i înlesnească **o pașnică și temeinică deslegare a problemei evrești**.

/Comisariatul General al Minorităților

Tuturor minorităților cuprinse între hotarele ei , unele legate de pămîntul țării prin veacuri întregi de muncă și printr-o cultură care , de cele mai multe ori,se aseamănă și se potrivește cu cultura oastră , **România va căuta** , cu toată stăruința ,**să asigure deplin drepturile ce le sînt garantate de Constituția și legile țării** .

Prin înființarea **Comisariatului General al Minorităților** , s-a dat o dovadă vie a dorinței de a asigura **conviețuirea armonioasă a elementelor minoritare** ,cu **popuția de origine etnică română** .

Cu prilejul publicării **Regulamentului** de funcționare a celui Comisariat [august'38] s-au precizat toate drepturile de care se bucură minoritățile și s-au dat îndrumări organelor administrative să respecte pe deplin aceste drepturi . Guvernul va urmări îndeaproape îndeplinirea întocmai a îndrumărilor lui administrative .

Firește , această dreaptă rînduală , nu poate cuprinde elementele minoritare care nu înțeleg să-și dezvolte activitatea în cadrul statului român . [iridente]

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ Neatîrnare și integritatea hotarelor

6. România îndeplinește pașnicile sale îndatoriri față de ea însăși ,de vecinii săi și de toate statele ce o înconjoară ,pe temeiul unei **desăvârșite neatîrnări și a deplinei ei integrități teritoriale** .Sunt bunuri câștigate cu sînge și pe bună dreptate .

Ele constituie un patrimoniu sfînt . **Nici un român nu va îngădui știrbirea lor** .

Ținîndu-se departe de curentele ideologice cari frămîntă și uneori însîngerează Europa , **România ar respinge cu toată hotărârea orice amestec din afară în treburile ei de stat** , ca **orice uneltire ce ar tinde să tulbure** gîndul și viața ei , să slăbească **ășezămintele** , puterile de **apărare** , **unitatea sufletească și credința** ei în libera împlinire a înaltei ei meniri .

Oricînd s-ar ivi o asemenea primejdie , **toți românii, fără deosebire de păreri , s-ar strînge în jurul credințelor lor comune** în viitorul neamului și în jurul regelui lor ,**simbol viu de unitate și de independență națională** .De altfel, toate statele care poartă grija viitorului și a ființei lor naționale ,și dau seama că **apărarea neatîrnării lor , față de orice înrîurire din afară** , înseamnă **apărarea ideii de pace** însăși, **împotriva primejdiei de război**.

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

▣ Dragostea de țară

7. O politică externă , oricît de bună ar fi ea , nu-și poate atinge țelurile **decît dacă e sfințită prin dragoste de țară** .Închinăm **gîndurile noastre** , în preziua Anului Nou, **dragostei de țară , dragoste care cuprinde rege, stat, oaste și popor** , și în care se întîlnesc , împăcate între ele, **năzuințele unor generații deosebite :**

generația care a făcut România de astăzi , generația care a luptat în marele război și tineretul care trebuie pregătît , prin muncă și disciplină , **să ne ia locul "**

Gr.Gafencu / 31 dec.'38

27.)Rapoartele miniștrilor Guvernului Miron Cristea , pe anul 1938

(Arh.I.C , fond Președinția Consiliului de Miniștri , dosar nr. 93 / 1938)

(AIC, fond Ministerul Propagandei Naționale , dosar nr. 392 , fila 18-25 -31)

a) IPSS Miron Cristea : Politică externă

Europa a trecut în 1938, prin **cea mai grea criză de după război**. România a fost atinsă și ea, dar și-a îndeplinit datoria față de ea însăși, față de prieteni, față de pace.

Importanța **Acordului de la Salonic** (cu Bulgaria) și **de la Bled** (cu Ungaria)

Politica ei a fost conformă nu numai cu interesele naționale, dar și cu morala internațională ce trebuie să stea la baza relațiilor dintre popoare.

Dovada? Primirea făcută **Regelui Carol în vizita în Anglia, și în călătoriile din Belgia, Franța, Germania**. "Politica noastră externă a fost caracterizată prin **grija de a menține și de a întări alianțele și prietenii României**, precum și **prin dorința de a câștiga noi și prețioase amicitii**, contribuind astfel la opera de pace, ce este în mod permanent preocuparea guvernului regal"

////////////////////////////////////

b) Mitiță Constantinescu: exporturile și importurile

(p. 45-73)

Acțiunea MEN s-a desfășurat pe două canale: comerțul exterior și interior, care a coordonat exportul și importul **Direcția Reglementării comerțului exterior**, (contingentarea) - a fost **total reorganizată**. **Comerțul exterior**, din cauza scăderii prețurilor materiilor prime pe piața internațională, precum și a opririi exportului de porumb, pentru a aigura consumul intern, **s-a soldat, în mart.'38, cu un deficit de 229.000 lei**

De aceea, s-au luat **măsuri severe pentru echilibrare**: acordarea de **prime economice** pentru export, mai ales la grâu, cherestea, bovine, carne, legume; lăsarea unei **cote de devize**, în special la industria petrolieră; **libera negociere** și lărgirea sferei compensanțiilor încurajarea deosebită a **exportului pentru Anglia și Olanda**. îndrumarea spre **țările cu devize liberă, forte**; S-au încheiat o serie de **acorduri comerciale** cu:

-Acordul cu Uniunea Economică Belgo-Luxemburgheză (3 august, adționat 3 sept.) referitor la valorificarea producției agricole.

-Acordul cu Anglia (2 sept.), Olanda (10 oct.), Ungaria (18 mai, net favorabil) Germania (extinderea acordului din '37 + includerea Anschluss-ului) Italia (prelungire până la 31 dec.'38) Palestina, Siria (pentru o balanță excedentară)

▣ Tabel. Importul și exportul României pe 1938 :

Luna	IMPORT	EXPORT	Sold
	<u>Mii lei</u>		
Ian.	1.495.721	1.375.249	- 120.472
Febr.	1.505.089	1.611.032	+ 105.943
Mart.	1.861.080	1.860.851	- 299
Apr.	1.235.205	1.559.099	+ 323.894
Mai	1.362.704	1.701.036	+ 338.332
Iun.	1.510.824	1.601.412	+ 90.588
Iul.	1.439.405	1.681.733	+ 242.328
Aug.	1.308.833	2.139.977	+ 831.144
Sept.	1.208.732	1.664.250	+ 455.518

Se vede limpede cum deviene balanța de plăți excedentă.

c) g-ral Paul Teodorescu : Apărare Națională - Aer și Marină

(f. 82-82-89)

Marina comercială / Convențiuni internaționale cu țări terțe;

Marina regală (militară) / S-au comandat șalupe rapide în Italia.

Aviația civilă (LARES) Liniile externe de zbor: Belgrad - Zagreb - Veneția - Milano - Torino Arad - Budapesta; Cernăuți - Lemberg - Varșovia

Aeronautica regală (militară) / Avioane moderne de bombardament (din Italia și Franța)

Rapoartele miniștrilor / 1938

Guvern Miron Cristea (FRN) -III-1 febr.'39 -6 martie '39

Guvern Armand Călinescu(FRN)-IV-7 mart -21 sept.'39

Gr.Gafencu Externe (continuă)

28.)Grig.Gafencu ,itinerar diplomatic , ian-dec.'39

(Broșură ,Politica externă a României,cinci cuvântări, 59 pag.)

-1-2 februarie –Gafencu la Belgrad

-19-20 febr.Conferința Balcanică (București)

[-20-22 febr.Conferința Consil.Perm.Înțelegerii Balcanice :recunoașterea guvernului Franco]

-22febr.Începerea tratatelor economice româno –germane

[-1 mart.Intrarea Germaniei în Comisia Europeană a Dunării]

-3-6 mart-Gafencu la Varșovia

[-14 mart –Intrarea trupelor maghiare în Ucraina Subcarpatică]

[-14 mart-Proclamarea independenței Slovaciei]

**[-15-16 mart.Ocuparea Cehoslovaciei :Germania ocupă Boemia și Moravia(protectorat) ;
Ungaria ocupă Ucraina Subcarpatică]**

-17 mart.Consiliul de Coroană aprobă măsurile militare și acțiunea diplomatică

-23 mart.Încheierea **Tratatului economic româno-german**

-27mart.Declarațiile lui Armand Călinescu și Gr.Gafencu în Consiliul Superior FRN

-31 mart.**Acord cultural cu Franța**

[-7 apr.Ocuparea Albaniei de către Italia]

13.apr.Franța și Anglia acordă **garanții unilaterale României**

-14 apr.Armand Călinescu:declarație de acceptare a garanțiilor anglo-franceze

-15 apr.**Consilierii regali aprobă politica externă**

-18-20 apr.Gafencu la Berlin

-21-22apr.Gafencu la Bruxelles

-23-26 apr.Gafencu la Londra

-27-29apr.Gafencu la Paris

-29 apr.-4 mai.Gafencu la Roma și Vatican

-5 mai.Gafencu la Belgrad

-13 mai.Punerea în aplicare a **Angajamentului de la Sinaia** privitor la exercitarea puterilor
Comisiei Europene a Dunării .

-16 mai.Sulina.Înlocuirea pavilionului Comis.Europ. cu pavilion român

-9 iunie'39.Expozeul lui Gr.Gafencu în Adunarea Deputaților

-15-18 mai.Gafencu la Atena

-10-12 iunie.Gafencu la Ankara

Itinerar Gr.Gafencu – ian-dec.1939

29.A)8 febr.'39 Declarația -program a guvernului FRN

("România", an II, nr.250, 9 febr.'39)

[LD, 2004:am ziarul ,pag.6-7 ,cu **extrase din program și cu fotografiile titularilor pe departamente** .

(" Timpul " . nr. 250,9 februarie 1939 + foto miniștrii în casete -cu principalele obiective)

[LD:cum peste o lună patriarhul Miron Cristea va muri, acet Program va deveni, în fond, **programul guvernării Armand Călinescu** .

I.)Grigore Gafencu,Politica externă

[LD:nu de pe asemenea extrase "diplomatice" tratez eu acest departament

Dar ele, extrasele,sunt un simptom al unor grave lacune politice față de opinia publică ,ținută în ceață informațională,exagerat menajată privind pericolele externe,servită cu semnale de liniște și siguranță,scutită de reflecție și acte conștiente de prevenire sau apărare .

Nici într-un alt domeniu - ca în chestiunile de politică externă-consecințele nu au fost atât de grave. Vezi fișier *Politica externă*]

[*LD:Grigore Gafencu]

-Continuitate - asigurată de MSRegele

Politica externă se desfășoară **sub Înalta conducere a Majestății Sale Regelui**, care îi asigură atât de trebuincioasa ei continuitate

-Tradiție : pace,realism,bază în aliați

România urmărește cu statornică voință **o politică de pace** , ținând seama de realități , de **învățămintele** vieții internaționale ca și de **vechi și credincioase prietenii** .

-Interes și simpatie :sforțările de înțelegere între marile puteri

Țara noastră urmărește cu **interes și simpatie** orice **sforțări de înțelegere sau de apropiere între marile puteri** din apusul și centrul Europei .

-Credință statornică în aliații din proximitate

România stăruie cu o credință statornică în **legăturile ei de alianță** cu prietenii ei din **sud-estul Europei** ,din **bazinul dunărean** și din **Balcani**

-Stăruință în rfegelementarea relațiilor cu Ungaria

Țara noastră se silește cu sinceritate și cu bună credință , să ajungă la o cât mai desăvârșită înțelegere cu Ungaria

29.B.)1 febr.'39 .Manifestul -Program al guvernului FRN

("Universul" , an 56, nr 38,9 febr.'39 ;"Timpul", an III,nr 636,637, 9 ,10 febr.'39)

[LD:La 1 febr.'39, se constituia primul guvern FRN , în frunte cu Miron Cristea .

Era , în acest document , de fapt, continuarea unei idei-acțiune ce răzbatuse atât cuvântarea lui Gafencu la instalarea sa la Afaceri Străine, cât și în documentele ulterioare , mai mult consecință decât "spirit munchenez" .]

▣Politica externă

Marile coordonate pe care România înțelegea să-și îndrume relațiile internaționale

...Marile Puteri și Centrul Europei

"Țara noastră urmărește cu interes și simpatie **orice sforțări de înțelegere sau de apropiere între marile puteri din Apusul și Centrul Europei** ,străduindu-se să păstreze un contact cât mai strâns cu aceste puteri ,atât de acelea de cari o leagă raporturi de prietenie vechi cât și cu

acelea de cari o apropie stări și interese tot mai însemnate ,înrăurite de situația ei geografică și economică "

...Bazinul Dunărean și Balcani

Este firesc că, în această lumină, relațiile cu statele limitrofe erau în centrul preocupării României :întărirea alianțelor din **Bazinul Dunărean și Balcani** , înțelegeri desăvârșite , bazate pe încredere și prietenie cu **Ungaria și Bulgaria** , raporturi de bună-vecinătate cu **URSS**

30.)2 febr.'39.Gh Brătianu la Berlin

(Cf.Gr. Gafencu , *Memoriul* din 15 apr.'39)

...pentru Acord economic româno-german

Cu știrea guvernului,Gh.Brătianu a luat contact cu mareșalul Goering , la Berlin, în urma convorbirii acute telegrafiind în țară necesitatea grăbirii încheierii acordului economic cu Germania , altfel existând riscul de **<a întoarce definitiv politica Germaniei în favoarea Ungariei și poate a Bulgariei .>**

31.)România-Ungaria în planurile Germaniei și Italiei ,ian.1939

(*Les archives secrètes de la Wilhelmstrasse, volV,Livre I, L'Allemagne et la Pologne, les petites puissances del'Europe (Juin1937-Mars 1939,Paris, Librairie Plon, 1954.)*

[LD: traducere liberă LD.Extrag doar informațiile despre România]

a)Convorbirile lui Gsaky cu Hitler și Ribbentrop,16 ian.'39

/Întrevedere Hitler–Csaky (tanțețial România)

[În prezența ambasadorilor Erdmannsdorff și Sztojaj, cf.notelor lui Hewel (secretarul particular al ministrului Ribbentrop), pag.400-401]

-Csaky:<Noi suntem acum la noi acasă în bazinul danubian;Occidentul nu va îndrăzni să se aventureze .>

-Hitler :<Eu cred că totul va rămâne calm și plin de promisiune , cu condiția ca toți să joace sportiv.Trebuie **să ne sincronizăm mișcările noastre** ca și jucătorii unei echipe de fotbal -Polonia,Ungaria,Germania – să jucăm cât mai eficient posibil, fără lovituri ,cu rapiditatea trăsnetului .>

-Csaky:<Viitorul aparține puterilor din Europa Centrală> [.....]

-Hitler :<Dacă Ungaria se alătură intim la Axă, noi formăm un bloc de 135 milioane de suflete . Dacă audăugăm populația Japoniei , noi ajungem la 245milioane.[...] >

Cu acest prilej,Hitler i-a spus lui Csaky că speră să obțină bunăvoința Iugoslaviei și României , în sensul de a nu întreprinde nimic contra Ungariei .El vedea pericolul în Occident și la acțiunile evreilor.

/Întrevederea Ribbentrop–Csaky:Transilvania autonomă !

[După notele lui Ribbentrop , pag. 404)]

-Ribbentrop:<Axa Berlin-Roma dau astăzi tonul în Europa și triumphiul Berlin-Roma-Tokio este determinant în lume [...] Tot ce este dinamic vine astăzi de la puterile Axei și rezultatele se vor simți pe viitor .>

-Csaky: El nu credea într-o stabilitate durabilă în România,regele României fiind atăcat vehement și de stânga,și de dreapta, încât oricând se puteau ivi surprize.

Părerea lui nu era (cum se credea),de a revendica retrocedarea fostelor teritorii ungare ,

ci de a crea <un nou stat transilvan , în sânul căruia elementele germane, ungare și române să conducă cu drepturi egale >.Anexarea la Ungaria a acestei provincii –spunea el – este în afara discuției ,deoarece elementele care se opuneau acestei anexiuni erau <prea importante pentru ca Ungaria să fie capabilă să le asimileze .>
Hitler-Csaky/ 16 ian.'39

b)Wowermann către Wilhelm Fabricius , 31 ian.'39

(Ibidem,doc.nr.247) Subsecretarul de Stat al Germaniei către ministrul Germaniei la București <Contele Ciano a rugat [...] să-i comunicăm punctul nostru de vedere cu privire la relațiile ungaro-române și cu România însăși ,pentru ca atitudinea puterilor Axei în această problemă să fie identică și pentru ca el să poată da dispoziții corespunzătoare reprezentantului italian .

La aceasta ,noi am răspuns :relațiile ungaro-române au fost considerate , în cursul vizitei contelui Csaky ,ca fiind în suspensie .O eventuală formulă ungară pentru o înțelegere nu ne-a fost pusă la dispoziție în mod suficient de limpede pentru ca noi să intervenim în mod activ. De altfel, și noi avem interes de a apropia încetul cu încetul România de puterile Axei , ni se pare însă indicat să așteptăm mai întâi cum se va desfășura situația internă nesigură din România .>

c)Discursul lui Hitler în Reichstag, 30 ianuarie'39

("România", an II, nr.242, 1 febr.'39)

Ziarul a publicat largi extrase din discurs.

LD:Hitler a evitat orice aluzie la fricțiunile politice cu România, relevând doar importanța legăturilor economice .

d)Întrevedere Ciano-Mackenzen, 2 febr.'39

(Ciano,*Journal Politique*,1939-1943,I,Oreste Zeluck, Editeur –Paris, pag.31)

Ciano notează în jurnalul său că germanii sunt de acord cu punctul de vedere italian privind necesitatea de a nu neglija atragerea României în sistemul de alianțe al Axei .

32.)Reacții la discursul lui Hitler ,1 febr.'39

("Porunca Vremii" , an VIII, nr. 1274, 1277,din 1 ,respectiv 5 febr.'39)

[LD: Comentează largi pasaje din discurs,se entuziasmează de planurile sale (inclusiv de cele antisemite).Câtă vigilență au depus cenzorii din '85 la cartea mea "România în vâltoarea ..." ca să nu dau asemenea poziții și citate ! La ce subterfugii am recurs (schimbând paginile, rebătând paginile, ca să rămână câteva cuvinte .Dar eu vreau să fie clar :în epocă pozițiile "filo-" sau "anti-" față de curentele politice,față de țări,față de liderii lumii ,au reprezentat nu numai realitatea diversificată ,ci chiar normalitatea confruntării democratice.

Aplicarea epitetelor dure și compromițătoare –fie la adresa bolșevicilor, fie a naziștilor, fie a lui Stalin, fie a lui Hitler, sau Mussolini –a fost un efect postbelic complex,care are multe explicații Dar eu vreau să reconstitui atmosfera epocii ,și încerc să privesc realitățile de atunci prin ochii și judecata oamenilor de atunci.]

a)Ilie Rădulescu:un discurs epocal.

("Porunca Vremii" , an VIII, nr. 1274, 1 febr.'39)

"Într-o atmosferă de delir, d.Hitler a rostit o cuvântare epocală, am putea spune cel mai mare discurs nu numai al său de până azi,ci din Europa ultimilor ani .

Strălucit ca idei, impresionant pentru spiritul lui vizionar ,expozeul d-lui Hitler este magnific prin unghiul curajului cu care se afirmă adevărurile de viață ale Europei [...]

Cuântarea d-lui Hitler se situează pe unul din cele mai înalte planuri morale ale frământării vremii noastre [...] Este cea mai impoționantă confesiune europeană ce s-a făcut de douăzeci de ani încoace [---] Fuhrerul a spus tot ce se putea spune .Rămâne ca toată lumea care are de înțeles ceva să înțeleagă cât mai e vreme .

DI.Hitler a vorbit , rostind **un epocal discurs**"

b)IPPrundeni:Germania și partajul colonial

("Porunca Vremii" ,an VIII, nr. 1277,5 febr.'39)

[LD: și de ce nu aș da și asemenea păreri ?!Nu este Prundeni un gazetar ale cărui viziuni se vor adevăra mai curând decât ale lui Titulescu ?! De ce o atare părere trebuie taxată drept "pro-hitleristă" ?Nu poate fi pusă , și ea, alături de alte opinii emanând de la cetățenii statelor mici ? De ce Cehoslovacia, Polonia, Albani, România etc etc...trebuiau să fie primele sacrificate pe altarul "pofteilor" hitleriste ?]

"Cancelarul Hitler a pus oficial în discuție internațională problema partajului colonial

Cu o sinceritate pe care exegeții de profesie din marea presă o califică **brutală**, conducătorul Reichului a vorbit răspicat despre **dreptul la viață al poporului german** și despre **ipocrizia statelor cu imperii coloniale**

Germania are în prezent 80 de milioane locuitori, prin urmare 80 milioane de burți ce trebuiesc hrănite , 80 de milioane de guri care cer pâine .

Foamea, iată pricina revendicărilor coloniale formulate de Hitler .

Nu orgoliul de a stăpâni imensitățile sălbatice,sau semi-barbare din depărtatele continente [...] nevoia de spațiu ,de materii prime, nevoia de deșeuuri pentru producția industrială a Germaniei. [...] **Germania este în stare astăzi să recurgă la orice mijloace, pentru a-și cuceri dreptul la viață.Dacă nu i se vor da colonii , ea le va lua singură**, dar în ceasul când această ipoteză va fi o realitate ,omenirea se va transforma într-o uriașă flacăra care va mistui întreaga civilizație **Diplomația ar face bine să țină seama de aceste lucruri , pentru a nu arunca popoarele într-o nouă catastrofă** [...] **Hitler nu glumește** și nu face jocuri de cuvinte ,ca să înspăimânte omenirea , el pledează pentru dreptul la viață al poporului său **și nimeni nu-l poate împiedica să dezlănțuie apocalismul războiului viitor**

Între egoism și rațiune e o barieră care se cere acum suprimată –și cât mai repede "

Ilie Rădulescu, IPPrundeni / febr.'39

33.)Relațiile româno-ungare, febr.'39

[LD: nu intenționez să reiau toată problematica externă a anului 1939, căreia i-am dedicat cartea mea.În economia noii lucrări, politica externă va fi o sinteză problematizată.Aici dextrag doar unele aspecte pe care trebuie să le am în vedere în noua optică]

/1-2 febr.'39.Gafencu la Belgrad..

(""Timpul , an III, nr.630, 3 febr.'39)

...Prelungirea tratatului româno-iugoslav din 1921, cu încă 5 ani.

/Germania :Mica Antantă nu mai există !

(Les Archives secretes...,doc. nr.252,253)

-7 febr.Fabricsius informa pe Ribbentrop, că **Gafencu l-a informat** asupra intențiilor celor două țări,de a propune **Ungariei să semneze declarațiile de la Bled.**

-8 febr.**Ribbentrop îi răspunde <Înștiințați-l pe ministrul Afaacerilor Externe al României că pentru noi Mica Antantă și-a încetat existența.**

Propunerea ca să dăm consimțământul nostru pentru un demers al român față de Ungaria , recomandând semnarea declarației de la Bled a Micii Antante și Ungariei nu este lipsit de un anumit aspect comic >

/13 febr.Memorandum ungar : Bledul este depășit

(Les Archives des... ,p.429-430)

Opinia guvernului maghiar este că nici nu se poate pune problema participării Ungariei la un asemenea bloc , dar că este dispus să negocieze cu gov.român conform punctului de vedere german **Ungaria consideră Bledul depășit** .Ea este dispusă să negocieze în următoarele

condiții :negocieri bilaterale;în nici un caz pe baza Acordului de la Bled ci pe o bază cu totul nouă ;într-un ritm lent, **datorită instabilității din România și Iugoslavia** .
Pe memorandum, **Ribbentrop nota :<De acord >**(ibidem, p.429-430)

/22 febr.Teleky:programul noului guvern

("Timpul" , an III,nr.651,652, 24, 25 febr.'39 ;"Universul" , an 56, nr.53, 24 febr.'39)

-La 16 martie, devine **șef de guvern Teleky Pal** (devine și șeful Partidului Unității Naționale")
El a declarat că va continua politica internă și externă a lui Imredy Bela,**păstrându-l la Externe pe Csaky**, ceea ce însemna **relații amicale cu Axa, întărită cu aderarea Ungariei la Pactul Anticomintern.**

-La 22 febr.,el prezintă programul noului guvern în Parlament :

<Țelul suprem al politicii externe ungare este de a sigura posibilitățile de viață ale națiunii și de a realiza prin mijloace pașnice revendicările sale juste .

Rămânem pe viitor , ca și în trecut ,atașați menținerii și dezvoltării păcii pe calea evoluției , în aceste eforturi ne sprijinim în primul rând pe cele două state ale Axei ,deoarece axa Berlin – Roma constituie una din coloanele care susțin pacea Europei .>

Despre România el afirma :

*<Am citit cu satisfacție declarațiile ministrului de afaceri străine al României ,raportându-se și la vecinii României și sperăm că noua politică minoritară a guvernului român va realiza repede făgăduelile pe care guvernele precedente le-au făcut în repetate rânduri minorităților ungare
Aceasta ar putea asigura celor două state **desfășurarea unor raporturi de vecinătate normală** [...] După cum se știe, guvernul maghiar a dus timp de 18 luni negocieri la București, Sinaia, Geneva , Belgrad și Bled , în scopul creerii unei atmosfere mai bune între statele dunărene .*

Negocierile au fost terminate scoase de pe noua ordine de zi mondială și în felul acesta era dinainte de Munchen a Europei Centrale este închisă >

-La 24 febr., Csaky a semnat în numele guvernului maghiar , procesele verbale privitoare la **aderarea Ungariei la Pactul Anticomintern** .

34.)Bulgaria și chestiunea dobrogeană, 1 mart.'39

(Arh.Ist.Centr., Fond Președ. Consil.de min., dosar 143/1939, f.13)

▀Acțiunea regelui Boris

"National Zeitung " din Essen publică (1 martie'39)un reportaj al corespondentului său la Belgrad , intitulat "**Chestiunea dobrogeană a devenit acută**" , în care , relatând despre vizita de o zi a **regelui Boris la Belgrad**, conchide că , în primul rând, a fost abordată problema **revizionismului bulgar față de România** , adică chestiunea Dobrogei.

După desamăgirea Bulgariei față de Conferința Balcanică de la București (20-22 febr.) ,ea este **hotărâtă să aducă chestiunea Dobrogei în prim plan.**

Ziarele din Sofia , dintr-odată , au început ofensiva în acest sens .

În cercurile politice din Sofia se crede că **regele Boris** , cu prilejul vizitelor sale la Roma ,a avut ocazia **să intereseze Italia pentru doleanțele ei la adresa României** .

Bulgaria / mart'39

35.)Participarea României la expoziția universală de la New –York

[30 apr. '39]

(AIC, fond PCM, dosar nr. 16 / 1939 , f. 1-6)

(" România" , " Semnalul " 14 febr.'39)

/La **22 febr.'39**, Consiliul de Miniștri a aprobat participarea la **Expo'39** .

-Fundațiile Regale au fost însărcinate cu organizarea.

Comisar g-ral ptr pavilion - **D.Gusti** Secretar g-ral **Alex. Bădăuță**

/ La 30 apr. urma să se deschidă având ca temă " Construirea zilei de mâine" ,

punând în evidență aspectele cele mai valoroase ale științei , artei, educație , administrație, industrie, transport , locuină etc etc .
Președ. Roosevelt a lansat la 16 nov.'36 o **Proclamație** către toate țările să participe .
La 8 sept .'37 **D.Gusti** (comisar Expo 'Paris) **semnase** **agrementul de participare** / **Carol II** a transmis cu acel prilej un **Mesaj radiofonic** poporului american :
" România , așezată la răscrucea atâtor civilizații, a reușit , în ciuda luptelor de secole pentru apărarea sa națională , să creeze pentru sine o civilizație specifică , de care este cu drept cuvânt mândră "

***1 iunie'39 Gusti primit de Roosevelt**

/La 1 iun.'39, **Roosevelt** îl primește în audiență pe **Dimitrie Gusti** , care i-a prezentat pe larg **Legea Serviciului Social** (similară cu cea inițiată de Roosevelt în America meridională) , despre amândouă **urmând ca Gusti să le prezinte la Academia de Științe Morale din Paris.**
(Cf. "România " , 10 iun-'39)

36.) A IV -a Conferință a presei Balcanice, 20-23 febr.'39

("Universul" an 56, nr.48 , 19 febr.'39)

Prima conferință a avut loc , tot la București , în iun.'36 .

Ulterior, a II-a și a III -a s-a desfășurat la Atena (1937) și la Istanbul (1938)

37.)9 mart.Gr.Gafencu ,vizita în Polonia.Convorbiri cu Beck și Smigli Rydz

(A.rh. MAE ,fond 71 ,vol.374,f. 293-295 .Telegramă

Telegramă cifrată către ambasadele și legațiile române .,9 mart.'39

-Identitate în dezlegarea problemei evreești

"Am hotărât de asemenea să urmărim dezlegarea problemei evreești ,într-un cadru internațional potrivit unui **Memoriu** al guvernului român pe care l-am remis d-ui Beck și pe care îl voi trimite în curând tuturor șefilor noștri de misiune în străinătate .

DI Beck va urmări dezlegarea acestei probleme la Londra ,sprijinindu- se pe identitatea desăvârșită între teza polonă și teza română "

-Identitate în poziția față de Rusia

"Față de Rusia,**cele două state sunt de acord să nu participe la un pact anticomintern deoarece în raporturile lor cu Rusia au urmărit relațiuni de bună vecinătate , de la stat la stat , și nu au recunoscut niciodată existența Internaționalei a III -A ,luând întotdeauna împotriva propagandei și uneltirilor bolșevice , măsuri de poliție și de ordine intenă ."**
Gafencu / 9 mart.'39

38.)Alertă diplomatică la București, 16 –24 mart'39

a)17 mart.Viconte Halifax către Sir R.Hoare .

(*Documents on British Foreign Policy,1919-1939*, Seria III,vol.IV, London,1951,doc.nr 395)

Tilea a cerut în mod expres să-l vadă , transmițându-i că **guvernul român a primit o cerere** din partea guvernului german pentru a i se acorda monopolul asupra exporturilor românești, **condiționând garantarea frontierelor României** de acceptarea acestor condiții.

<Această cerere a guvernului german –sublinia Halifax –i s-a părut guvernului român că seamănă foarte mult cu un ultimatum >, Tilea informându-l că guvernul său a refuzat aceste propuneri .**Halifax l-a liniștit pe Tilea** , spunându-i că ,în seara aceea,Chamberlain va rosti o cuvântare în care se vor da avertismente semnificative în sensul dorit de România.

b)22 mart.Raportul lui Wohltath :tratativele economice

(*Akten zur Deutschen Auswartigen Politik*, 1918-1945, Serie D (1937-1945), Band VI ,doc.131)
Din **Raportul** lui Wohltath către autoritățile berlineze :

<Întrucât miercuri ,**22 martie** ,la prânz, s-a constatat din nou că Consiliul de Miniștri [român] sub președinția regelui ,mai discută încă asupra tratatului ,m-am prezentat în după amiaza zilei , la orele 17 ,**împreună cu ministrul Fabricius la ministrul de Externe Gafencu** ,arătându-i riscul pe care îl prezintă România o nouă tergiversare . >

Cerând urgentarea semnării acordului ,avertizând pe Gafencu că , în caz de amânare , va pleca pe 23 martie spre Berlin ,el lămurea că s-a hotărât la aceste <*măsuri energice*> , întrucât <*atmosfera emotivă meridională*> , sub influența opiniei publice și a mobilizării armatei , <*se crease la București o situație critică* >

...Wohltat notează în raport că puțin înainte de ora 19, ministrul Fabricius fusese înștiințat telefonic de către Ribbentrop că **la Berlin se dă cea mai mare importanță faptului ca Tratatul să fie semnat în aceeași noapte**

Seara , la orele 19,**au început tratativele hotărâtoare la locuința lui Bujoiu** , în prezența lui **Gafencu** <Când s-a văzut că **românii nu sunt de acord supra a trei puncte importante** , pentru că **se temeau pntu suveranitatea lor**, am intervenit atât de violent , încât a fost chemat și primul ministru Călinescu .>

c)23 martie.Știri -știri

("România, an II, nr. 295, 26 martie)

/Trupele ungare au intrat pe teritoriul Slovaciei , dar s-au retras apoi și "liniștea"s-a restabilit .

[LD: **la 23 martie a luat sfârșit războiul de câteva zile ungaro -slvac , deoarece germanii își schimbaseră planurile ,Ribbentrop revocând învoirea dată de Hitler.**]

/ Vești optimiste despre **planul franco-anglo-sovietic** privind apărarea în fața unei agresiuni din partea Axei .Invitată, Polonia nu aderă la pact .

d)24 mart.Telegrama lui Bardossy (București)către Budapesta

(*Diplomaciai iratok magyarorszag kulpolitikajahoz*, 1936-1945. doc. nr. 25)

"În cercurile române și în cele diplomatice de aici este în curs de formare **părerea că Acordul Economic româno-german a fost realizat sub amenințarea armatei ungare** .

După unii ,**concentrarea trupelor ungare de-a lungul frontierei române** **avut loc de-a dreptul în acest scop ,la dorința Berlinului** .

Alții cred că germanii au exploatat cu abilitate tensiunea ungaro-română"

e)25 mart.Fabricius către Ribbentrop.

Raoul Bossy (ministrul României la Budapesta) , primise însărcinarea de a merge la **Csaki** (ministrul de Externe al Ungariei) pentru a-i face **propuneri în vederea demobilizării reciproce**

Csaki ar fi refuzat să-l primească , sub motiv că <*nu trataează sub presiunea baionetelor* > .

Fabricius încheia :<**Atâta vreme cât Ungaria își ține trupele mobilizate la frontieră , nu poate exista liniște în spațiul sud-estic , cu atât mai mult cu cât pătrunderea trupelor ungurești în teritoriul slovac ,menționată în ziarele de azi,a arătat vecinilor pericolul care-i amenință din partea Ungariei** .>

e.)17-20 martie Martha Bibescu,Memorii

(BCS, Mss 3589 , f. 109-120)

[LD: După ce i-am citit manuscrisul și vrafal de scrisori amoroase , nu pot spune că sunt plină de admirație față de această "doamnă de salon" a "*diplomației feminine*" românești.

Dar atâta vreme cât unele aranjamente diplomatice trec prin alcovuri și culise , evocate ,ele dau o pată de culoare despre acele timpuri .Amănunte în "Jurnalul" publicat de Cristian Popișteanu
Correspondența sa ,am vrut eu la un moment dat s-o public , dar n-am vrut să-mi asociez numele și munca pentru "colecția" de bărbați cu care MB și-a ornat viața]

17.mart.Londra .Ritz –Piccadilly

La ora 9 dimineața vine Tilea, cu care are o lungă convorbire . "Este într-o stare de excitație indescriptibilă și foarte necăjit ".Mi-a spus :<Am noutăți teribile despre Transilvania .Nemții sunt la frontierele noastre >

20 mart.Londra.

()L-a întrebat pe **Malcom Mc Donald** (fiul lui Ramsay) dacă vrea să dejenzeze cu Tilea ,să-l cunoască.Malcom i-a răspuns că va veni, că vrea să-l ajute .I-a spus lui Tilea care era încântat

Dilema pentru România: **Anglia este șovăelnică ,iar pentru Hitler este important să-și**

asigure petrolul românesc.Malcom este foarte preocupat de soarta României :

<România, după Praga, este excelent pentru a trezi poporul englez adormit >

♣Invitată de **Victor Cazalet** (la Camera Comunelor) Printre invitați :nepotul lui Balfour , secretarul lui Alexandru Cadogan, fiul lui Henderson și (surpriză!), Kerenski

...**Kerenski** , "ca un bun exilat rus" ,spune că Rusia nu-i bună de nimic și că nu va fi bună de nimic Spune cu un aer placid :<Voi nu-i cunoașteți pe ruși > , și s-a lansat într-o explicație infinită despre "nedefinita Rusie" "**Nimeni nu-l asculta Era nul și neavenit "**

...**Tânărul Henderson** vorbește despre securitatea colectivă și despre o "linie nouă" : Polonia, Rusia,Ungaria, România , Turcia...

...**Tilea** a sosit la cafea.Fuse invitat de Cazelet pentru a se alia Rusiei .

()**Charley Londondery** a dus-o la Camera lorzilor pentru a-l asculta pe Halifax.

...<Les rumeurs de l'ultimatum économique de l'Allemagne a la Roumanie sont démenties par le Gouvernement roumain> Ziarele germane îl acuză pe Tilea și pe Vansittard că au inventat ultimatumul economic "**sub presiunea presei evreești "**

()**Marta Bibescu** asistă la un **spectacol ocazionat de primirea șefilor francezi** la Londra

Dă detalii protocolare , mondene Apoi notează :

"Aceste serbări se desfășoară **în ziua cedării Pragăi, a cedării Memelui , a îngenuncherii economice a României , și mâine, Madridul va cădea , fără condiții**

Nimeni nu vorbește despre asta "

...**Winston Churchill** se întoarce brusc spre MB și-i spune :<We-schall-have-war !>

<The British Empire will go smash! and I feel twenty years younger >

"El mi-a spus acest cuvinte pe care eu le-am auzit având un frison .El exulta ca un motan de plăcere "

39.)Nicolae Titulescu –opinii despre criza din martie'39

(Arh.ISISP,fond XV,dosar 451,f.67-72)

[LD: atenție ! am dat doc. întreg la fișier **Guvern Călinescu XVI**.la criza din martie (2.f)]

Sursă:Rezidentul din Paris

"În dimineața zilei de 30 martie a.c.dl Titulescu , exprimându-și dorința , printr-un amic comun, de a mă vedea ,am cerut în aceeași seară **permisiunea d-lui ambasador Tătărescu** pentru a putea accepta **cererea fostului ministru de Externe.**

DI Tătărescu dându-mi autorizarea necesară , am fixat pentru dupăamiaza zilei de **31 martie a.c. ,ora 15, un rendez vous la Hotel Ritz.**

Am fost condus la camera 139 și primit de către unul din secretarii d-lui Titulescu –nu-mi aduc aminte dacă a fost dl Laptev sau dl Ciuntu –și după o conversație cu subiect general care a durat cca 10 minute ,**dl Titulescu** a venit personal să mă vadă și m-a condus **în camera sa de culcare**

/Explicații retro dec.'38

-Titulescu:<Am exprimat dorința de a vă vedea în primul rând pentru a vă felicita pentru minunatele articole și telegrame pe care le-ați publicat în ziarul "Timpul" -pot să afirm chiar că dvs ați europeanizat calitatea de corespondent al ziarelor românești în străinătate –și în același timp pentru a vă mulțumi pentru că , pe cât se pare , în cursul lunii **decembrie a anului trecut v-ați exprimat părerea că pot să fiu încă util țării mele .**

Am fost informat –nu știu dacă acest lucru este adevărat și aș vrea de aceea să am confirmarea dvs și nu ascund că acest lucru mi-ar face plăcere – că **în cursul lunii decembrie** ,prevăzând expansiunea germană spre Est și pronosticând că această acțiune se va exercita asupra

României și nu asupra Ucrainei ,**ați fi spus :**"Nu ne mai rămâne decât un singur lucru de făcut , acela de a crea o ambasadă la Moscova , și de a trimite pe Titulescu ca ambasador "

Este adevărat ?>

-X : "Este perfect adevărat , d-le ministru, am răspuns eu

-Titulescu :<Și această propunere a mers mai departe ? >

-X:Vedeți prea bine, excelență.Ea a ajuns până la dvs.Lăsând orice glumă la o parte , știu că vorbind într-un cerc restrâns de ziaristi români – nu-mi aduc aminte dacă a fost vorba de decembrie sau ianuarie – am zis :<Nu rămâne decât un lucru de făcut , acela de a trimite pe dl Titulescu ca ambasador la Moscova .>Am crezut de cuviință în acea epocă că era momentul potrivit de a relua relațiile cu Rusia Sovietică și de a schița o atitudine împotriva Germaniei care își prepara încă de pe atunci atacurile ,arătând Reichului că noi suntem decisi să ne apărăm frontierele și independența noastră și că în vederea acestui scop am fi dispuși să ne aliem chiar cu dracul ."

/Este hulit fiindcă a tratat cu Rusia ?

"Dl Titulescu , uitându-se în ochii mei , a continuat :

-Titulescu :<Știu, și nu vă cer discreție , pentru că eu nu am ce pierde ,că devotamentul și atașamentul dvs pentru rege vă va obliga într-o zi, poate și mai curând, să faceți cunoscută această conversație .**Sunt un om hulit** ,nu știu în urma căror intrigi, dar sunt atât hulit încât cu prilejul ultimei mele șederi în România , s-a mers până acolo încât mi s-a interzis accesul pe teritoriul francez din România.Da, da, **Delbos însuși mi-a povestit că regele i-a cerut ca să nu fiu primit la Ambasada Franței.** >

/Retro'35 A avut depline puteri să semneze pact cu Rusia

-Titulescu :<Vă repet ,nu știu de ce sunt vinovat .**Fiindcă am tratat cu Rusia ?** Dar uitați-vă, **am avut puteri depline** >

Dl Titulescu mi-a arătat fotocopia unui **document dactilo** de două pagini, semnat de **Tătărescu, Inculeț și Victor Antonescu** .Din el rezulta că în **iulie 1935**,Titulescu a fost **însărcinat să negocieze cu Sovieticii un pact asemănător cu cel încheiat între Cehoslovacia ,Franța și URSS** .

-Titulescu :<Iată acum și rezultatul >

Și zicând asta ,Titulescu mi-a arătat fotocopia altui document (o pagină dactilo) care reprezenta **bazele în patru puncte** a unui **acord parafat la fiecare punct de Litvinoff și Titulescu .**

Pct. 4, după cât îmi amintesc, conținea următoarele :

<Trupele sovietice nu vor penetra niciodată pe teritoriul României dincolo de Nistru , decât în urma unei cereri a guvernului român și se vor retrage de pe teritoriul românesc înapoia Nistrului ,tot înurma unei simple cereri a guvernului român .>

/Retro'35 :Recunoașterea Basarabiei de către ruși !

-Titulescu :<Iată – a continuat dl Titulescu –**recunoașterea Basarabiei într-un document** pe care **nu l-am putut nici o dată comunica Suveranului** meu , pentru că am fost debarcat de maniera pe care o cunoașteți și că boala care s-a prelungit m-a împiedicat să mă întorc imediat în țară >

/1939.Viață de călugăr la Monte Carlo

L-am întrebat :"**Și acum credeți că s-au schimbat condițiile și că acest proiect poate redeveni o realitate ?**Ziaristul din mine vă pune această întrebare ."

-Titulescu :<Nu mai știu nimic în urma întâmplării de la București .Mi-am impus o viață de călugăr la Monte Carlo unde vă asigur că traiul meu nu este prea vesel pentru mine , și dacă acum sunt la Paris ,aceasta se datorește bolii soției mele ."

/Retro 1919.Pacea de la Paris

<Am adunat mai multe documente care îmi permit să judec astăzi **atmosfera nebună , de neînțeles, din 1919** ,când a fost elaborată pacea generală.
Am aflat că americanii au în pregătire o istorie a Conferinței păcii.Am vrut să știu ce ar putea interesa mai mult pe americani în această privință .
M-am speriat de situațiunea țării mele >

-Părți din Basarabia, Bucovina, Transilvania au fost "smulse" de Brătianu !

[LD:NT arată câteva episoade petrecute între **Brătianu și șefii occidentali** ,din care se poate deduce că ...**părți din Basarabia , Bucovina, Transilvania , au fost "smulse" la insistența lui Brătianu** , și "cedate" de aliați Am citit de câteva ori documentul.Am încercat să înțeleg ce-l "mâna" în acel moment pe Titulescu ?Grija țării ? Frustrarea că fusese înlăturat ?Invidia (transformată în ură) față de personalitatea lui Brătianu ? Este imposibil să mă pronunț,dar simt că este **maladiv** .]

-Titulescu :<Cunoașteți în două cuvinte istoria Dobrogei ?

Într-o zi, în timpul conferinței păcii , dl Baldwin a zis între altele :"**Ar trebui ca sudul Dobrogei care este locuit numai de bulgari, să fie dat Bulgariei** " "Imposibil- a spus dl Tardieu –Românii sunt aliații noștri și tot atât de învingători ca și noi !" "**Păcat!** " a răspuns dl Baldwin >.

/1939.Cu ce și cu cine ne vom apăra interesle ?

-Titulescu :<Iată , mi-a zis dl Titulescu –cari vor fi documentele cari vor putea vedea lumina într-o zi pe care o cred apropiată.

Când se va pune problema revizionismului ,**cu ce și cu cine vom apăra interesle noastre ?>**

Astăzi se face politica pe care am preconizat-o în 1935-1936.Greșala pe care am făcut-o este ,poate, aceea de a fi văzut evenimentele și de a nu le fi urmărit .așa cum se face azi.

-Atenție la Polonia !

Astăzi mergem la remorca nu a Poloniei și a d-lui Beck.**Istoria noastră ne arată care este încrederea pe care putem să o avem față de Polonia.**Activitatea d-lui Beck ne este prea cunoscută pentru a nu însuti măsurile noastre de prevedere .

Am avut în mână atu-uri și nu ne-am servit de ele.**Sunt foarte îngrijorat de viitorul nostru.**

Dacă Polonia, după ce și-a făcut jocul cu Franța și Anglia , continuă totuși jocul ei cu Germania , pentru a dirija poftele Reichului înspre noi, **care va fi situația României ?**

Nenorocirea noastră este poate aceea că suntem prea bogați, că avem petrol, grâu, etc , dar și **aceea de a avea încredere în oameni care nu o merită.>**

-El a propus Germaniei un acord .

-Titulescu :<**Inteligența regelui nu va fi suficientă** pentru a suplini **lipsa oamenilor competenți din diplomația noastră**, care să cunoască țările și pe politicieni ,precum și maniera de lucru a acelor cari conduc astăzi politica Angliei și Franței ,de care depinde viața noastră.

Se spune că am făcut o politică anti-germană.Numai ignoranții pot pretinde acest lucru .

Germaniei i-am propus în primul rând un acord pentru a ne garanta frontierele

Într-o altă zi **vă voi explica cum răspunsul ambarasant al d-lui von Neurath** a fost pentru mine **un prim simptom a unei viitoare acțiuni germane împotriva noastră..>**

Ne-am despărțit cu promisiunea reciprocă de a ne mai vedea și a continua firul conversației .
Titulescu / 11 apr.'39

40.) 27 mart.'39 .Declarația lui Gr.Gafencu în Consil-Sup.al FRN

("Timpul" , an III, nr.684,29 mart.'39)

▄Răspunsul la propunerea de fuziune a guv.carpato-dunărean

La ședința CS al FRN,Gafencu avea să declare :

"Nu am dat urmare propunerilor abatelui Voloșin și ale guvernului carpato-ucrainean ,care urmăreau "Fuziunea" cu România ,cu toate că aceste propuneri venite din partea forurilor legale de la Hust ,aveau cel puțin aceeași valoare ca apelurile pe care guvernul maghiar le susținea că l-a primit din partea poporului ucrainean.

El a explicat că , prin aceasta , România a vrut ca " în vremurile turbure prin care trecem , să deslușim cu toată tăria **principiul care e temelia politicii noastre ;NU LUĂM NIMIC CE NU E AL NOSTRU , APĂRĂM ÎNSĂ ȘI ÎNTĂRIM TOT CE NE APARTINE "**

41.)13 aprilie'39.Garanțiile unilaterale franco-britanice .

O reafirmare a tratatului româno-francez din iulie 1926, reafirmare însoțită de promisiunea unei imediate asistențe , a unor obligații preexistente ale Franței și Angliei , înscrise în prima parte a art. 10 din Pactul Societății Națiunilor .

42.)15 apr.'39.Conferință la Palat cu consilierii regali :situația externă

(Arh.MAE ,Fond dosare speciale, vol.398.(Memoriul din 15 apr.'39)

(Cf. Armand Călinescu ,*Însemnări* pag.. 414-415)

[LD : Consiliul are loc după perioada tensionată provocată de ocuparea Cehoslovaciei , de pericolele de la graniță ,de mobilizarea armatei etc etc.

Le-am tratat pe larg în **România în vâltoarea ...** Nu intenționez să le reiau .

Dar ,iată ,atrag atenția :**oameni politici** din toate **fostele partide** - cu excepția notabilă a lui **Maniu , Mihalache, Dinu și Gh.Brătianu** - nu numai că se exprimă ,dar **sunt de acord cu acțiunea guvernului**, felicită guvernul,și pe MSR .]

-Gr.Gafencu :Memoriu asupra acțiunii diplomatice

"**Acordul nostru economic** reprezintă o **înțelegere** care **pune capăt, deocamdată , presiunii germane** exercitată asupra noastră [-----]

El cere însă , de pe acum, **organizarea unei acțiuni interne de rezistență sistematică** ,în toate domeniile economiei noastre, **împotriva cercurilor germane** care ar depăși cadrul sau măsura învoielilor noastre "

-Vaida :admirația față de tactul și munca uriașă depusă .

S-a avut în vedere numai **interesele neamului** .

-g-ral Văitoianu :soluție bărbătească,înțeleaptă

De aceeași părere cu Vaida " Mă simt **fericit** că s-a ajuns la o **soluție atât de bună , bărbătească și înțeleaptă**

-GGMironescu:felicita pe M.Sa și guvernul .

Felicita guvernul și pentru acțiunea de "**curățirea terenului**" în interior .

-Iorga :perfectă unitate de acțiune

< Trebuie să descopăr în acțiunea aceasta - care a ajuns la un **rezultat fericit și tot ce poate fi mai mulțumitor** pentru **grija de demnitatea țării** - rolul M.Vioastre care a asigurat o **perfectă unitate de acțiune**.Văd greutățile , pe care nu le bănuiam .Lauda mea e cu atât mai mare și mai tare prin conștiința ce avem despre greutățile traversate și care ne-au impresionat adânc.**Ca istoric spun : eu nu am întâlnit** , de la 1866 în acțiunea iplomatică a țării,încă **atâta unitate** nici atâta maximă și **inteligență și un succes atît de hotărât** Vă urez din inimă **să continuați pe această cale** **Această seară a fost memorabilă în istorie.>**

-Angelescu : se asociază în totul celor spuse

Mulțumește MSR și guvernului .

-Tătăărăscu :aprobă acțiunea guvernului

Modest colaborator al acestei acțiuni, aprobă acțiunea dusă de guvern .

-g-ral Baliff : Admir tot ce s-a făcut de diplomație

-Armd.Călinescu :Mulțumește consilierilor regali .

-MSRegele:Mulțumește dlor consilieri regali de felul cum au priceput și aprobat acțiunea guvernului meu . Vă rog să păstrați discreție. A fost o ședință informativă Dacă mâine ar fi o situație grea, vă voi chema să vă cer sfatul și sunt sigur că-mi-l veți da cu tot devotamentul și patriotismul. În momente decisive ,cu mâna pe cruce să spuneți tot adevărul >

"Regele mă privește apoi îndelung.E foarte satisfăcut."

Ședință cu consilierii regali /15 apr.'39

43.)18-19apr.Grigore Gafencu la Berlin

[LD : veifică cât și cum ai dat în "România în vârtoarea", și extrage esențialul.Dacă și cât au folosit aceste contacte atunci, în epocă?Care a fost percepția lor ?Trebuia România să țină cont de interesele Germaniei, din moment ce marile puteri o făcuseră ?Ce garanții avea România că nu va fi sacrificată ,precum Cehoslovacia ? Putea România să facă o politică independentă ? Fără etichetări ajustate ulterior ,după ce Hitler și-a deslănțuit următoarele campanii ?]

(A.I.C , fond PCM, dosar 167 /1939 ;Arh.MAE dosar 2GN14, vol 33)

La 15 aprilie,la propunerea lui Călinescu, Carol acordă lui Gr.Gafencu un concediu de 15 zile pentru un turneu diplomatic.

/18.apr.Convorbirea cu Ribbentrop

(*Akten zur Deutschen Auswartigen Politik, 1918-1945, Seria D 1937-1945*), Band VI, Marz bis Aug.1939, MCMLVI,imprimeria națională Baden-Baden, doc. nr. 227,234)

(*Timpul, Argus, Univesul* ,Semnalul,19-21 apr.'39)

Este întâmpinat în gara Friedrichstrasse de Ribbentrop .Prima întrevedere (ora 17-19)a avut ca subiect stadiul relațiilor economice și politice dintre cele două state .La dîneu, cei doi au rostit scurte alocuțiuni .

Din notele lui Schmidt, printre altele, **Gafencu ar fi spus** în ce privește așa-zisa "încercuire a Germaniei" , că Germania a depășit "imens " situația stabilită la Versailles,ceea ce îngrijorează ulele state :<**Germania este o putere de prim rang în Europa , în această calitate însă ea mai are și datoria de a adresa cuvinte liniștitoare celor mai slabi.[...]** Reacția psihologică față de creșterea forței Germaniei nu se produce de sus în jos, adică din rândurile guernelor , ci de jos în sus , adică din rândurile maselor largi ale poporului >

El ar fi spus lui Ribbentrop că <**oamenii se tem de Germania** >,și , în atmosfera unei astfel de psihoze,trebuia să se repete <**declarațiile făcute chiar în acel moment de către ministrul Afacerilor Externe al Reichului cu privire la sfârșitul expansiunii germane în sud-estul Europei** .>

La acestea ,**Ribbentrop răspundea** :<**Teama și grija despre care vorbise dl Gafencu , sunt provocate în Anglia și Franța din propria vină.Aceste țări se amestecă în chestiuni care nu le privesc.**>Dădea și un exemplu petrecut recent :<**Ce ar fi avut de a face onoarea Franței cu menținerea statului cehoslovac , care din punct de vedere politic este o entitate imposibilă ?>**

[LD: este de presupus cât de **neliniștitor era pentru Gafencu** exemplul pe care Ribbentrop a găsit de cuviință să-l dea !]

/19 apr.Întrevederea cu Hitler

(Presa germană a relatat pe larg evenimentul De asemenea , presa românească: *Timpul, Argus, Univesul, Semnalul*, 19-21 apr.'39)

Programul zilei :

-Ora 11 : depunere de coroană de flori la **mormântul soldatului necunoscut**

-Ora 11,45.La **Cancelaria Reichului**

-Ora 12-13,10.Împreună cu ambasadorul Radu Crutzescu -**primți de Hitler** .

Din însemnările consilierului Hewel ,**Gafencu a explicat semnificația garanțiilor anglo-franceze**,ca pe acte diplomatice și nu ca "*politică de încercuire*" a Germaniei. El a explicat lui Hitler că România era o <**țară mică**>și că <**nu este interesată direct în problemele mari** ,care există între marile puteri >.El mai afirma că <**Problemele politicii externe române sânt probleme de vecinătate ,nicidecum probeme mondiale** >

lată câteva din asigurările date de Hitler lui Gafencu :**între România și Germania nu există motive de tensiune ;că nemții din România <nu și-au exprimat niciodată dorința să aparțină Ungariei , dimpotrivă. nemții din Transilvania și Banat l-au rugat insistent să facă tot posibilul ca să împiedice o retrocedare către Ungaria>;că, pentru România, Germania nu putea fi considerată un dușman deoarece <singurii inamici posibili ai României, sunt Ungaria, Rusia Bulgaria.>**

-Ora 13,40.Însoțit de ambasadorul Fabricius la București -la **locuința particulară a lui Ribbentrop** (Dahlem, lângă Berlin) la dejun.

-Ora 16,30- în audiență la Rudolf Hess (loctiitorul fuhrerului la conducerea partidului național-socialist):**l-a asigurat că Germania nu era dispusă să susțină pretenții teritoriale îndreptate contra României**

- Discuții cu Ribbentrop .

/Comentarii presa străină

(Agenția Havas,preluat de ziarele românești)

Comentând rezultatul vizitei lui Gafencu la Berlin , **Le Petite Journal** informa că i s-ar fi cerut lui Gafencu "**să nu primească o adevărată alianță anglo-română,ci să se mulțumească cu o garanție unilaterală oferită de guvernul de la Londra**"

Același ziar relatea că **ministrul român "s-ar fi arătat extrem de ferm și ar fi declarat că guvernul român , recunoscând că are interese mari economice cu Reichul, înțelege să-și mențină toată independența sa "**

Le Figaro nota că Gafencu obținuse asigurarea cancelarului că **Germania " nu ar sprijini revendicări ungare în privința Transilvaniei și nu ar interveni în cazul unui conflict localizat în Balcani "**

*Martha Bibescu :mărturia lui Radu Cruțescu

(Jurnal,4 mai , p.73)

Cruțescu i-a povestit că Hitler , plimbându-se printre hortensiile albastre din grădina Cancelariei, i-ar fi spus lui Gafencu :<**Au trecut douăzecișicinci de ani de când nici un român cu responsabilități politice nu a mai venit la Berlin** >

44.)22 apr.Grigore Gafencu la Bruxelles

(*Timpul, Universul, Semnalul*,23-24 apr.'39)

/22 apr.Belgia-România-identitate pacifică

Gr. Gafencu a declarat agenției "Belga" faptul că **România și Belgia** , deși situate la cele două extremități ale Europei, sunt **unite prin aplicarea unei politici ale cărei puncte de analogie** au ajuns adesea la o "**adevărată identitate**" , în direcția acelorași efortări de independență și pace . <*Este posibil - a mai declarat el - ca , într.un viitor apropiat statele mici și mijlocii din Europa să aibă un rol important de jucat pentru menținerea păcii >*

Evocând ostilitatea unanimă a națiunilor împotriva războiului, el releva importanța pe care **statele mici și mijlocii ar putea-o avea în stabilirea unui limbaj și faptă pacifică în lume.**

45.)22 apr.Apelul președ. Roosevelt către Mussolini și Hitler

(A.I.C., fond Casa Regală, Carol II, dosar nr.53 / 1939, f.1-9 ;

"Lumea Nouă" ,anXXXII, nr 17, 23 apr,'39)

[LD Și așa l-am dat în cartea mea ...]

▫Actele de agresiune ale Axei

-**"Trei națiuni din Europa și una din Africa** [Austria, Cehoslovacia, Albania , Etiopia] au văzut **murindu-le independența**.Un întins teritoriu al unei alte națiuni [China] din Extremul Orient , a fost ocupat de un alt stat vecin [Japonia] "

-**"După zvonuri stăruitoare , pe care le nădăjduim neîntemeiate , alte acte de agresiune ar fi proiectate împotriva altor națiuni independente "**

▫Lista asiguratorie a lui Roosevelt

"Ați afirmat în mai multe rânduri că nici dvs, nici poporul italian sau german, nu doriți războiul "

"Sunteți dispuși să dați asigurarea că forțele dvs nu vor ataca și nu vor invada teritoriul sau posesiunile niciuneia din națiunile independente următoare :Letonia, Lituania, Suedia, Norvegia, Danemarca, Olanda, Belgia, Marea Britanie,Franța, Portugalia, Spania, Elveția, Lichtenstein, Luxemburg, Polonia , Ungaria ,**România** ,Rusia,Bulgaria, Grecia, Turcia, statele arabe,Siria Palestina, Egiptul și Iranul ? "

*Încercuirea axei Roma Berlin -în "repaos"

(*Bukarester Tageblatt* ,29 apr.'39.A.I.C.,fond Min.Propagandei Naționale,dosar 444,presa internă)

"Roosevelt are o concepție foarte curioasă de a comunica cu conducătorii de state !

Crede că **telegramele către Hitler și Mussolini** vor fi considerate ca oferte cinstite , după ce , pe alte căi, proferează atacuri contra lor..**Noul "apostol" al păcii ar vrea să manevreze statele încât Axa să fie considerată agresoare** ,contra democrației .

Tratatul diplomatic pentru formarea unui front comun pentru încercuirea Axei Roma

-Berlin , au ajuns la un repaos nedorit.În general, **nimeni nu voiește să scoată castanele din foc pentru Anglia și Franța** ,și chiar și **Moscova se arată neîncrezătoare** .

Speranțele în mesajul lui Roosevelt au fost zadarnice,Hitler va răspunde " .

46)Răspunsul lui Hitler la Apelul lui Roosevelt , 5,6 mai? '39

("Lumea Nouă" , An XXXII, nr 19 , 7 mai'39)

/C.Titel-Petrescu :discursul lui Hitler

Discursul a fost **mai potolit, mai prudent** , resimțindu-se ofensiva "frontului păcii" la care au aderat toate statele periclitare .

În partea negativă a discursului, **Hitler s-a declarat ostil propunerii lui Roosevelt** de a se convoca o conferință internațională:<**Germania nu va lua parte niciodată la o Conferință -Tribunal , unde armele se lasă la ușe** .>

Hitler se declară însă **de acord să dea asigurări statelor amenințate** , cu îndoita condiție : **să ceară ele ,direct și individual , aceste asigurări ;asigurările să fie reciproce** .

Făcând aceste propuneri de acorduri bilaterale ,**Hitler urmărește să nimicească sistemul de rezistență colectivă** , inițiat de Anglia și Franța (pe cale de completare cu adeziunea Rusiei , Turciei ș.a.)

"Statele vizate astfel de Germania ,rămân însă sceptice în ceea ce privește asigurările de neagresiune [...] față de **precedentele create de "asigurările" date Austriei , Cehoslovaciei, Poloniei** .

Viitorul apropiat ne va arăta dacă statele intrând în "*spațiul vital*" al Germaniei ,**s-au lăsat seduse de asemenea promisiuni amăgitoare** sau au găsit că este în interesul unei mai bune apărări a independenței lor naționale , adeziunea la frontul păcii , conceput și perfectat de Anglia și Franța"

C.Titel -Petrescu / discursul lui Hitler

47.) Armand Călinescu ,audiență la Rege:situația externă și internă ,24 apr.'39

(Cf. Însemnări ... p. 417-18)

[LD :cum să tratez eu atitudinea cu substrat democratic ,înțelegerea responsabilității democratice , din acțiunea lui Călinescu ?]

/Neutralitate transparentă filo-anglo-franceză

"Situția noastră e grea , deoarece avem părți slabe și la apus , și la răsărit și la sud .
Politica de neutralitate e bună spre a nu provoca noi și spre a fi siguri că nu vom rămâne singuri în luptă .

În cazul când se va declanșa însă lupta de alții ,cum cred că decisiva va fi a Franței

-Angliei ,nu putem să ne găsim în altă parte . [-----] Este o fatalitate istorică .Sânt optimist .Neamul acesta a rezistat mult , va rezista și acum .A fost dat generației noastre să suporte amândouă golurile." [----]

" Pentru Coroană este indispensabil să se găsească pe linia de gândire și de simțire a poporului ." Politica internă din ultimul an a fost salvatoare .Ea a asigurat o libertate de decizie a nației fără teroare din afară .Am rezistat bine grație acestui fapt . "

Armd.Călinescu /24 apr.'39

48.)24-26apr.Grigore Gafencu la Londra.

La 24 aprilie , Gafencu începea vizita la Londra .Concomitent , la București , se desfășurau tratativele economice anglo-române .

Pa parcursul celor trei zile , el a avut întrevederi cu regele George , Chamberlain , Halifax ,Antony Eden , Churchill și Attlee .

▀Misiunea economică britanică la București

24 apr.**Misiunea este condusă de Frederick Leith-Ross** .El a declarat că hotărârea fusese luată din noiembrie '38 (când a fost Carol II la Londra) dar că s-a întârziat , datorită pregătirilor . Era foarte optimist în ce privea reglementarea schimburilor dintre cele două țări .

(Argus , an XXVIII; nr.7812, 26 apr.'39)

/Bilanțul convorbirilor de la Londra

"Times" publica un consiatent articol -considerat un **bilanț autorizat al rezultatelor convesațiilor anglo-române** -în care , printre altele se releva **desăvârșita identitate de vederi** a celor două țări în ce privea **necesitatea absolută de a menține** , în pofida tuturor amenințărilor , **independența națională a României și libertatea ei de a negocia** , în domeniul economic și politic , cu toate statele , pe picior de egalitate "

(Agenția " Rador".Argus ,an.XXVIII, nr 7815, 29 apr.'39)

/Gafencu :răspunderea șefilor de state

Interviul i-a fost solicitat de ziaristul Vernon Bartlett (membru al Camerei Comunelor) , cu ocazia vizitei la Londra .Gafencu îi mărturisea că oriunde a fost , a găsit aceeași convingere că un nou război ar fi însemnat ruina civilizației .Existau divergențe doar în ce privea identitatea "*învingătorului probabil*" , dar nici o deosebire în ce privea consecințele unei conflagrații . Tocmai de aceea- stăruia el - **nu trebuia precupețit nimic pentru a evita crearea unei prăpastii de netrecut** , iar **conducătorii democrațiilor și statelor totalitare trebuiau "nu să închidă ușile"** ci să **dezbată problemele cu sinceritate și curaj** .

(Universul , an 56, nr 113, 28 apr.'39)

49.)30 apr.'39.Gafencu la Roma

(G.Ciano, *Journal Politique* , 1939-1943, vol.I, p. 86)

-Întrevedere Gafencu-Ciano

Ciano notează :<Este un om simpatic , puțin timid, foarte pătrunzător .Nu i-am ascuns **decepția noastră pentru faptul că România a acceptat garanția britanică** .

La ce-i va servi, practic, dacă Ungaria și Bulgaria atacă România ?>

<Gafencu vorbește despre relațiile cu Budapesta și subliniază **intransigența nerezonabilă a maghiarilor** .La acest punct, sunt de acord cu el :**ungurii sunt totdeauna de o aroganță absurdă.**>

-Gafencu la Mussolini

În aceeași zi , **Gafencu a fost primit de Duce**.Ciano califică întrevederea "**foarte rece**" , ducele **criticând deschis acceptarea garanției britanice** .

Gafencu i-a explicat rațiunea acceptării :<...**presiunea opiei publice neliniștită de pretențiile teritoriale pe care Germania și le fondează pe teoria "spațiului vital"** >

Gafencu la Roma / 30 apr.'39

50.)M.Ralea (ministr.Muncii), Referat / sărbătorirea zilei de 1 mai / 1939

("*Muncă și voie bună* " , "*Lumea Nouă* " , 29, 30 apr.'39 ;)

▣ 1 mai 1939: sub semnul solidarității

Vezi pe larg , fișier :**Muncitori II**

Guvernul român și-a propus să imprime și **întrunirilor muncitorești** din acel an un caracter de **solidaritate națională** , aprobând (spre deosebire de anul precedent) **desfășurarea legală a unor manifestații specifice** .

La propunerea ministrului Muncii ,**Mihai Ralea, Călinescu a aprobat** (printr-un Referat cu programul detaliat) **ținerea de întruniri în 84 de localități**

în cadrul și sub garanția **Uniunilor de breslă** și a asociației "**Muncă și voie bună** " .

În Capitală , cu acest prilej, s-a desfășurat primul **Congres al breslelor**.

▣Congresul breslelor

/Armand Călinescu :apărarea hotarelor –politica națiunii

La congresul breslelor , la care au fost **1.500 delegați** din toată țara , **Armand Călinescu** , rostea : < **Când însă se va schița de undeva o încercare de atingere a teritoriului nostru, ea se va izbi de cea mai hotărâtă și vie rezistență** .

Această politică nu e numai politica guvernului sau politica unui grup de oameni : este politica țării, este politica națională .Avem o muncitorime minunată și însuflețită de sentimentul patriotic și național .

Am spus-o altădată, o repet și astăzi : generația care ne-a precedat a avut nobila misiune de a realiza unitatea națională .Generația noastră a răspuns la datoria ei de a se sacrifica pentru păstrarea ei . > ("*România*" " *Muncă și voie bună* " 3 , 6 mai '39)

51.)Moscova , Cominternul, primăvara -vara 1939

[LD:în fond,"*România în vâltoarea ..*"de aceea am scris-o !Contratimpul în care acționa diplomația României , față de mersul tratatelor tripartite A spune că e un joc de "echilibristică" (cum deseori se exprimă istoriografia străină) înseamnă a nu ține seama de ponderi și răspunderi . Dar chiar și așa, această "echilibristică " departe de a fi o notă proastă pentru România,stabilește dilemele națiunilor mici în jocul de interese al marilor puteri]

/Temerile lui Gafencu privind sinceritatea Rusiei

(Charles Callan Tansill, *Il gioco diplomatico tra le due guerre nei documenti americani*, Cappelli Editore, 1955, p.623)

...La 24 aprilie, **ambasadorul englez la Moscova** a rugat guvernul sovietic să publice o **declarație unilaterală pentru Polonia și România**, asemănătoare cu cea britanică (Franța nu împărtășea, întru-totul, p.d.v. englez dar și-a concertat atitudinea)

Următoarea variantă anglo-franceză: **guvernul sovietic să facă o declarație publică**, din proprie inițiativă, în care **să-și exprime acordul cu garanțiile anglo-franceze** pentru țările răsăritene, promițând ajutorul sovietic în caz că Anglia și Franța le-ar sări în ajutor.

Această propunere nu i-a plăcut lui Stalin, considerând că puterile apusene acordau URSS un rol de a treia mână

...La 25 aprilie 1939, la Londra, **Gafencu are o discuție cu Kennedy** în care-și exprimă **temerile în sinceritatea Rusiei**, convingerea că Hitler nu mai voia război, dar voia Danzigul și coloniile printr-o bătălie de cuvinte.

***Cominternul/URSS: "mersul pe două cărți"**

(Aldo Agosti, op cit, pag.1104)

Poziția Cominternului a relectat, în mod destul de exact, **orientările din politica externă a URSS**, "mersul pe două cărți": tratative tripartite anglo-franceze; contacte cu Germania.

În **Manifestul de 1 mai '39**, **Germania, Italia și Japonia erau caracterizate**, în continuare, ca **state agresoare**, iar **statele occidentale ca state complice**, prin politica lor conciliatoare

****3 mai.'39.Litvinov înlocuit de Molotov**

(Winston Churchill, *The Second World War*, în antologia "Memorial de război", p. 65)

<**Demisia lui Litvinov** a marcat **sfârșitul unei epoci**. Kremlinul încetase să mai aibă încredere într-un pact de securitate cu puterile occidentale și în posibilitatea organizării unui front răsăritean împotriva Germaniei >

/8 mai.Gafencu -Potemkin

(Gr.Gafencu, *Preliminaires ...*, pag. 281-282)

La București, adj ministrului de Externe sovietic, **Potemkin**, era oaspetele lui Gafencu. Cu acest prilej, Gafencu l-a pus la curent cu **eforturile României în vederea înlăturării actelor de agresiune în regiune**. La rândul-i, Potemkin a insistat asupra **necesității de a consolida Antanta Balanică**, exprimându-și regretul că Bulgaria părea puțin dispusă să se apropie de politica de pace și securitatea vecinilor săi.

*****8 mai.Răspunsul Britanic la propunerile sovietice**

(Charles Callan Tansill, op cit, pag.627)

Răspunsul britanic este înaintat lui Molotov.:

1. Guvernul Sovietic să declare că este **dispus să ajute Polonia și România** dacă aceste țări devin victime ale agresiunii.

2. **Acet ajutor** trebuie dat într-o manieră adecvată, **în caz de cerere și numai în caz că AAnglia și Franța**, pe baza garanțiilor acordate României și Poloniei, **se cred îndreptățite să satisfacă cererile lor**.

/10 mai, Gafencu către ambasadorii României

(Arh.MAE, fond 71, URSS, dosar 135)

Gafencu transmitea ambasadorilor români la Varșovia, Ankara, Paris, Moscova, Londra, conținutul convorbirii cu Potemkin (un prânz oferit de Gafencu), în trecere prin București:

"**DI-Potemkin m-a asigurat** că schimbarea comisarului pentru Afaceri Străine de la Moscova e o măsură personală și **nu înseamnă o politică nouă**."

******11 mai."Izvestia" exprimă rezerve la propunerile britanice**

(Charles Callan Tansill, op cit, pag.627)

"Izvestia" publică un articol exprimând rezervele față de propunerile engleze din 8 mai . Propunerile solicită un pact de asistență mutuală între Franța , Anglia , URSS , prevăzând ca sovieticii să sară imediat în ajutorul Angliei și Franței dacă , etc etc ... pe baza sarcinilor asumate prin garanțiile acordate României și Poloniei.

Dar ... **Anglia nu a nominalizat** - după principiul reciprocității - **ajutorul ce ar trebui să-l dea Uniunii Sovietice , în caz că URSS s-ar găsi și ea implicată într-un război** .

În aceste condiții, URSS nu vrea să se găsească într-o situație de inferioritate

...**Daladier a găsit juste criticile ruse** la propunerile engleze , și nu a învinovățit guvernul sovietic pentru că le-a respins.

...În fața presiunilor franceze , **diplomația britanică a abandonat tonul intransigent față de Rusia** .

***** **14 mai.Tratatul anglo-franco-sovietic** .

(*Istoria Velikoi Otecestvennoi Voină Sovetskogo Soiuz* , Moscva, 1960, p.166

preluat din Gh.Zaharia, p. 389)

URSS acceptă propunerile Franței și Angliei de a începe tratativele pentru formarea unui front comun al puterilor neagresoare , pe baza unor condiții minime :

-încheierea unui pact de asistență mutuală ;

-garanții acordate de cele trei puteri statelor cu frontiere comune Uniunii Sovietice ;

-acorduri concrete privind ajutorul în eventualitatea agresiunii .

/mai iulie '39 .Pactul tripartit părea iminent

(Universul, Timpul, Semnalul, ș.a.)

Pe tot parcursul lunilor mai-iulie , ziarele românești anunțau iminența încheierii pactului .

Titluri de genul "**Acordul e ca și încheiat**" , reveneau cu intermitență .

Uneori se anunța , cu titluri de-o șchioapă, data : "**Acordul anglo-franco-rus va fi încheiat înainte de 5 iunie**" .

52.)"Stânga" și Comuniștii , 1 mai 1939

/George Ivașcu :patriotismul muncitorimii

Scria în acele zile :

" Internaționalismul de totdeauna al organizațiilor muncitorești ,izvorât dintr-un îndreptățit spirit de solidaritate , s-a identificat totodată cu un patriotism hotărât , conștient și creator . [-----]

A mai suspecta astăzi muncitorimea română de un internaționalism rău înțeles și rău aplicat, înseamnă a-i jigni adânc iubirea de țară ,patriotismul ei "

(Cf. George Ivașcu , citat " Iașul" , 2 mai 1939)

▣ **PCR și 1 mai 1939**

Vezi pe larg : fișier PCR III

▣ **Plenara a VI -a a CC PCR**

[**LD : Presa timpului** a făcut largi reportaje despre acest 1 mai , iar "**Scânteia**" (an IX, 1 iun.'39) și "**Lupta de clasă**" (6 aug.'39) , l-au comentat pe larg. A fost printre puținele episoade când **comuniștii s-au aflat și au manifestat o linie patriotică** .

Iar felul cum am prezentat eu , în cartea mea , **criticile aduse ulterior comuniștilor români pentru această manifestație** , de către **Komintern și presa comunistă** (pag. 224- 225) reprezintă , pentru mine, **o foarte curajoasă carte de vizită**.]

În cadrul unei ședințe a Comit.PCR -București , s-a constituit o "**comisie conspirativă**"

(**Ilie Pintilie, Nicolae Ceaușescu , Constantin David, Alexandru Ionescu** ș.a.)care a primit sarcina să pregătească , în condițiile legale existente, în cadrul **breslelor** , în colaborare cu **social-democrații** , **un puternic accent antihitlerist, antirevizionist și antirăzboinic**. De aceea, numeroase placarde de la manifestația de 1 mai ,

cereau **abrogarea tratatului economic româno-german, alianța cu Franța, Marea Britanie și Uniunea Sovietică** (Cf."Izvestia", 4 mai ; " Rundschau " 25 mai)

11 iun.'39 Plenara a VI -a CC PCR

În raportul la **Plenara a VI -a a CC al PCR** (iunie 1939) , acțiunea comuniștilor pentru ziua de 1 mai a primit o bună apreciere .

În același **Raport** erau însă **semnalate și o serie de " greșeli"** care s-ar fi produs în pregătirea și desfășurarea manifestațiilor muncitorești , anume că n-au împiedicat **< înscenarea organizată de guvern și șefii trădători la congresul breslelor >** ,că **< au capitulat >** în fața guvernului și a **< bandei Flueraș- Gherman >** ,**< capitulând în fața dușmanului >**

Astfel, acțiuni pentru care , în mai , **comuniștii români au fost lăudați**, după numai o lună erau **considerate greșite și oportuniste**

("Lupta de clasă " , an XX, nr 6, aug.1939)

12 Politica duplicitară și paralelă a URSS

[LD : această etapă din vara '39 A făcut subiectul cap. IV din cartea mea.

N-o reiau . Selectez doar câteva informații pentru a detecta ... reacțiile " cercurilor politice" (cum li se spunea fostelor partide) la ele.

La 3 mai 1939, agenția Tass transmitea o importantă schimbare de cadre la Moscova :**demisia lui MM Litvinov și numirea lui VMMolotov** în fruntea Comisariatului pentru Afaceri Străine al Uniunii Sovietice .

("Semnalul " , 5,6 mai '39)

Preluând știrea, comentatorul de la "**Azi**" (dir. **Zaharia Stancu**) încerca să **spulbere speculațiile care s-au declanșat privind o "așa-zisă " părăsire a politicii de securitate colectivă de către Uniunea Sovietică : " O demonstrație de protest a statului sovietic împotriva politicii prea lente , prea reticente , prea puțin energice și prea puțin coresponsabile necesităților "**

("Azi " , nr. 13 , 4 iun.'39)

Comisar-diplomat din 1930 , Litvinov a militat pentru o politică în cadrul și în spiritul Societății Națiunilor și a securității colective .

Demisia lui Litvinov -după cum comenta Churchill -marca "**sfârșitul unei epoci** " în politica Kremlinului.(W. Churchill , The Second World War , p. 65)

LD: Dar să nu-și imagineze cineva că , în epocă, această schimbare a devenit "oficială " ,că ea a fost cumva transmisă ca "**linie**" către Partidele comuniste și cercurile simpatizante !]

53..)Consiliul Economic al Înțelegerii Balcanice , 16-27 mai

("Universul" , an 56, nr. 134, 19 mai 1939;"Lumea Nouă," an XXXII, nr 21, 21 mai.'39)

/Gafencu:sforțare comună de a servi cauza țărilor balcanice

La cea de a VII-a sesiune a C.E.al amintea că **Înțelegerea Balcanică nu era îndreptată împotriva nimănui , nici economiceste , nici politiceste** .Reafirmând că **ea nu vrea să excludă nici un popor balcanic** de la organizarea intereselor comune din această regiune , el își exprima **speranța de a convinge Bulgaria** -în spiritul Acordului de la Salonic - **să participe la lucrările ei** ."**Forțele pe care Înțelegerea noastră le cuprinde și pe care le numește într-o sforțare comună , n-au alt scop , decât să servească cauza țărilor noastre într-un interes general de ordine și pace "**

...20 mai .**Gafencu transmitea lui AI.Cretzianu** - care urma să se întâlnească la Geneva cu Halifax și Bonnet- că "**Nu este necesar de a accentua mai mult solidaritatea între aceste două grupări ,pentru a nu deștepta anume bănueli sau anume animozități care ar puteasă ducă la presiuni primejdioase exercitate asupra Iugoslaviei , presiuni care ar primejdi unitatea Înțelegerii Balcanice "**

...21 mai.**Gafencu** se întâlnea pe Dunăre cu **C.Marcovic`** .pentru a determina solidaritatea Iugoslaviei la interesele Înțelegerii Balcanice .

54.)România în atenția diplomației italiene ,mai-iuni'39

[LD: Italia este foarte atentă la **situațiile conflictuale dintre România și vecinii săi**, pregătindu-și terenul de "arbitru" .Deocamdată par"tatonări" Dar și din ele se poate urmări procesul de "încercuire" la care este supusă România , în complicatele ițe diplomatice din vara '39]

a)22 mai .Pactul italo-german

(*Opera omnia di Benito Mussolini* , vol XXIX,La Fenice-Firenze, p.524-525)

22 mai 1939.Berlin.**Ribbentrop și Ciano** semnează pactul de alianță .

"Art.1. Părțile contractante vor menține **un permanent contact** în scopul de a se înțelege asupra **tuturor chestiunilor relative la interesele lor comune sau asupra situației generale europene** [...]"

b.)Raporturile maghiaro-române

(*I documenti diplomatici italiani* , ottava serie, vol.XII, doc.93,pag.74)

-30 mai'39.**Budapesta.Vinci către Ciano**: într-o conversație avută cu ministrul român acreditat la Budapesta ,a avut impresia unei categorice **intransigențe și fermități a românilor privind raporturile româno-ungare** .România reafirmă dorința de a publica și confirma **Acordul de la Bled**, dar problema minoritară , fiind o chestiune de ordin intern, înțelege să o rezolve singură.

-2 iunie'39.Budapesta .**Vinci către Ciano** : din discuțiile avute cu personalități maghiare și iugoslave, a reținut faptul că **relațiile dintre Budapesta și Belgrad** se desfășoară într-o mare **cordialitate** ,dar nu se poate înregistra vreun progres concret, deoarece **nu se poate ajunge la același acord între Ungaria și România** , din cauză că **Ungaria nu e dispusă la aceasta** .

c)Raporturile bulgaro-române

(*I documenti diplomatici italiani* , ottava serie, vol.XII, doc.100, pag.82-83)

3 iunie'39.**Sofia.Talamo către Ciano** : în urma unor întrevederi cu regele , premierul și alte personalități bulgare , el s-a convins că **Bulgaria ,pentru a se putea uni cu Axa ,trebuie să fie asigurată că nu va suporta consecințele ostilităților greco-turco -române.**

Bulgarii consideră că, în ce privește România, ea urma să aleagă una din două:

1)ori să se alătore sistemului Axei ,în care caz **nu va fi greu ca Roma și Berlinul s-o preseze să cedeze Dobrogea meridională** ,ca o condiție a adeziunii Bulgariei la sistem,

2)ori să se integreze planurilor balcanice anglo-franceze-turce ,în care caz **lugoslavia trebuia constrânsă să părăsească Înțelegerea Balcanică** , care ,astfel, se lichida , și să se alătore Axei ,**conlucrând pentru realizarea dezideratelor bulgare** ,ca o condiție a adeziunii acesteia la Axă.

Și într-un caz, și altul, **Bulgaria trebuia satisfăcută , iar România constrânsă** , fie de Axă, fie de Iugoslavia .

d)Raporturile româno-italiene

(*I documenti diplomatici italiani* , ottava serie, vol.XII, doc.140,172,pag.119-151)

7 iunie'39.**București.Ghigi către Ciano**:Discutând cu Gafencu ,acesta a evocat **conversațiile avute cu Ciano și Mussolini la Roma** ,exprimându-și din nou speranța într-o **reglementare sinceră și durabilă a raporturilor cu Ungaria**, raporturi care , aprecia Gafencu, erau determinate de situația politică europeană ,fiind foarte dificile în momentele de tensiune generală, dar îmbunătățindu-se în perioade de calm și pace .

Ghigi i-a atras atenția că presa maghiară vorbește cu insistență de o **ofertă făcută de contele Csaky României** [LD:**Transilvanie autonomă**] ,**la care guvernul român nu a dat nici un răspuns**. Gafencu i-a precizat că aceste publicații se referă la o **frază pronunțată de Csaky într-un discurs electoral**, dar că la București n-a parvenit nici o propunere în acest sens.

În orice caz, a subliniat Gafencu, România nu a abandonat dorința și speranța de a ajunge la relații îmbunătățite cu Ungaria. **România nu putea transforma problema minorităților** (chestiune de suveranitate internă), **într-o chestiune de regelementare internațională**, sub presiunile Ungariei. Îl asigură că va explica punctul de vedere românesc la tribuna parlamentului, peste două zile [LD : **vezi mai jos**]

e) "Duplicitatea" politicii românești

(I documenti diplomatici italiani , ottava serie, vol.XII, doc.172, pag.151))

[LD:astfel s-a preluat, s-a fixat și s-a abuzat de această etichetă comportamentală ca fiind "marca" României.Ceea ce pentru alte țări era taxat de "compromis", "realism", "conciliatorism" și a - fie în cazul Angliei sau al Franței, ca să nu mai vorbim în cazul Rusiei Sovietice ! -României i s-a pus această pecete. Din păcate, în această capcană a căzut și istoriografia românească (în diverse momente și în varii explicații) încât această "emblemă" face carieră până în ziua de azi]

9 iunie '39. **București.Ghigi către Ciano**:< În timpul **crizei din martie**, într-un moment foarte critic, când România se temea realmente de o invazie, guvernul de la București, **după ce și-a transmis neliniștile și inutila revoltă la Londra și Paris**, și după ce **a sperat în van într-o intervenție a Romei, a capitulat în fața Berlinului**, sub firma semnării tratatului economic. Dar puțin după, **guvernul român perseverează, nu fără abilitate și duplicitate, în politica sa "plurilaterală"**, care, ca să fim dreți, **le este dictată de dificila situație geografică**, de **revendicările teritoriale ale vecinilor**, de slăbiciunea militară, de bogățiile sale - și **coincide și temperamentului guvernanților săi** >

9 iunie '39. **București.Ciano către Ghigi** :<Nu-mi apare cu destulă claritate dacă guvernanții români doresc ceva de la **tratativele anglo-sovietice, de la o specie de alianță comportând garanța rusă pentru țări deja garantate de Anglia**, tratat în care **România este categoric destinată să fie un obiectiv principal.**

Diplomația românească se limitează a nega că este interesată în tratative Se poate totuși presupune că **un guvern al unei țări de 20 milioane locuitori**, după ce **a primit garanții unilaterale**, limitându-se din partea **sa să le accepte cu gratitudine, este dispus acum să primească o nouă garanție de la o altă Putere, fără să fi cerut ea aceasta, și fără a i se cere propriul consens**>

55.) Armd. Călinescu, Grig. Gafencu, Manifeste electorale, 27, 29 mai '39

(" România " , an 335, 337, din 27, 29 mai '39)

[LD : accentul este pus pe **necesitățile de apărare națională**, în conjunctura în care se desfășurau alegerile ; nu există nici o conotație de ordin ideologic sau doctrinar privind regimul FRN ; nu există nici o referire la parlamentul pentru care își depuneau candidatura . **Fotografia + extrase (sub 100 de cuvinte) din declarațiile lor în criza din martie '39, abia depășită .**]

«Călinescu:Suntem hotărâți să ne apărăm fruntariile, împotriva oricui

[LD : **Fotografia + extrase (sub 100 de cuvinte) din declarația lui din mart.'39**]

< Guvernul nostru nu se putea lăsa surprins de evenimente [----] în primul rând a făcut cunoscut **cancelariilor străine că suntem hotărâți să ne apărăm fruntariile.**

Pentru integritatea ei, România se va bate împotriva oricui, cu toate puterile ei, și fără să stea să cântărească rezultatele luptei . [-----] Oricare va fi rezultatul, istoria va înregistra hotărârea noastră de viață independentă și curajul nostru de a o apăra . >

«Gafencu :apărăm tot ce ne aparține

[LD : **fotografia + extrase din declarațiile din martie '39**] < **Nu luăm nimic din ce nu e al nostru, apărăm însă și întărim tot ce ne aparține iată principiul de temelie al politicii noastre externe** . [-----] >

Călinescu, Gafencu / Manifeste electorale / 27, 29 mai '39

▣Reacția Axei

O reacție negativă , de enervare față de manifestațiile de la București .

-Gafencu-Ciano-Mussolini :glacial, protest formal

Aflat la Roma într-un turneu diplomatic, **Grigore Gafencu** a primit din partea lui **Ciano** un **protest formal** , pentru că autoritățile române au permis asemenea manifestații , fără să ia măsuri de represiune. În acest context , la **2 mai '39** , **s-a consumat glaciala întrevedere Mussolini -Gafencu** .(*România în vâltoarea ...* p. 226 - 231)
mai 1939

56.) Presiuni diplomatice maghiare:statutul minorității maghiare, mai '39

(*I documenti diplomatici italiani* [D.D. I] ottava serie, 1935-1939 , vol.XII
23 mai -11 aug.'39) ,doc. nr. 6 , p.5)
("Parlamentul românesc" , an XI, din 25 aug.'39 ; "Lumea Nouă" , nr.23 , 4 iun.'39
[LD : am tratat chestiunile de conjunctură internațională în cartea mea (p. 239- 241)
Aici extrag doar chestiunile specifice subiectului urmărit]

▣22 mai'39:"Pactul de oțel "

Imediat după semnarea "**Pactului de oțel**" germano -italian (22 mai '39)
care consolida **Axa Roma -Berlin** * , guvernul și propaganda Budapestei au relansat **atacurile antiromânești** , folosind ca pretext "**lipsa**" de drepturi a naționalităților, "**persecutarea**" lor de către români .

*Notă:Etape Axa Roma -Berlin și Triunghiului Berlin-Roma-Tokio

1933.: mart. retragerea Japoniei din Societatea Națiunilor ;oct. retragerea Germaniei din S N
1936:oct. Tratatul de colaborare germano -italian -**Axa Roma -Berlin**
nov. **Pactul Anticomintern** germano -japonez
1937 :nov. Adeziunea Italiei la Pactul Anticomintern
1938 . **Anschluss** (anexarea Austriei) ; **Munchen** (anexarea reg.sudete) - consens
1939 : martie - anexarea **Cehoslovaciei** de către Germania
apr. - anexarea **Albaniei** de către Italia
mai - **Pactul de oțel**

▣Protestele Budapestei față de politica României

Oficiosul "**Pesti Hirlap**" publica un furibund articol în care ataca în termeni injurioși activitatea "**Ligii Antirevizioniste**" ,pe **istoricii și publiciștii români** care argumentau legitimitatea , permanența , continuitatea și caracterul etnic majoritar românesc în Transilvania .
(" Universul " 30 mai 1939)

În aceeași perioadă, **reprezentantul Ungariei la București** ,făcea un nou **demers-protest** pe lângă guvernul român , cerând "**reglementarea**" **problemei minorităților**. *

Vinci (ambasadorul italian la Budapesta) transmitea lui Ciano (ministrul de externe)
că **Armand Călinescu s-a păstrat pe poziția declarată oficial și public** ,că legea emanată în această direcție constituia **un cadru legal suficient** fiind în spiritul Constituției și legilor țării

**Notă:Românii din Ungaria

În **Ungaria** exista un **grup minoritar român** care ,după anexarea Ucrainei Subcarpatice ,se ridica la cca **80.000** .

În 1910, statistica maghiară indica , pe respectivul teritoriu , **25.505 români** .

În 1920, erau menționați **23.760 români** .

În 1930, numai după 10ani, numărul lor scăzuse la **16.221**

iar după alți 6 ani ,era dată cifra de **15.571** .

În realitate ,numărul **românilor din Ungaria** era de **60.000 de suflete** ,în 1920 ,

și de **80 .000 de suflete în 1939.**

Și cu toate acestea , **minoritatea română nu dispunea de nici un singur organ de presă** în limba română , **importul ziarelor din România fiind strict interzis.**

Deși românii aveau **40 de parohii** (18 ortodoxe și 22 greco-catolice) **majoritatea nu aveau preoți români** , folosirea limbii materne fiind **reprimată de autorități** .

În parlamentul maghiar care se va constitui la începutul lunii iunie'39 , **minoritățile nu numai că nu aveau reprezentanți**, dar populației din teritoriile recent încorporate din Cehoslovacia, **i se refuza și dreptul de a participa la alegeri**

(Cf. rev."Parlamentul românesc" , an XI, din 25 aug.'39 ; "Lumea Nouă" , nr.23 , 4 iun.'39)
Maghiarii / mai -iun.'39

57.)Mesajul Regal la deschiderea Parlamentului, 7 iunie 1939

(DAD, MO 1, șed. din 7 iun.'39 , pag. 1- 4)

(AIC, fond PCM, dosar 169 , 199 / 1939, p. 10-12)

Mesajul regal /Jurământul parlamentarilor/ Apel la solidaritate /

▣ Mesajul Regal

[**LD** : Mesajul = preocupare pentru țară , **inteligentă politică** , **putere de muncă** chiar , amestecate cu o **trufie nemăsurată** , **naivitate** , **cinism** și **frică** .

dispreț față de supuși (căroră le pretinde mulțumire că le-a luat din prerogative) , **minciună drapată în demagogie** (avântul poporului la plebiscitul Constituției ,organizarea FRN, mobilizarea din martie) ,**rupere de realități** (nivelul pregătirii militare ; pericolele externe) **ambiiie de dictator** (îngenuncherea partidelor și parlamentului) ,**confuzie de valori morale** (**patriotismul redus la credința față de Rege**)]

Carol II / iun.'39

▣Politica externă

"În fine, Țara noastră s-a aflat în timpul din urmă în fața unor **grele probleme** pe care le ridicau **frământările și prefacerile internaționale** care aveau o firească atingere cu interesele noastre .Guvernul Meu a reprezentat , cu acest prilej,**o politică de pace, dar nu o pace cu orice preț** . (**aplauze furtunoase , îndelung prelungite**) ,ci numai **în respectul libertății ,al independenței ,al intergrității și al demnității naționale"**(**aplauze furtunoase , îndelung prelungite**)

-Mobilizarea din martie

Pentru a face să izbutească această politică , **Guvernul Meu a chemat sub arme** la un moment dat , mai multe **clase re rezerviști** , declarând răspicat că înțelege

să apere hotarele sfinte cu orice jertfe . (**aplauze furtunoase , îndelung prelungite**)

Cu deosebită mândrie am constatat în aceste împrejurări că **poporul Meu și-a regăsit virtuțile strămoșești** .În acestea aflăm cheazășia viitorului Patriei Noastre . (**puternice aplauze** " Țara și-a văzut **prestigiul ei sporit** de pe urma acestei atitudini cumpănită dar demnă .

-Turneul diplomatic regal

Cu prilejul **vizitelor** pe care Eu, însoțit de iubitul Meu Fiu , Marele Voevod de Alba -Iulia, **le-am făcut de curând în diferitele capitale străine** , am putut vedea nu numai primirea caldă ce Ni s-a făcut personal și care Ne-a umplut inima de bucurie ,dar și **prețuirea deosebită ce se atribuie pretutindeni României** (**aplauze furtunoase, îndelung prelungite**) .Mesajul regal / 7 iun.'39

58.)Grigore Gafencu,expozeu : politica externă a României, 9 iunie'39

(DAD, MO nr. 2,șed. din 9 iunie'39, p. 9-12)

Incident protocolar: în Senat , **Victor Iamandi** propune întreruperea ședinței, **participarea Senatului la ședința Camerei** , pentru a audia **expozeul lui Gr.Gafencu lorga sare ca ars : dacă Gafencu dorea să comunice Senatului, trebuia să vină în Senat ! Cine va conduce camerele reunite ?** Consimte ca senatorii să mergă la ședință cu titlu " personal "

[**LD** :5 apr.2004 . A fost o vreme când am sorbit cu admirație **discursurile diplomaților români sau memoriile** care evocau momente decisive din istoria diplomatică românească .

Acum , cu trecerea anilor -vorba lui Iorga ! -străbătând atâtea lumi -adică atâtea documente - sunt mai rezervată în catalogarea strălucitelor argumente ale lui **Duca, Victor**

Antonescu , Titulescu sau Grigore Gafencu , Vaida sau Maniu, Gh.Brătianu sau Iorga Dacă ar fi vorba de **filozofie, logică, etică , oratorie, argumente istorice , sau artă diplomatică** , fără îndoială , **românii au atins performanțe notabile** .Și nu numai ei.

În ce privește **realismul acestei politici** , în ce privește **puterea ei de repliere și rezistență** în împrejurările **verii anului 1939** , am scris pe larg în "**România în vârtoarea anului 1939** " concluzii care mi **le mențin și astăzi** . De data aceasta pun însă **accentul pe reflectarea internă a diplomației**. Imediat după 9 iunie, Gafencu face un alt turneu diplomatic, **Călinescu asigurând interimatul intern.** (Cf. **AIC, fond PCM, dosar 167/39**)

Grigore Gafencu / 9 iunie.'39 Doc.integral- Diplomație VIII

- ▣ Omagiu lui Al.Vaida -Voevod
- ▣ Turneul diplomatic al lui Gafencu
- ▣ România : politică realistă , independentă , de pace
- ▣ Formula României : " *Europa !* "
- ▣ Solia de pace a României
- ▣ Europa : psihoza războinică versus sentimentul răspunderii
- ▣ Europa : în căutarea apropierii între popoare
- ▣ Vocația pacifică a statelor mici și mijlocii
- ▣ Precizări principale în conduita statelor mici și mijlocii
 - a) Spațiul vital
 - b) Minoritățile naționale
 - c) Principiul integrității hotarelor
- ▣ Siguranța țării ,

Grigore Gafencu / 9 iunie.'39

***Notă Gr.Gafencu: discipol și colaborator al lui Vaida –Voevod**

[**LD** : toate firele evoluțiilor și carierelor politice se întrepătrund , vădind prietenii și continuități între " vechiul regim " și " regimul nou " . Se adaugă la atâtea și atâtea argumente , și acest filon de continuitate privind amicițiile politice. Dar el mai demonstrează ceva : pe de o parte , daunele pe care le-a provocat ruperea PNTJ și **existența dizidenței vaidiste** , pe de altă parte , o anumită doză de oportunism, ca reflex a " **căderii** " sau " **creșterii** " în **grațiile regale ale momentului**. Dacă a avut dreptate Maniu ? Dacă a avut dreptate Vaida ? Dacă adevărul a fost de partea unuia sau altuia ? Totul în funcție de moment. Atunci , în 1939, **Vaida triumfa**.

Revezi politica diplomatică în timpul guvernării sale (1932-'33)

" Numele lui **Alexandru Vaida -Voevod** este și rămâne legat de **istoria acestei țări** .

El amintește de **un trecut de luptă** , de luptă îndârjită , și **o credință însuflețită** în viitorul neamului ; el amintește **o biruință minunată , îndreptățită** , încoronarea unei cauze drepte .

El este , în sfârșit , legat de **strângerea la olaltă , într-un cheag puternic și plin de viață , a neamului românesc** , este legat de **unitatea desăvârșită și deplină a României** (**aplauze prelungite**) **Camera**, care înfățișează și exprimă această **desăvârșită unanimitate** și această **desăvârșită unitate**, nu putea să-și aleagă **un președinte mai nimerit** .

Să-mi fie îngăduit să amintesc că , în timpul celei din urmă cărmuirii a lui [**guvernul '32-'33**]

am avut cinstea să fiu unul dintre cei mai **apropiați colaboratori ai d-lui Vaida -Voevod, președinte [al PNTJ și al Consiliului de miniștri]** , și mi-a fost dat **să încep a lucra la Ministerul de Externe** , sub **părinteasca d-sale îndrumare** . De aceea, **sunt fericit** că pot face această expunere de politică externă , **în fața noului Parlament, sub președinția d-sale** "

Grigore Gafencu / 9 iun.'39 , retro'mai'39

▣ **Mai '39 Turneul diplomatic al lui Gafencu**

" D-le președinte, d-lor deputați , sunt fericit că pot împărtăși noului Parlament unele **impresii**

pe care le-am cules în **lunga călătorie** pe care am făcut-o acum câteva săptămâni în străinătate .Țin cu acest prilej să arăt, odată mai mult ,recunoștința mea pentru **primirea atât de caldă și de sinceră** pe care am avut-o **la Berlin** ,unde am fost oaspetele guvernului german, ca și în **Belgia , în Anglia, în Franța, în Italia, la Sfântul Scaun și în Iugoslavia.**

" **De unele din aceste țări ne leagă prietenii vechi și încercate .**

Cu altele , suntem bucuroși să putem întări raporturi de rodnică și leală colaborare .

Pretutindenii am putut vedea cât de **prețuite sunt legăturile politice și economice cu țara noastră și câtă încredere se arată** , în aceste zile de neliniște și de îngrijorare ,**pașnicului cuvânt de trecere : România . "**

Grigore Gafencu / 9 iun.'39

/România :politică realistă,independentă,de pace

"Mi-am dat seama , lămurind în toate locurile pe unde am trecut , cu aceeași sinceritate , **politica României** , cumpănită nu pe temeri sau de dibăcii deșarte ,ci potrivită cu **interesele ei reale și cu îndreptățile ei năzuinți** ,că cine îndrăznește, chiar pe vreme de furtună ,**să semene pace, pace culege** .Și am înțeles , cu o mulțumire pe care ași vrea să v-o împărtășesc, că **unitatea țării noastre** , ca și **puterea și neatârnaarea ei** ,sunt privite pretutindenii **drept un principiu de ordine și pace . (Vii aplauze)**

/Prietenie din toate părțile

" Firește, că această unitate , astăzi atât de puternic încheată , atârână de noi și de bărbăția noastră . Pentru a întări siguranța țării , e nevoie în orice clipă de toată vloga și de toată voința noastră încordată .**Prietenia, însă ,ce ni se arată din toate părțile** , ne înlesnește ca , în ciuda tuturor frământărilor , **să ne împlinim cu liniște sufletească, cu simț de dreptate și cu voință de pace , toate îndatoririle.** Aceste îndatoriri sunt cu atât mai numeroase ,cu cât prietenia ce ni se arată este mai generală .

Grigore Gafencu / 9 iun.'39

/Formula României : " Europa ! "

[LD: aș putea extrapola formula optimistă propusă de Gafencu ca **o profeție neînțeleasă atunci , atât de actuală acum.**Nu cred că trebuie să căutăm cu orice preț aceste antecedente, pentru că putem ajunge – de ce nu ? – la Dimitrie Cantemir sau la alți înaintași "europeniști"

Propunerea trebuie evaluată față de **conjunctura internațională a momentului** , pe care , de altfel, Gafencu o surprinde foarte sugestiv :**taberele stau față-n față ocupând poziții de luptă .** Dar putem ,în schimb ,să valorificăm teoretic argumentele lui ca **o contribuție originală , sinceră , specifică** mentalității unei țări mici , cu interese firești .

"Printre vocile străine care au stăruit asupra acestui fapt, este una care se întrebă ,**ce vrea România ?** Nu cumva năzuește , în vreme când politica internațională **taberele stau acum față în față ,ocupând pozițiile de luptă** ,și când toate privirile se îndreaptă spre ea, **să propună o formulă nouă ?** Răspundem : **de ce nu ?**

Formula pe care o propunem ,nu este chiar atât de nouă .**Numele ei** mai are răsunet în toate conștiințele : **EUROPA !**

"Pentru a descoperi această formulă , nu e nevoie să faci prea multe socoteli .Nu e nevoie nici să te pierzi în dibuiri ideologice . **Simțul realității te duce spre ea.**Nu e , în adevăr, realitate de care să ne izbim mai des în vremurile noastre ,decât **această Europă,care nu poate trăi** dacă nu găsim cu toții **mijlocul de a trăi la olaltă** și care , dacă se prăbușește , ne va acoperi pe toți sub dărâmurile ei .

/Unitatea și indivizibilitatea ideii europene

"**Am simțit unitatea și indivizibilitatea ideii europene** în toate capitalele prin care am trecut , unde **aceeași strălucită civilizație se zbate la marginea prăpastiei** ,pentru a nu pieri .

Mi-am dat seama , mai ales, de această unitate europeană ,ascultând **gândurile și îngrijorările cârmuitorilor** cu care am avut cinstea să stau de vorbă .

"Nu voi uita nici o dată cuvintele prin care **îndrumătorul unui puternic Imperiu** de pe continent , după ce ne-a deslușit ce ar putea fi **războiul de mâine, mi-a prorocit** că la sfârșitul luptei ,**pe un pământ pustit, biruitorul și învinșii vor zace sub aceleași ruini ."**
Grigore Gafencu / 9 iun.'39

/Solia de pace a României

"Am purtat aceste cuvinte prin care se exprimă atât de precis și atât de plastic **o convingere bărbătească despre neputința de a privi războiul** , în împrejurările de azi ,**drept un țel sau o deslegare** , ca **o solie de pace, din țară în țară** . Și pretutindeni am găsit **un ecou înțelegător , mărturia aceleiași convingeri** ."Firește , înfrângerea ideii de război, nu înseamnă încă izbânda ideii de pace . Fiind că **despre război e peste tot locul aceeași părere** , pe când **despre pace , fiecare are părerea lui .**
Grigore Gafencu / 9 iun.'39

▣Psihoza războinică versus sentimentul răspunderii

"**Trăim vremi de frământare , când nu e nici pace , nici război** .Gândul de a pune capăt acestor frământări prin forță nu a pierit încă .Vedem cum **se înmulțesc înarmările** , cum **se adâncesc tranșeele** , cum se întind de o parte și de alta **fronturile de luptă** .
Sunt **vremi militare și eroice** , cărora fiecare popor e dator să le facă față cu bărbăție .
" Vremurile acestea eroice au adus însă mai pretutindeni **la cârma statelor bărbați din generația războiului trecut** , pe care nu teama de luptă , dar priceperea vie a urmărilor nimicitoare a unui nou prăpăd îi opresc pe calea unor **răspunderi fără ieșire și fără iertare** .
" **Numai o greșeală de psihologie** ,adică o prețuire greșită a forțelor ce stau față-n față ,și a hotărârii lor de rezistență , **ar putea pricinui o deslegare războinică** .
Pe măsură ce aceste forțe se strâng mai mult și rezistența lor se organizează ,**se strânge , de asemenea , jocul diplomatic dintre Puteri** ,este tot mai puțin loc pentru greșeli, pentru acte de surprindere ." Și cum totuși lumea simte că așa nu mai merge , fiindcă în nesiguranța zilei de azi ,**nu mai sunt raporturi normale** între popoare ,**nu mai e nici rânduială cu temei** , nici muncă productivă ,**se așteaptă cu tot mai multă nerăbdare , o ieșire din aceste frământări ."**
Grigore Gafencu / 9 iun.'39

▣Un continent despărțit în două

" Astfel apare din nou **imagina chinuită a Europei** ,care dacă **nu poate să piară** , trebuie **să aibă puțința de a trăi** .Ea tinde să-și sprijine de pe acum începuturile unei vieți noi, **pe echilibrul de forțe care este pe cale să se statornicească** .
Atâta vreme însă **cât își vor sta față-n față axe și alianțe** , încheigate potrivit unor lozinci de apărare și de rezistență,**raporturile internaționale vor rămâne și ele înțepenite** .
" Nu tăgăduim folosul unor asemenea legături între popoare. Ele nu trebuie nici slăbite,nici înlăturate.**Numai prin înmulțirea lor pot însă și trebuie să fie înmulțite** .
Numai prin înmulțirea lor și prin **înlăturarea supărătoarei înfățișări a unui continent despărțit în două** , se poate ajunge la **singura ieșire firească** și trebuincioasă din frământările de astăzi :
la o viață europeană rânduie într-o atmosferă de înțelegere și de voie bună .
Grigore Gafencu/ 9 iun.'39

▣Vocația pacifică a statelor mici și mijlocii

"**Cine își păstrează libertatea de gândire și de acțiune** trebuincioasă ca să contribuie la opera de apropiere între popoare,**slujește nu numai un ideal înalt** ,dar **ține seama de realitățile de care atârnă soarta tuturor** .
"Îmi vin în minte cuvintele tânărului și atât de distinsului Suveran al Belgiei , prin care a deslușit acum de curând un gând ce-l preocupă de mult și pe care mi-a făcut cinstea să mi-l împărtășească .**Statele mici și mijlocii** , crede Maiestatea Sa Regele Leopold,**au misiunea de a se apropia între ele** , pentru a cerceta și a propune **măsurile economice** , ca și **princiipiile de morală internațională**,pe care **să se poată clădi o viață europeană rânduie și pașnică** .

Nicăeri asemenea cuvinte nu stârnesc un ecou mai viu ca în România, unde **sub înalta conducere a unui al Rege inimos și luminat**, țara întreagă este dornică să lupte, cu vorba și cu fapta, pentru pace.

Grigore Gafencu / 9 iun.'39

/Precizări principale în conduita statelor mici și mijlocii

"Până să ajungem însă la pașnica încercuire a pornirilor războinice, ne putem strădui fiecare, prin atitudinea și acțiunea noastră, **să lămurim lozincile și să alungăm fantomele** ce întunecă și otrăvesc viața internațională. Vom izbuti astfel să punem în lumină acele **realități spirituale și sufletești** care nu se impun numai prin forță, și care sunt, în bună parte legate de **ființa națională liberă și neatârnată a Statelor mici și mijlocii**

Grigore Gafencu / 9 iun.'39

a) Spațiul vital

"Să luăm, spre pildă, cuvintele **< spațiu vital >** despre care se vorbește azi atât de mult. Dat fiind împrejurările economice de azi, **fiecare Stat** face întru câtva parte **din spațiul vital al vecinilor lui**, fiindcă, pentru a trăi, toate Statele au nevoie unele de altele. Dacă formula **< spațiu vital >**, așa neprecisă și neîngrădită, poate stârni unele îngrijorări, aceasta vine de acolo că **problemele care le ridică interdependența economică** între State **au fost lăsate în părăsire**. În măsura în care popoarele își vor îndestula nevoile lor de viață, fie potrivit unui **plan mai întins**, fie prin **legături economice directe** și prin înlesniri aduse comerțului internațional, fie printr-un **plan mai întins**, care să cuprindă și să apropie toate podusele, bogățiile și materiile prime complementare- **plan de organizare al vieții internaționale** la care, după informațiile autorizate ce mi s-au dat, **bărbați de mare autoritate și răspundere lucrează cu mare râvnă**-se va putea da **îngrădirea trebuincioasă noțiunii spațiului vital "**

"România a cercetat aceste probleme într-un spirit de solidaritate europeană. Ea a dovedit cu prisosință spiritul ei de înțelegere al realităților, prin **acordurile economice** pe care le-a încheiat [**acordul economic româno-german**]

"Spațiul care se întinde între hotarele ei, rămâne însă, să se știe bine, rezervat numai misiunii pe care o are de împlinit neamul românesc "

b) Minoritățile naționale

"Aș vrea d-lor să ating, de asemenea, **problema minorităților**.

E o problemă care, deși privește mai mult politica internă, are totuși înrâuriri puternice asupra raporturilor dintre State. Țin să declar cu toată tăria că **problema minorităților din România** nu este privită **nicăeri**, de **nici o putere însemnată**, de **nici un guvern răspunzător, drept o problemă teritorială**. Toți cărmuitorii cu răspundere își dau seama că în cuprinsul hotarelor lui, **Statul român este un stat național**, din care **nu se pot despărți frânturi minoritare fără a dezlipi din blocul puternic încheșat al neamului nostru, frânturi mult mai însemnate de români**. (**aplauze prelungite**) [----]

Faptul că **uneltirile** ce s-ar pune la cale împotriva statorniciei temelii a Statului nostru **sunt zadarnice**, nu poate decât să contribuie la limpezirea raporturilor dintre noi și unii vecini. El poate să înlesnească de asemenea **temeinica deslegare**, în cuprinsul hotarelor noastre, **a problemei minoritare**.

Într-adevăr, problema minoritară, ca orice problemă politică, suferă de pe urma situațiilor provizorii, însoțite de stări sufletești de frământare și de nesiguranță. **Ea nu-și găsește soluția potrivită**, întemeiată pe rândueli și legiuiri statornice, **decât într-o atmosferă de liniște și trainică așezare**.

"Știți cu toții cât ne-am străduit, și chiar în anul din urmă, pentru a da chestiunilor minoritare **o cât mai dreaptă deslegare**. **Statutul minorităților**, din toamna trecută, nu reprezintă numai o simplă formalitate. El cuprinde **intențiile noastre cele mai sincere** și voința noastră hotărâtă **de a face dreptate tuturor cetățenilor țării** (**aplauze**)

"Am stăruit cu acest prilej asupra **griei deosebite** ce se cuvine **intereselor culturale, bisericesti și economice** ale unor cetățeni pe care suntem dornici să-i legăm cât mai strâns

de Statul nostru . [-----] **Împlinirea unui statut** de care este legat cuvântul țării , reprezintă nu numai **îndatoriri politice sau sociale** , dar mai ales **îndatorii de omenie** .Aceste îndatoriri nu le putem îndeplini decât **sub impulsunea simțămintelor noastre**

de **dreptate și de omenie** și nu cu învoiala sau sub controlul unui Stat străin, pentru care deslegarea fericită și definitivă a problemei noastre minoritare nu reprezintă poate un interes tot atât de mare ca pentru noi (**aplauze**)"Iată de ce **România nu va consimți la noi obligații privitoare la minorități ,decât față de ea însăși și în cuprinsul organizației de Stat** (**aplauze**)" Această hotărâre nu micșorează întru nimic valoarea declarațiilor și faptelor Guvernului român în favoarea minorităților ."

c)Integritatea hotarelor

" De aceea, **nici o mare putere nu urmărește și nu sprijină revendicări teritoriale ce ar fi îndreptate contra noastră** . Această constatare mi-a îngăduit să spun că **principiul integrității noastre teritoriale** , care e **la temelia politicii noastre externe**, este un **principiu general de ordine și de pace europeană.**"(**vii și prelungite aplauze ; strigăte de bravo**)
Grigore Gafencu / 9 iun.'39

d)Siguranța țării

" Cu aceeași hotărâre ne îngrijim de îndatoririle noastre față de siguranța țării (aplauze) Siguranța noastră se sprijină , înainte de toate , pe noi înșine.

Nu luăm nimic din ce nu-i al nostru , dar apărăm cu îndârjire tot ce ne aparține.[----] **suntem hotărâți să apărăm cu armele hotarele și neatârarea țării.**

La orice atingere a acestor bunuri ne vom bate .(**aplauze puternice , repetate**)

Așezând astfel siguranța țării la adăpostul hotărârii noastre de a ne apăra , am ținut să arătăm că politica noastră externă își are izvorul ei de viață și e putere înlăuntrul țării .

Aici se sprijină , în orice clipă , pe două forțe vii și reale :**pe voința neamului și pe armata țării** (**aplauze prelungite**)

[urmează prezentarea alianțelor : Franța , Anglia, Polonia , Înțelegerea Balcanică ; acordurile economice cu Franța, Marea Britanie , Italia ș.a Le-am tratat în cartea mea Aici mă întresează o altă problematică]

Grigore Gafencu / 9 iun.'39

59.)Germania :faza "pactelor de neagresiune",mai-iunie'39.

[LD: 30 iunie 2006.nu intru în aceste istorii paralele ilustrând soarta țărilor mici în jocul dur de interese ale marilor puteri.Punctez doar fenomenul, ca să se observe similitudini și diferențe,dar același numitor comun : grija pentru soarta propriilor țări.Pot fi taxate aceste "pacte de neagresiune" ca fiind imorale, duplicitare ? Le-au ferit destinul de țări pândite și înghițite aceste "pacte de neagresiune" Nu ! Despre ce dracu' se vorbește ?]

/?mai'39.Danemarca -Germania -pact de neagresiune

/7 iun.'39.Estonia-Letonia , pacte de neagresiune cu Germania

("Porunca Vremii" , anVIII, 9 iunie'39)

Chamberlain informa Camera Comunelor despre puternica aversiune a statelor baltice față de orice garanție a statelor lor ,dar în aceeași zi semnau pacte de neagresiune cu Germania

/17 iunie'39 .Suedia, Norvegia Finlanda , declină oferta germană

privind încheierea unor pacte de neagresiune cu Germania

60.)Turneu diplomatic Grigore Gafencu, iunie'39

Imediat după 9 iunie, la propunerea lui Călinescu și cu acordul lui Carol, Gafencu face un alt turneu diplomatic, **Călinescu asigurând interimatul intern.**
(Cf. AIC, fond PCM, dosar 167/'39]

Semnale diplomatice conjuncturale

a) Moscova. Tratatul tripartit anglo-franco-rus

("Porunca Vremii", an VIII, 18 iunie '39)

16 iunie. Agenția Tass transmite că a avut loc o **lungă întrevedere între Molotov** (asistat de Potemkin) , **Seeds și Nagiar** (ambasadorii englez și francez la Moscova) și **William Strang** (șeful departamentului central al Foreign-Office-ului) privind **propunerile anglo-franceze** Laconic, comunicatul Tass spune că , în cercurile **Comisariatului pentru Afaceri Străine Sovietice** , respectivele propuneri **nu erau socotite "complet favorabile"**

b) Roma. Von Mackensen (amb.germ.) către Ciano, 17 iun.

(I documenti diplomatici italiani , ottava serie, 1935-1939 , vol. XII , doc. 278 , p. 230-231)

Dintr-un **Raport primit de la Budapesta** (13 iun.) , rezultă că **ministrul Ungariei la Ankara** a fost **însărcinat de superiorul său Csaky** (7 iun.) , să transmită guvernului turc că **pacificarea bazinului dunărean și securitatea în Balcani erau împiedicate de faptul că chestiunile teritoriale dintre Ungaria și România n-au fost reglementate** până azi, și că poziția Turciei în Europa Centrală și răsăriteană i-ar permite **să discute chestiunile acestea cu ministrul de Externe român , cu ocazia anunțatei sale vizite .**

Demersul maghiar a **enervat diplomația germană** , care **nu admite ca Turcia să capete o asemenea preponderență în Balcani.**

c) Titulescu la Londra

(I documenti diplomatici italiani , ottava serie, 1935-1939 , vol. XII , doc. 185 , p. 165-166)

11 iunie. **Londra. Grandi către Ciano** : < După pelerinajele la Londra ale lui Blum, Tabouis, ș.a. , un alt **sinistru personaj a apărut în aceste zile la Londra : avocatul frontului "social-bolșevic" Titulescu**

Ajuns cu avionul la 5 curent, **primit de funcționarii Legației române**, Titulescu a afirmat în scurte declarații de presă că voiajul său în capitala britanică era motivat de simple rațiuni de afaceri ale profesiei sale de avocat , și ca să-și viziteze vechii amici .

Am aflat că **Titulescu a vorbit cu Halifax, Seattle, Eden, Lloyd George, Duff Cooper, lord Beaverbrook și Leith Ross , cu Vansittart și Cadogan.**

El a avut , de asemenea, numeroase contacte cu diplomați străini, în mod deosebit cu **ambasadorul sovietic Maisky.**

Exprimând declarativ dezinteres politic, atăcând persoana regelui Carol, a **"cîntat" discursul antifasciștilor de la Paris , încercând să convingă pe englezi să învingă ultimele ezitări ale lui Molotov în semnarea acordului .>**

d) București. Ghigi către Ciano, 25 iun. '39

(I documenti diplomatici italiani , ottava serie, 1935-1939 , vol. XII , doc. 342 , p. 274)

Știrile despre **acordul preliminar franco-turc** sunt redată în aceeași termenii ca și la **acordul anglo-turc**, în presa oficioasă românească. "**Semnalul**" și "**Universul**" se grăbesc să-și exprime **satisfacția , în plin contrast cu declarațiile dinainte ale lui Gafencu** și presa inspirată de guvern (Gafencu îl asigurase pe Ghigi că a reușit să determine Ankara să nu specifice în acorduri , valabilitatea pentru Balcani)

11-14 iunie. Gafencu la Ankara

("România", an II, 13-16 iunie ; "Universul", an 56, 13-17 iunie ; "Semnalul" an II, 14-17 iun.)

Gafencu cumula , în acel timp, pe lângă funcția de ministru al Afacerilor Străine a României, și pe aceea de **președinte în exercițiu al Consiliului Înțelegerii Balcanice .**

La Ankara s-au discutat **toate problemele teritoriale** ce s-ar fi putut ivi în Balcani, hotărându-se continuarea politicii de excludere a oricărei concesi de ordin teritorial.

<Sincer și drept ca românul >

[LD:există un "folclor diplomatic" care s-a ivit și a circulat în limbajul fiecărei epoci.

Mă gândeam acum la mereu invocata caracterizare a tracilor din antichitate,(<drept, viteaz >ș.a din care istoricii români au încercat să reconstituie fizionomia poporului nostru în neguri de istorie.

Desigur, fiecare popor exploatează cele mai măgulitoare caracterizări .Mă gândeam , însă , că aceste "butade" au o circulație , mai mult sau mai puțin întinsă , în funcție de "vehicolul" care le răspândesc :limba.Și că,la rândul-le, limbile au devenit și ele de "ranguri diferite",în raport cu importanța și puterea poporului care le vorbeau.În "concuranța" aceasta ,este explicabil ca despre români și România să aibă "carieră" , butadele care îi reprezentau (spre ex) ca

<**duplicitari**>,termen ce , în realitate , masca presiunile, șantajele, amenințările ce se exercitau de marile puteri.Trebuie să mă mai gândesc la această idee să nu cad în fanfaronadă.

Dar ,pentru ceea ce s-a "fixat" ca o etichetă de neîncredere pe comportamentul României în

ambele războaie mondiale , eu nu accept validitatea acestor etichetări]

<Apărăm interese de ordin general.Suntem hotărâți s-o facem într-un spirit de înțelegere și de imparțialitate ,străduindu-ne să întreținem cele mai bune rapoari cu toate puterile, dar nu putem realiza misiunea noastră, atât de utilă pentru noi și pentru alții, decât asigurând cu vigilență **securitatea teritoriului nostru și respectul independenței noastre naționale.**>- declara el la sosire .Jan Paleologu (comentator la "România"),redând atmosfera în care s-au desfășurat convorbirile,reproducecea afirmația unui **ziarist-deputat turc** care invoca existența în limba turcă a unui vechi dicton care suna astfel <**Sincer și drept ca românul** >

...Șeful diplomației turce ,**Sukru Saracioglu**, în toastul de întâmpinare :<**Statele balcanice , care printr-o voință tenace au pacificat regiunea cea mai agitată a Europei , simt mai bine decât mulți alții amărăciunea perioadelor de tulburări și îngrijorarea evenimentelor sângeroase [...] ele sunt astăzi atât de hotărât legate de pace ,atât pentru ele ,cât și pentru lumea întreagă .>**

...În răspunsul său,**Gafencu** ,după ce a surprins marile direcții de politică externă ale celor două state în specificitatea lor -**asigurarea securității strămtorilor și a Dunării de Jos** -a reafirmat țelul lor pacific și hotărârea de a-și apăra independența și integritatea :<**Avem conștiința că Înțelegerea Balcanică ,instrument de pace și de colaborare frățească între popoare vecine - înțelegere care nu este îndreptată împotriva nimănui și care nu exclude nici un popor balcanic - este necesară păcii și echilibrului european** >

...În mesajul transmis poporului turc la postul de radio Anatolia , în momentul încheierii vizitei diplomatice ,Gafencu transmitea, în fond , răspunsul celor două țări la presiunile diplomatice ce se exercitau asupra lor :<**Uniți frățește vom sluji cu înțelepciune și curaj cauza Înțelegerii Balcanice ,instrument de uniune și de colaborare între popoare prietene și vecine, și mare cauză a unei apropieri între toate popoarele cu bunăvoință , cu alte cuvinte,cauza păcii generale .>**

-Înțelegerea Balcanică -necesară păcii europene

În comunicatul oficial semnat cu ocazia vizitei lui Gafencu în Turcia se consemna :

<**Cei doi miniștri văd în această Înțelegere un instrument de unire frățească și de acțiune solidară între popoare vecine ,indispensabilă ordinii în Balcani și din ce în ce mai necesară păcii europene .>**

■15-16-iunie.Gafencu la Atena

-România și Grecia în orbita alianțelor occidentale

("Lumea Nouă" , an XXXII , nr 25 , 18 iunie'39)

Vizita lui Gafencu în Turcia și Grecia era plasată în contextul tratatelor pe care Anglia și Franța le duceau :"Alianțele anglo-franco-rusă și anglo-franco -turcă **în orbita cărora evoluează România și Grecia ,garantate prin aceste alianțe** -sunt indispensabile pentru

cimentarea blocului păcii și **prevenirea unor noi expansiuni imperialiste în Balcani și nord-estul european "**

-"Înțelegerea Balcanică"-denumire fără semnificații implicite

("Universul" , an 56 , nr.163, 17 iun.'39)

Președ. Consiliului de miniștri și ministru al Afacerilor Străine, **Metaxas** rostea :

*<În strânsă unire cu aliatele noastre , Iugoslavia și Turcia, noi urmărim de șase ani , fără răgaz , în cadrul încercat al Înțelegerii Balcanice calea cooperării și înțelegerii cu toți vecinii noștri , în vederea menținerii în această parte a Europei a unei **atmosfere de concordie și securitate** , pe care voința noastră comună a știut să o creeze .>*

A fost acesta un prilej cu care **Grigore Gafencu** își exprima **un gând** cu privire la chiar **denumirea dată acestui organism regional** .El spunea că s-a dat acest nume , deoarece acest **masiv muntos se află în partea centrală din spațiul țărilor aliate** , pentru că ,altfel,din punct de vedere **istoric ,Balcanii n-au exercitat niciodată o influență hotărâtoare** nici asupra **Iugoslaviei** (întinsă până la Alpi) , nici asupra **României** (al cărui popor trăește pe cele două versante ale Carpaților) , nici asupra **Turciei** (care-și are munții ei în Asia Mică) , nici asupra **Greciei** (ai cărei zei au trăit în Olimp).El spunea că ,dacă "Înțelegerea" ar trebui să fie pusă sub un semn, **cel mai potrivit ar fi Colina Sacră și templul zeiței înțelepciunii , Atena**, care **domina de mai bine de trei mii de ani toate piscurile civilizației** .
Gafencu / 15-16 iun.'39

61.)I.Al.Brătescu-Voinești,Proiectul de Răspuns la Mesaj,Senat,15 iun.'39

(DS, MO 3 , șed. din 15 iun.'39 , p. 47- 48)

▣Apărarea hotarelor.

[LD :Cum a fost onorată această hotărâre de apărare a hotarelor se va vedea **la scadența din 1940 !**]

"**Am tresărit de mândrie** ascultând înălțătoarele cuvinte prin care **Maiestatea Voastră** , fidel interpret al sentimentului public, declara că **nu va îngădui să se jertfească nimic din pământul,din drepturile și din demnitatea noastră** ,nici chiar pentru dorita idee a păcii. V-ați așezat astfel **în rândul marilor Voievozi de odinioară** care , în clipele de grozave primejdii , **se propteau gata și de moarte** , împreună cu poporul lor, **în fața amenințărilor** .

▣Adulație față de "triumful" diplomatic al MSR

[LD :indiferența din țările aliate,inamiciția din țările Axei,traduse propagandistic prin "**dragoste și admirațiune**" ! Înfațișarea fizică a voevodului Mihai tălmăcită drept "**comoară de frumusețe**" națională Adulații ieftine de stilistică literară ,într-un document oficial al Senatului românesc Penibil !]

"Înțelegem deplin și ușor **dragostea și admirațiunea** cu care **ați fost întâmpinat în țările pe care le-ați vizitat** , însoțit de Scumpul nostru Mare Voevod de Alba Iulia .

Sol și Suveran al unui popor harnic pașnic și tolerant prin **augusta mândrețe a înfațișării Voastre**, prin **înfațișarea Marelui Voevod**, în care **bărbăția și candoarea tinereții** se unesc atât de armonios, **reprezentați o parte din comoara de frumuseți a țării noastre**.

" **Senatul** , convins că , prin sporirea punerii în valoare a bogățiilor sale,**țara noastră** va deveni un **factor din ce în ce mai important** la realizarea progresului general al omenirii, se bucură de **intensificarea legăturilor noastre economice** cu alte țări, aprobă convențiile încheiate în timpul din urmă cu Germania, Franța și Anglia , cu atât mai mult cu cât la încheierea lor **înțelepciunea Maiestății Voastrea veghiat**, și suntem încredințați că,sprrijinite de noi , va veghea și de aici înainte ca aceste convențiuni **să nu aducă nici ce mai mică umbră de vătămare ființei Statului și neamului nostru** .
Răspuns la Mesaj / 15 iun.'39

62.) Alex.Măță(ex- PNT, ex-sterist, ex-iunianist)la mesaj,Cameră ,22iunie.'39

(DAD , MO nr.5 , șed. din 22 iun.'39, p. 59- 61)

[LD :această opinie și semnificația ei eu am citat-o în cartea mea.În conjunctura internațională a anului 1939 ,ea apare lucidă, realistă și patriotică Nu m-am agățat niciodată de numele oamenilor, dar acest "Măță" a avut un nume predestinat , cf zicalei "măță blândă sgârie rău" Evoluția de după 1944 a radicalului și veșnic nemulțumitului om politic basarabean,a scos la iveală însă,un **substrat politic dubios și duplicitar**.Pe de o parte,prin colaborarea nefirească a PNT -Anton Alexandrescu,cu **guvernul sovietizant al dr.Petru Groza**,pe de altă parte,**de ranchiuna sa față de PNT** ,față de **Maniu și Mihalache**,dusă până la exprimarea satisfacției pentru dizolvarea și arestarea lor (1947/ '48) Vezi la **Sistem de partide sau PNT** Nu mă interesează , în mod special , profilul lui Matcă dar el devine un " **caz emblematic pentru mentalitatea unor basarabeni .**]

Al.Măță / 22 iun.'39 , retro'37

▣Pactul anti-comintern = pericol pentru statele mici

"Primejdiile sunt mari și unele rezultate se și văd :**au dispărut patru state independente**, înghițite câte **două de fiecare, de către cele două state din centrul Europei** .

Și apetitul vine mâncând.Din două puncte de agresiune ,la început separate ,s-a creat prin unirea lor **o axă ,apoi un triunghi, apoi un poligon**,prin atașamentul și al altor țări, din care unele în **imediată noastră vecinătate și cu ascuțitul unghiului spre noi** .

/Patru state anexate "necomuniste" !

"**Și deși** înțelegerea poartă numele **pact anti-comintern**, vedem că două dintre statele desființate, **Etiopia și Albania, erau monarhii**, iar celelate două, **Austria și Cehoslovacia** , aveau un **regim pronunțat anti-comintern**.

" Deci vedem că **afinitatea ideologică nu este o piedică** ,ba parcă ar fi o atracțiune expresă pentru **o îmbrățișare mortală a statelor mici** ce își adaptează regimul , pentru că ,în același timp,prin adaptare , se diminuează forța de rezistență colectivă contra agresiunii .

Al.Măță /22iun.'39

▣România?:între izolare și securitate colectivă

[LD : **deși nu intenționez să mă adâncesc în chestiuni de diplomație, va trebui să detectez , după cum am mai spus-o , atitudinea oamenilor politici.**]

" În ce privește politica noastră externă sunt **două posibilități :izolarea totală** ,adică neamestecul nostru în cearta dintre noroade,**și securitatea colectivă** organizată din timp, pe de altă parte. *Terțium non datur*.După noi,**izolaționismul ,neutralitatea, e cea mai bună soluție**. E bine să ne izolăm , întocmai cum sunt izolate gospodăriile țăranilor noștri din Moldova, care nu permit între ele nici măcar un gard comun,ba mai lasă și un spațiu neutral .

Dar cu o singură condiție :**să ni se lase și să ni se respecte neutralitatea** .

▣Sfârșitul politicii "muncheneze" ?

" Am văzut însă că nici Franța cu Anglia și nici Statele Unite nu mai cred în politica de neutralitate și concesiune,fiind că se simt amenințate .**Politica " Munchenului"**, după declarațiile primului ministru englez ,**a căzut** .Statele Unite se consideră amenințate , deși au o populație de 130 milioane locuitori, deși forța lor productivă este aproape egală cu a restului lumii și deși se separă prin oceane de laturile triumphiului și poligonului .

Franța și Anglia , state mari și puternice . caută sporirea puterii lor și mai mult în securitatea colectivă lărgită.

"Și atunci ce trebuie să facem noi ?

Oare Țara Românească are mai multe mijloace proprii de apărare decât Statele mai sus menționate ?**Oare** Țara Românească constituie un punct de atracție mai mic pentru agresori ,

decât Franța, Anglia și Statele Unite ? Desigur că nu . **Se impune deci o abandonare a separațiunii și izolaționismului** în materie de apărare națională și această politică ,cu cea mai mare satisfacție , o vedem îmbrățișată și de guvernul țării.
Ea rezultă din **acceptarea garanțiilor acordate de către Franța și Anglia** , și mai rezultă și din **Înțelegerea Balcanică** pe care guvernul țării o sprijină și o întărește

«Deplina satisfacție ptr tratativele anglo-franco-ruse

"Eu nu cred că Înțelegerea Balcanică -care este absolut necesară - este suficientă în sistemul apărării noastre colective

"Și dacă **guvernul**, poate numai până la definitivarea tratatelor mari [anglo-franco-sovietice] , **nu-și poate spune cuvântul**, apoi **noi, reprezentanții națiunii** trebuie să ne arătăm **deplina satisfacțiune pentru angajarea acelor tratative**, urându-le **succes deplin**, întrucât **ele nu duc decât la apărare și nu la agresiune.**

"**Guvernul a declarat că relațiunile noastre cu Uniunea Sovietică sunt bune** ,dar ele nici nu pot fi rele cu **un Stat care a renunțat definitiv la agresiune**, fie politică , fie economică "

[-----]

Al.Măță / 22 iun.'39

63.) Ion Gigurtu(FRN, Industrie, Comerț), discurs la Mesaj, Cameră ,23 iun.'39

(DAD, MO nr.5, șed.din 23 iun.'39, p. 71- 74)

[LD :Poate studiile la Berlin, poate legăturile economice avute cu parteneri germani, poate concepțiile naționaliste cu tentă antisemită , poate și alte legături ,au făcut din el omul **receptat ca " pro-german"** , care-l va determina pe **Carol să-l includă în ultima lui garnitură de guvernare**(prim ministru în timpul Dictatului de la Viena)]

Gigurtu / 23 iun.'39

«Capitalul străin. Convențiile economice

" **Nu putem fi partizanii unei industrializări forțate**, la adăpostul regimului de contingentare , în care ,în cele mai multe cazuri, **conducerea și salariiții specialiști sunt străini.**

Nu am fost nici odată contra capitalului străin, dar credem că **el trebuie să se integreze nevoilor economiei noastre naționale** (**aplauze**)și **nu este deloc indiferentă origina acestui capital** și felul lui de a lucra.

"**Un regim industrial** , creat **accidental,este foarte periclitat**, în ziua dispariției regimului ce l-a creat și de aceea **trebuie dată o atenție specială industriilor ce se creează sub acest regim.**

/Pledoarie ptr.convenții economice cu Germania

" **Diversele convențiuni economice**, din care cea mai importantă este aceea încheiată cu **Germania**, prin faptul că **avem economii complimentare**, pot fi de un **ajutor prețios pentru propășirea economiei țării** . Nimic nu trebuie să împiedice aplicarea lor , , întrucât concordă cu interesele noastre economice.

Nu trebuie să ducem o politică meschină , care **ne-a făcut mult rău în trecut** .

Trebuie să avem încredere în poporul nostru și să nu împiedicăm un concurs din afară .

Țara noastră are nevoie de capitaluri importante, trebuie să punem precis condițiile în care dorim ca aceste capitaluri să colaboreze cu noi și, odată acestea stabilite, trebuie lăsate să acționeze.

/Naționalismul nu exclude concursul străin

"**Sunt păreri că ne-am pute lipsi de capitaluri străine**. De sigur, însă, în acest caz **vom progresa în raport cu disponibilitățile noastre. Vom face în 25 de ani , ceea ce am putea face în 5** . Nu trebuie să uităm că investiții noi, aduc venituri noi și un Stat modern are nevoi crescânde , ce nu se pot satisface dacă producția țării nu merge crescând.

Naționalismul adevărat nu poate fi contra concursului străin, deoarece **numai prin el putem ridica** cu un ceas mai devreme **standardul de viață al poporului român**. De sigur, că **nu înțelegem să devenim o colonie**, în care acest capital ar face ce vrea și ar găsi un concurs nejustificat la administrația țării. (**aplauze**) Sub noul regim acesta este cu totul exclus."
I.Gigurtu / 24 iun.'39

64.)Ioan Marinescu (senator FRN ,Industrie) ,la mesaj, Senat,23 iun.'39

(DS, MO nr. 6 , șed. din 23 iun.'39, p. 116 - 119)

I.Marinescu / 23 iun.'39

▫Atragerea capitalului străin

" **Industriașii** sunt de acord cei dintâi și **se asociază cu acest al doilea paragraf**.

Dacă îmi îngăduiți, însă , aș face o observație .**Nu este suficient să exprimăm o dorință** pentru ca **un capital din afară să vină , mai trebuie să-l atragem cu ceva .**

Capitalul vine acolo unde este atras de siguranță și rentabilitate .

State, tot atât de interesate ca și statul nostru, pentru aducerea capitalurilor din afară **I-au atras fie cu scutiri de impozite , fie cu posibilități de întoarcere integrală sau cel puțin sub formă de dobânzi , sau de cupoane.**

/Protejarea muncii și independenței naționale

"Trebuie, incontestabil,să facem și noi mai mult ,decât să exprimăm o dorință.Un singur lucru însă, domnilor,nu trebuie pierdut din vedere, oriunde va veni acest capital din afară și sub orice formă ar veni la noi,el nu poate să fie primit decât **ca un capital de înfrățire ,de colaborare cu capitalul și cu munca românească** ,și sub nici un cuvânt **nu i s-ar putea îngădui ca să amenințe , să jignească sau să slăbească cu ceva muncă națională și independența noastră economică.**" (**aplauze**)

65.)I.Jerca (deputat FRN de Gorj , Intelectuali) , la Mesaj, Cameră,24 iun.'39

(DAD, MO 6 , șed. din 24 iun.'39, p. 102-103)

[**LD : cred că a fost țărănist,poate disident ,nu știu .Are un discurs atât de naiv ,atât de neaoș , dar onest ,încât poate fi atribuit unui țăran cu ceva carte .]**

I.Jerca / 24 iun.'39

/Fanfaronada diplomației românești

" Vorbind despre politica externă , **eu nu mă prea împac cu trecutul** .Vreau să spun că până la noul regim , citeam în toate gazetele **că România face parte din toate micile,mijlociile și marile Antante** și că **echilibrul în Europa noi îl ținem .**

" **Și ce miniștrii cu prestigiu aveam !**Plecau cu convoiul lor din România la diferite stațiuni și orașe mari din străinătate și gazetele vorbeau că nu are altă țară **un ministru de externe așa de strălucit ! Eram mândri !Așa-i românul ! "**

/Glasul lui Hitler a spulberat "antantele"

" **Dar când a venit socoteala cea mare, când s-a auzit glasul lui Hitler ,am văzut că toate acestea au dispărut** și că **nu mai existau aceste Antante** .Toate acestea au mers pe timp de liniște ,dar când a apărut primejdia,nu au venit să ne dea leacul *o que mutatio rerum* !

▫România :între Rusia și Germania

" **România are acum doi vechi puternici** , necontestat :la răsărit **Rusia**,și în partea de nord-vest,**Germania -cu un colț de vârf îndreptat spre noi** ,cum spunea un coleg .

Suntem mândri de acești vecini și le dăm tot respectul cuvenit, împrumutând de la ei tot ce este folositor Statului și, ca o consecință individului , avem tot interesul și simpatia acestor

vecinătăți ;**țara noastră** agricolă , cum este ea, cu petrol, cu ceva sare , cu lemne ,cereale din belșug, **să le dăm ca să ne dea și ei mașinării și toate produsele lor industriale.**

/Fără amestecul în politica României !

"Dar atâta tot.Altă servitudine nu ne mai trebuie,de alte tranzacții nici un gând .[---]

Nu să ne impună nouă - cum se zicea că s-a întâmplat -guvernele noastre !

[aluzie la **Germania și G de F**] Bine că dispăru această poveste , această legendă.

I.Jerca / 24 iun.'39

66.)G-ral I.Sichitiu (senator de drept)Întrebare –semnal,26 iun.'39

N.Iorga : asociere la întrebare

Victor Slăvescu (ministrul Înzeștrării armatei), răspuns

(DS, MO 7 , șed. din 26 iun.'39 , pag. 169 - 170)

[LD :trebuie reamintit acest episod pentru ziua **ultimatumului sovietic din '40**

Dacă la răspunsul armatei privind imposibilitatea de rezistență,dacă hotărârea de cedare , n.-a stat un alt răspuns la această întrebare .] Doc.integral : fișier Armată III

G-ral Sichitiu / 26 iun.'39

▣ **Situația geopolitică a României**

" Domnilor Senatori , cu toate manifestările pacinice ale poporului românesc și ale conducătorilor săi, Marele nostru Suveran și Guvernul Său,**România**, prin **așezarea sa geografică cât și prin bogățiile** ce le ascunde subsolul ca și solul ei, **ar putea fi forțată să pună mâna pe armă .**

Și această eventualitate , prin forța armelor noastre , nu o mai putem înlătura.Căci, domnilor senatori ,nu trebuie să scăpăm din vedere că **România este stăpâna Gurilor Dunării** , a acestei atât de importante căi de comunicație fluvială ,că **patrulaterul carpatic transilvan** a jucat în toate vremurile și va juca și în viitor **un rol strategic de primul ordin** ,prin comandamentul pe care-l exercită pe căile care duc ,fie spre Viena , prin Galiția,ie spre sud-vest , în câmpia Dunării

▣ **România -linie de demarcație a două lumi**

"De asemenea , nu trebuie să uităm că **România se găsește pe planul de despărțire a două lumi** ,aceea de **la răsărit de Nistru [Rusia Sovietică]**,cu o ideologie neampărțășită de restul lumii,o alta **la Vest de Nistru [Germania, Italia]** și aceasta cu ideologii deosebite

#**Tendențele de hegemonie ale statelor totalitare**

"**În tendința uneia sau alteia de hegemonie** asupra acestei părți a Europei, nu este exclus că **platoul Transilvan să fie căutat** pentru reazimul operațiilor de către o parte sau alta .

lata , domnilor senatori , **o altă latură a problemei** ce se pune conducătorilor neamului și pe care **numai o armată puternică** și bine înzeștrată o poate deslega "

G-ral Sichitiu / 26 iun.'39

67.)C.Garoflid (ex-P.C.,ex- Liga Agr.,FRN Agricultori),la Mesaj ,Senat,27 iun.'39

(DS, MO nr. 8 , șed.din 27 iun.'39 , pag. 176 - 178)

Doc.integral :fișier **Uniunea Agrară II**

C.Garoflid / 27 iun.'39

▣ **Schimbul de mărfuri.Convențiile comerciale .**

/Dezavantaje la comerțul cu Franța și Anglia

Trebuie sprijinit exportul prin convenții comerciale.

De la convenția cu **Franța** , agricultorii nu trebuie să ceară prea mult .
Convenția cu **Anglia** este mai însemnată ,ne-a acordat chiar " preferința imperială " ,
adică reducerea de vamă pe care metropola o acordă dominioanelor , cca 3.500 lei /
vagon .**Dar, din cauza distanței** vitele,carnea proaspătă ,fructele **nu pot fi exportate în Anglia**

/Avantajele comerțului complementar cu Germania

Cu totul altfel se pune problema **exportului agricol în Germania** .**Apropierea geografică și structura complementară economică** a celor două țări ,fac din **piața germană un mare debușeu** pentru toată producția noastră agricolă.

Putem exporta în Germania cereale, vite, carne, grăsimi, oleaginoase, fructe, vin, etc .
Posibilitățile de export agricol sunt fără limită , căci pe lângă produsele cunoscute de noi ,
se pot adăuga altele . Dovadă , cultura soiei , care , necunoscută acum patru ani ,se cultivă
acum pe cca 100.000 ha .În deosebi **exportul de vin și struguri** poate deveni însemnat .
Germania importă 12.000 vagoane vin din Chile ,Spania și Italia . O parte din acest import l-

am putea face noi ,ceea ce ar ușura **viticoltura noastră așa de lovită de criză** .

Ceea ce interesează în primul rând agricultura și cu deosebire viitorul ei ,**sunt vitele,**

căci numai prin **creșterea și îngrășarea lor fertilitatea solului poate fi menținută** .

Germania , și într-o proporție mai mică țările din jurul Mediteranei orientale ,sunt **singurele
piețe pentru desfacerea vitelor noastre** ."

C.Garoflid / 27 iun.'39

68.)28 iunie.Călinescu ,discurs -concluzie ,Adunarea Deputaților

(prim ministru,ministru de Interne,ad-interim Armată)

discurs -concluzie la dezbaterile la Mesaj ,**Adunarea Deputaților**, 28 iun.'39

(DAD, MO nr. 7 , ședința din 28 iun.'39 , pag . 133- 138)

Doc.integral : fișier PNT XVII

≈10febr.'38 =actul salvator al prestigiului României

"Dar, dlor deputați, **trebuie să amintesc îndată că acea gravă criză internă** pe care am străbătut-o , **a coincis cu semnele prevestitoare ale unor mari frământări europene** .
Eram slăbiți tocmai în clipa în care **peste fruntarii se adunau nori și se ridicau probleme**
care puteau pune în joc interesele românești. Am spus-o altădată, o spun și acum.

" **Ce s-ar fi întâmplat** dacă **evenimentele internaționale ne-ar fi surprins** în acea stare de
divizare a forțelor și de deprimare sufletească ? **Care ar fi fost posibilitățile noastre** de
rezistență ? **Oare slăbiciunea noastră nu ar fi încurajat adversitățile ?**

" Astfel , în lumina acestor întrebări , **actul de la 10 februarie** capătă **o semnificație
istorică și mai mare** El a avut darul ca **prin ordine internă și prin refacerea solidarității
naționale** să pună **națiunea și Statul român în măsură de a se redresa** și a se apăra în
mijlocul celor mai tulburi împrejurări internaționale și , de ce nu am lăsa o clipă modestia la o
parte , și nu am spune că **poate această situație a României
a contribuit la echilibrul european** .

" De altminteri , acesta **este în sentimentul unanim**. E destul să vedem și să ascultăm
numeroasele delegațiuni străine , care au venit aici cu prilejul mai multor manifestațiuni
naționale , pentru ca să înțelegem **sentimentul de stimă și de admirațiune** pe care îl au
față de țara renăscută .

" E de ajuns **să urmărim presa din toate Statele** , pentru ca să găsim **ecoul aceluiași
impresiuni** . E destul să vedem **interesul trezit de orice sol al nostru** care merge în
străinătate .Hotărât, **nici odată România nu s-a bucurat de un așa mare prestigiu**
peste hotare și trebuie să subliniez acest fapt cu o legitimă mândrie.

≈Politica externă ? :limpede și constructivă

" **Politica noastră externă ? Ea este foarte limpede** .

D-lor deputați, noi am izbutit , după sacrificii sângeroase **acum 20 de ani** ,să vedem că **ni se recunosc toate teritoriile locuite de români** , la care avem un drept natural .
Prin urmare, **Statul român a realizat atunci unitatea națională** .

/Pace și liniște

Din acel moment,**România nu mai avea să revendice nimic dincolo de hotare ;ea urma să facă o politică de pace**.Ea trebuia **să se dezvolte în interior** pe teren economic și social , prin punerea în valoare a bogățiilor numeroase și variate și prin îmbunătățirea condițiilor de trai ale locuitorilor . **Așa dar , o operă liniștită** ."Această operă **se putea realiza și cu concursuri pașnice din afară** .Desigur că avuțiile noastre sunt rezervate misiunii noastre istorice .
Dar oricând **schimburi de bunuri cu alte țări sunt indispensabile**.

-Convenția economică cu Germania

" În acest spirit , **am încheiat** la un moment dat , **o Convenție cu Germania** .Am avut prilejul să relev în fața Consiliului Național al Frontului, însemnătatea economică a acestui act și foloasele pe care suntem în drept să le așteptăm de la el .Un singur lucru voi repeta : **guvernul este hotărât să aplice această Convenție** cu toată sinceritatea și cu toată lealitatea . (**aplauze**)Am spus de asemenea atunci , pentru a fixa semnificația acestei Convențiuni , că ea nu avea un caracter de monopol și că eram gata să încheiem asemenea tratate și cu alte State

-Convenții economice cu Anglia și Franța

" Și în adevăr, puțin după aceea, **am încheiat două Convențiuni Economice** de cea mai mare utilitate **cu Franța și cu Anglia** . Prin urmare , așa cum afirmasem de la început , **am tratat problemele economice în toată libertatea și acolo unde interesele noastre proprii au cerut-o** .Iată d-lor deputați , politica de pace în raporturile noastre economice cu celelalte State

-Raporturile politice :apărarea hotarelor

" **În ce privesc raporturile de ordin politic, acțiunea noastră externă** este dictată de o singură grijă : **apărarea fruntariilor Țării** . (**aplauze prelungite , îndelung repetate**)
Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣Mobilizarea din martie'39

" În adevăr, **în ceasul în care s-a ivit o primejdie** , am adus **armatele noastre pentru a sta de strajă la granițe** (**aplauze**) **Țara a răspuns cu un elan excepțional** la apel.
De atunci, ea nu a încetat o clipă de a-și manifesta însuflețirea .**Această stare de spirit** s-a învederat în urmă prin acele **numeroase subscrieri benevole** pentru **înzestrarea oștirii** .Graba și **avântul cu care soldații au alergat sub arme în martie** și mișcătoarele contribuții pentru armată acum, sunt **admirabile fenomene** care ilustrează **vitalitatea poporului nostru** . (**aplauze prelungite , îndelung repetate**) **Concentrarea armatelor** ca și **întreaga atitudine** a noastră nu a însemnat însă **amenințarea sau bravarea nimănui** . **Ea s-a făcut cu calm** , dar totodată **cu demnitate și cu hotărâre** (**aplauze**)
Căci , ori de unde va veni primejdia , noi o vom înfrunta ."
(**Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo**)
Armd.Călinescu / 28 iun.'39

▣Minoritățile etnice

" Consolidarea internă s-a urmărit și prin **apropierea elemntelor de origine etnică diferite**, pe care vicisitudinile istoriei le-au așezat **pe pământul țării noastre** . Căci **românii nu au fost nici o dată un popor exclusivist** .Pentru ei, a fost întotdeauna **un punct de onoare să îngăduie libera dezvoltare a oricui** și să concure ei înșiși prin virtuțile lor și prin puterile naturale,la câștigarea locului ce li se cuvine. [-----]

Cine își închipuie că poate face din aceasta o agitațiune externă, , care ar cere o sugestie sau un demers de peste hotare ,se înșală asupra concepției pe care o avem despre demnitatea Statului Român ."(Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo) [----]

/Hotarele României rămân intangibile !

" De asemenea socotesc că nu este nevoie să insist asupra unui lucru elementar și anume : că în legătură cu aceste minorități se pun numai probleme culturale și economice . Nu există și nu pot exista în această privire probleme teritoriale .

(Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo)

" Pământul românesc este astfel locuit , încât orice știrbire a lui ar însemna pierderea unei majorități românești .**Hotarele României rămân intangibile ,atâta vreme cât un soldat român va ține o armă în mână .**

(Aplauze puternice și îndelung repetate ; strigăte de bravo) [-----]

" Am văzut **agitațiile de presă** care s-au desfășurat în unele țări vecine ,având un caracter pătimaș și inspirat de sentimente ce nu înseamnă dorința unor raporturi de amicitie cu noi . La asemenea condiții , vă mărturisesc că nu fără interes am aflat deunăzi , tocmai în acele Parlamente ,ridicându-se proteste vehemente ale minorităților împotriva tratamentului la care sunt supuse din partea acelor guverne și am apropiat acele debateri de declarațiile făcute de reprezentanții minorităților de la noi , care și-au exprimat întreaga mulțumire."(**Aplauze**)

Armd.Călinescu / 28 iun.'39

??)